

MIES TANSSIA OPPIMASSA

Laakko, Juha-Matti

Liikuntapedagogiikan
pro gradu -tutkielma
Jyväskylän yliopisto
Liikuntatieteiden laitos
Syksy 2006

TIIVISTELMÄ

Laakko, J-M. 2006. Mies tanssia oppimassa. Jyväskylän yliopisto. Liikuntatieteiden laitos. Liikuntapedagogiikan pro gradu-tutkielma. 88 sivua.

Tutkimukseni päätarkoituksena on kuvata yhdeksän tutkittavan miesopiskelijan kokemuksia liikuntapedagogiikan pakollisiin opintoihin sisältyvästä tanssikurssista. Tutkittavat osallistuivat tanssikurssille, joka koostui kymmenestä kaksoistunnista. Tunnit järjestettiin syksyn 2005 aikana Jyväskylän yliopiston liikuntatieteiden laitoksella.

Tavoitteenani on ymmärtää tanssin oppimisprosessia tanssin opiskelua aloittelevien miesten näkökulmasta. Tutkimustehtävät olen rajannut kolmeen kysymykseen: mitä miesopiskelijat kokevat tanssikurssilla? Mitä tutkija kokee ja havainnoi osallistuessaan itse tanssikurssille? Mitä erityispiirteitä nousee esiin miesten tanssista tanssikurssilla?

Tutkimukseni on luonteeltaan fenomenologinen tapaustutkimus, jonka tutkimusaineiston muodostavat kurssin yhdeksälle miesopiskelijalle tehdyt lomakekyselyt sekä täydentävät jälkihaastattelut. Osana tutkimusaineistoa on tutkijan päiväkirja, jota tutkijana olen kirjoittanut osallistuvana havainnoitsijana. Aineistot olen litteroinut. Analyysinä olen käyttänyt teemoittelua.

Tutkimukseen osallistuvat ovat liikuntapedagogiikkaa ensimmäistä vuotta opiskelevia liikunnanohjaajakoulutuksen aiemmin suorittaneita opiskelijoita. Kurssin osallistujaryhmä muodostui kokonaisuudessaan yhdeksästä miehestä ja seitsemästä naisesta, tässä työssä tutkittavana kohteena oli miesryhmä.

Tanssikurssin alussa miehet odottivat oppivansa kurssilta tanssia sekä kehittyvänsä tanssijana. Negatiiviset odotukset näyttivät syntyvän koetusta suorituspaineesta, epävarmuuden tunteesta sekä mahdollisista aiemmista kielteisistä kokemuksista. Epävarmuuden tunne näytti muodostuvan siitä, ettei omaa tanssitaitoa koettu riittävän hyväksi. Kokonaisuudessaan tanssikurssi koettiin myönteisesti. Miehet kokivat opetuksen laadukkaana ja he olivat tyytyväisiä kurssilta oppimaansa. Kurssi koettiin vapauttavana. Kurssilla epämiellyttävät kokemukset yhdistyivät epäonnistumisiin ja epävarmuuden kokemiseen. Positiiviset kokemukset olivat yhteydessä onnistumiseen, oppimiseen ja odotusten täyttymiseen. Miehet jotka kokivat tanssin helppona, pitivät tanssia mukavana. Vaikuttaa siltä, että mitä enemmän opitaan tanssia sitä myönteisemmin miehet suhtautuvat tanssiin. Sallivalla ilmapiirillä on tärkeä merkitys siihen, että tanssiminen oppitunneilla koetaan positiivisena ja yleisesti mukavana kokemuksena. Tanssikurssilla muodostui osalla tunneista miesten oma sosiaalinen yhteisö, josta haetaan turvaa, hyväksyntää ja vertaistukea toisilta miehiltä. Miehet kokivat paritansseissa ilmenevän viejän roolin vaativaksi. Toisaalta viemisessä onnistuessaan miehet kokivat positiivisia kokemuksia. Asenteet ja kokemukset muuttuivat kurssin aikana myönteisemmiksi. Tutkimus osoittaaakin, että onnistuneella tanssikurssilla on mahdollista muuttaa negatiivisia ennakoasenteita ja purkaa yksipuolisia stereotyyppioita.

Asiasanat: tanssi, mies, poika, tapaustutkimus, kokemus

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	5
2 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHTA	6
3 TANSSI	8
3.1 Tanssin määrittelyä	8
3.2 Poikien tanssi	10
3.3 Pojat liikuntatunnilla	13
3.4 Tanssikasvatus	16
4 KOKEMUS	19
4.1 Kokemuksen määrittelyä	19
4.2 Kokemus tanssissa	21
5 TUTKIMUSTEHTÄVÄT	22
6 TUTKIMUSMENETELMÄT	23
6.1 Fenomenologia tutkimuksen tieteenfilosofiana	23
6.2 Tapaustutkimus	25
6.3 Aineiston valmisteluvaihe	26
6.4 Aineiston keruumenetelmät	28
6.5 Aineiston keruuvaiheet	29
6.6 Aineiston analysointi	32
6.6.1 Kyselylomakkeiden ja haastattelujen analysointi	32
6.6.2 Osallistuvan havainnoinnin analysointi	34
7 TANSSIKURSSIN KUVAUS	36
7.1 Tanssikurssin lähtökohdat	36
7.2 Kurssilaisten aiemmat tanssikokemukset	36
7.3 Tutkijana tanssikurssilla	37
7.4 Tanssikurssin tunnit	39

7.4.1 Musiikkiliikunta	39
7.4.2 Streetdance	39
7.4.3 Seuratanssit	40
7.4.4 Afroesityksen seuraaminen	40
7.4.5 Juhlatanssit ja opetusharjoitukset	40
7.4.6 Juhlatanssit isossa ryhmässä	41
8 KOKEMUKSIA TANSSIKURSSILTA	42
8.1 Miesten kokemuksia tanssikurssilta	42
8.1.1 Odotuksista ja osallistumisen miellyttävyydestä	42
8.1.2 Epämiellyttäviä kokemuksia	43
8.1.3 Positiivisia kokemuksia	44
8.1.4 Muutoksia kokemuksissa ja asenteissa	45
8.1.5 Miten miehet kokevat omat tanssitaitonsa	47
8.1.6 Huomioita syventävien tanssikurssien valinnoista	49
8.1.7 Mitä miehet kokivat oppineen tai saaneen tanssikurssilta	51
8.2 Tutkijan kokemuksia ja huomioita	52
8.2.1 Vitseillä kevennetään suorituspainetta miesten tanssiyhteisössä	52
8.2.2 Epävarmuutta	53
8.2.3 Positiivisia kokemuksia	54
8.2.4 Muita huomioita	55
9 POHDINTA	57
9.1 Tutkimuksen luotettavuudesta	57
9.2 Tutkimusprosessista	60
9.3 Ajatuksia poikien ja miesten tanssin erityispiirteistä	64
9.4 Tutkimustulosten käyttömahdollisuudet	68
LÄHTEET	70
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Kiinnostukseni tanssia kohtaan heräsi ollessani liikunnanopettajana lukiossa lukuvuonna 2003–2004, jolloin koin onnistuneita hetkiä tanssia opettaessani. Tanssin opettaminen oli minulle haaste, josta opin paljon. Näin sain kipinää tanssin opettamiseen. Kiinnostukseni erityisesti poikien tanssiin heräsi keskustellessani syksyllä 2004 tanssinopettaja LitL Mariana Siljamäen kanssa mahdollisista tanssiin liittyvistä tutkimusaiheista.

Ylösen (2002, 201) mukaan tanssi ja tanssiminen on leimattu sosiaalisessa yhteisöissä naisten maailmaksi. Klassiset myytit kirjallisuudessa ja elokuvissa linkittyvät usein poikiin, miehiin ja maskuliinisuuteen. Mies on usein esiintynyt sankarina ja lista supersankareista on loputon. Tähän maailmaan on vaikea liittää poikien tanssia. (Lehikoinen 2006, 153.)

Miesliikunnanopettajien tanssiasenteet ovat negatiivisempia kuin naisliikunnanopettajien (Nieminen & Varstala, 2000 130–133). Anttilan mukaan myös poikien kokemukset tanssista ovat usein tyttöjä negatiivisempia. Olisikin tärkeää löytää syitä siihen miksi poikien ja miesten kokemukset tanssista ovat tyttöjen ja naisten kokemuksia negatiivisempia. (Anttila, 1997, 127.)

Tutkimukseni tavoitteena on lisätä ymmärrystä tanssia oppivien miesten kokemuksista, sekä avata mahdollisia miesten tanssin oppimiseen liittyviä erityispiirteitä. Näin työtäni voitaisiin käyttää apuna, kun pyritään löytämään keinoja, joilla saataisiin poikia ja miehiä kiinnostumaan tanssista.

Työn alussa esittelen tutkimukseni lähtökohtia. Kirjallisuusosuudessa luon tutkimukselleni teoreettista taustaa ja määrittelen aiheeni olennaiset käsitteet. Tuon esille poikien ja miesten tanssiin liittyviä erityispiirteitä, joita on havaittu aikaisemmissa tutkimuksissa ja kirjallisuudessa. Taustateorian jälkeen esittelen tutkimukseni tutkimustehtävät ja kuvaan käyttämäni tutkimusmenetelmät. Luvussa 7 kuvaan tanssikurssin lähtökohtia ja sisältöä. Varsinaisia tutkimustuloksia käsittelem luvussa 8, jossa esittelen tanssikurssille osallistuneiden miesten, opettajan ja tutkijan kokemuksia kurssilta. Pohdintaosuudessa pyrin pääsemään syvemmälle miesten tanssiin liittyviin erityispiirteisiin, tutkimuksen luotettavuuteen. Lopuksi myös kuvaan tutkimusprosessia.

2 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHTA

Liikuntapedagogiikan tutkimuksella on Suomessa pitkät perinteet. Aiemmin tanssiin ja tanssi-pedagogiikkaan painottuva tutkimus on ollut vähäistä. (Anttila 1997, 13). Tanssin tutkimisen tahti on ollut kiihtyvää ja tanssitutkimus on vakiintunut vasta 1990-luvulla itsenäiseksi tutkimusalaksi. Tästä huolimatta tanssitutkimus on yhä marginaalinen tutkimusala. (Hoppu 2003, 36–43.) Tanssin tutkimusteemoja 1990-luvulla olivat kehon problematiikka, tanssin poliittiset ulottuvuudet, sukupuolikysymykset sekä kokemukset tanssimisesta. (Pakkanen, Parviainen, Rouhiainen & Tudeer 1999, 9.)

Viime vuosina on ilmestynyt useita tanssitutkimuksia Jyväskylän yliopiston liikuntatieteiden laitokselta. Ylönen (2004, 2000) on tehnyt etnologista tanssintutkimusta. Nieminen (1998) on tutkinut tanssijoiden motiiveja ja asenteita. Nieminen & Varstala (2000) ovat tutkineet liikunnanopettajien tanssiasenteiden eroja naisten ja miesten välillä. Häyrynen (2003), Happonen & Meriläinen (2003), Siljamäki (2002) ja Wiemers (2006) ovat tutkineet tanssi opetus-oppimisprosessia, joista Wiemers on tutkinut poikien tanssia tehden toimintatutkimuksen tanssikasvatuksesta. Poikien ja miesten tanssin tutkiminen on ollut vähäistä. Koululaisten tanssiasenteita ovat tutkineet Neal & Laakso (1987) ja Lehikoinen (2006). Spurgeon (1988, 1997) on tutkinut poikin tanssia Australiassa. Gard (2000, 2003) on kirjoittanut tieteellisiä artikkeleita liittyen poikien tanssiin sekä hän julkaisee lähiaikoina teoksen tanssivasta miehestä. Pelkästään miesten tanssin oppimiskokemuksia kuvaavaa yliopistotasoisesta tutkimusta ei ole tietääkseni Suomessa tehty. Muualla maailmassakin tutkiminen on ollut vähäistä. Anttilan (1997, 126) mukaan olisi todella tärkeää löytää syitä siihen miksi poikien kokemukset tanssista ovat usein tyttöjen kokemuksia negatiivisempia.

Opettajien koulutuksen kehittämiseen tarvitaan tanssinopetuksen tutkimusta. Opetussuunnitelmien tulisi pohjautua sekä tutkimuksiin että käytännön kokeiluihin. Opetuksen kannalta on tärkeää saada tutkimustietoa, joka auttaa vastaamaan kysymyksiin mitä, miksi ja miten opetetaan. Keskeistä on saada tietoa siitä, millaisia prosesseja tanssin oppimiseen liittyy ja miten oppilaat oppimisen kokevat. (Siljamäki, 2002a, 7.)

Tanssikasvatuksen tutkimukset eivät ole tuottaneet riittävästi sellaista tietoa, joka auttaisi tanssinopetuksen käytäntöä. Tarvitaan tutkimusta, joka tutkii opettajien koulutusta. Kokeellisten

tanssinkasvatusta tarkastelevien tutkimusten ongelmana on usein ollut se, ettei niiden avulla pystytä tavoittamaan tanssikasvatuksen todellisuutta ja kokemusten merkityksiä. (Anttila 1997, 116–119.) Tanssia on tärkeää tutkia kokemuksellisena ilmiönä (Parviainen, 1994, 16.) Ihmisten tutkimisen tulee perustua tutkittavien kokemusmaailmaan sekä tutkittavien ja tutkijoiden väliseen yhteistyöhön. Lisäksi tutkijan tulee olla kosketuksissa todelliseen elämään ja ihmisiin eikä eristää itseään ilmiön ulkopuolelle. (Anttila 1997, 119.)

Anttilan (1997, 120–126) mukaan tanssin kentälle tutkimus, jonka tulokset ovat merkityksellisiä ja lähellä elävää elämää, ovat tervetulleempia kuin perinteiset kokeelliset tutkimukset. Tällaisen tutkimuksen kautta voimme oppia ymmärtämään, mitä tanssi merkitsee sekä millaisia kokemuksia se tuottaa. Tärkeää on myös oppia ymmärtämään mitä on negatiivisten kokemusten taustalla, millaiset tanssikokemukset koetaan mieluisiksi tai vastenmielisiksi. Tanssitutkimuksen tulisi selvittää mitä tanssitunneilla todella tapahtuu: miten opetus otetaan vastaan, koetaan ja millaisia reaktioita opetustilanteet tuottavat oppilaissa. Tanssitutkimus tarvitsee siis kuvailevia tutkimuksia sekä havainnointiin ja merkitysten tulkintaan perustuvia tutkimuksia. (Anttila 1997, 120–126.)

Tutkimukseni aihe osa miestutkimusta, joka tutkii miestä. Miestutkimuksessa huomioidaan miehen sukupuolen vaikutus hänen asemaansa, identiteettiinsä ja mahdollisuuksiinsa ihmisenä. Miestutkimus tarkastelee miehen kokemusta, joka aiemmissa tutkimuksissa on kuvattu usein universaaliksi ihmisyyden kokemukseksi. Miestutkimus on käynnistynyt 1970-luvulla ja se sai alkunsa naistutkimuksen aloittamasta sukupuolitutkimuksesta. Miestä ja maskuliinisuutta on tarkasteltu myös naistutkimuksissa. (Jokinen 1999, 16–21.)

3 TANSSI

3.1 Tanssin määrittelyä

Tanssi on fyysistä, älyllistä ja sosiaalista toimintaa, joka aktivoi yksilön persoonallisuuden jokaisen osa-alueen. Tanssi on luovaa, esteettistä toimintaa sekä runsaasti persoonallisia, sisäisiä merkityksiä ja tuntemuksia sisältävää toimintaa. (Anttila 1997, 115.) Tanssi sanana voi tuoda mieleen humppaa hytkyttelevän pariskunnan, ballerinan tai diskossa juhliivan nuorisojoukon. Näille kaikille yhteistä on liikkeit, jotka yhdistyvät moninaiseksi tanssiksi ympäristöstä riippuen. Tanssin yksi määritelmä on ajassa ja tilassa etenevää rytmillisten ruumiinliikkeiden sarja. (Murtorinne 1994, 260.) Usein siteerataan Hannan (1987, 57) määritelmää, jonka mukaan tanssi koostuu tanssijan näkökulmasta tarkoituksellisista, tahallisen rytmisistä ja kulttuurisesti muotoutuneista sarjoista non-verbaaleja ruumiin liikkeitä, jotka eivät ole tavanomaisia motorisia toimintoja ja joilla on sekä esteettisiä arvoja että itseisarvoa (ks Aronen 2003, 92 tai Hoppu 2003, 21).

Tanssi on liikuntaa ja taidetta – se yhdistää liikunnan taiteeseen ja taiteen liikuntaan (Anttila 1994, 9). Tanssi on kehon kieltä ja se toimii kommunikoinnin ja luovan ilmaisun välineenä, jolla tanssija ilmaisee tunteita ja toimintaa. Tanssissa mahdollistuvat nautinnolliset ja aistilliset mielihyvän tuntemukset. Tanssi toimii välineenä emotionaaliseen vapautumiseen ja terveelliseen liikunnan harjoitteluun. (Abitanta, 1971, 86.) Hoppu mainitsee tanssin olevan myös yhdessäoloa ja osallistumista, jossa onnellisuus on olemassaolon keskeisin ominaisuus (Hoppu 1999, 33).

Tanssi on sitoutunut ihmisen olemisen perusrakenteeseen. Muuten olisikin vaikea selittää, miksi ihminen on tanssinut läpi historiansa. Tanssin lähtökohta on aina kehollisuus, mutta itse tanssimisen tapa muotoutuu ihmisen elämismaailmassa. (Parviainen 1994, 31.) Tanssissa tanssija on suhteessa maailmaan. Tanssi voidaan nähdä tanssijan kehon dialogina ympäröivän maailman kanssa. Ympäröivä maailma luo tanssille taustan, jossa se tapahtuu. (Klemola 1995, 79, 86.)

Tanssi luo mahdollisuuksia ruumiilliseen kohtaamiseen ja kahden tanssijan välisessä tilassa on mahdollista nähdä ja vastaanottaa toisen liike-energiaa, rytmiä, ruumiin asentoja ja liikkeen

muotoja. Tanssissa ihminen voi kohdata toisen tanssijan sanattomasti, tanssi mahdollistaa myös sanattoman kommunikoinnin, toisen ymmärtämisen kinesteettisesti ja ilman sanoja. Ihminen voi tanssin avulla kohdata itsen toisen tanssijan kautta. (Ylönen 2004, 32–35.)

Tanssin yhteiskunnallisia yhteyksiä voidaan tarkastella Ylösen (2002) mukaan kolmella eri tasolla. Tasoista ensimmäinen on kulttuurillinen. Kulttuuri luo puitteet ja kasvualustan tanssille. Kulttuurin arvot heijastuvat tanssimisen ilmaisussa – tyyliässä ja tekniikassa. Esimerkiksi länsimainen baletti kuvataan ylevänä – maan vetovoimaa uhmaavana tanssina, kun intiaaneille tanssi voi olla magian välineenä yhdistämässä yliluonnollisen maalliseen. Tanssilla ja kulttuurilla on vahvat sidokset ja vaikutukset toisiinsa ja niiden yhteys on kiinteä. Tanssi heijastuu kulttuuriin ja se jopa muokkaa sitä kulttuuria, jossa se elää. Toinen taso on sosiaalinen. Tanssiminen toimii sanattomana kehon kielenä ja tanssin kautta välittyy arvoja esimerkiksi tapa-kulttuuria. Kolmas taso on yksilöllinen kokemuksellisuus, joka on yksilöllistä ja voi olla hyvin värikästä. Esimerkiksi uskonnollisessa tanssissa tanssijat voivat päästä transsiin, joka psykologian mukaan ymmärretään flow-kokemuksena. Osa nauttii perinteisistä paritansseista ja joku taas vapaasta improvisaatiosta. (Ylönen 2002, 201–204.)

Niemisen (2002) mukaan tanssin kenttä ulottuu sosiaalisesta, yhdessäoloa korostavasta tanssista teattereiden esittävään taidetanssiin tai uskonnollisista tanssirituaaleista tanssillisiin hikeä tavoitteleviin kuntoliikuntamuotoihin (Nieminen 2002, 218). Tanssin kenttä on laaja ja monialainen. Kentän laaja-alaisuuden vuoksi tanssin käsitettä on rajattava, jotta ymmärretään millaisesta tanssista on kyse. Kategorisoidessa tanssia on järkevämpää puhua tanssimuodoista kuin tanssityyleistä, koska muoto on tyyliä laajempi käsite ja muoto voi pitää sisällään eri tyyliä. Tanssimuotoja voidaan luokitella historian, maantieteen, iän, taitotason, koulutusasteen tai tanssijoiden lukumäärän ja tanssimuodostelman perusteella. Yleisesti tanssi jaotellaan esittävään ja osallistuvaan tanssiin. (Nieminen 1998, 21.)

Esittävän tanssin eli taidetanssin piiriin luetaan kuuluvaksi moderni tanssi, postmodernitanssi, uusi tanssi, nykytanssi, tanssiteatteri, klassinen baletti, karakteritanssi, jazztanssi, steppi ja showtanssi. Lähes puhtaita osallistuvia tansseja ovat luova tanssi, kasvatuksellinen tanssi, heimo- ja rituaalitanssi, seuratanssit ja tanssiterapia. Esiintymistä näissä tansseissa tapahtuu vain harvoin tai ei ollenkaan. Lastentanssi, kilpatanssi ja etniset tanssit voivat olla sekä esiintyvää ja osallistuvaa tanssia. (Anttila 1994, 9.)

Suomalainen tanssitraditio on pohjautunut askelkuviioihin, ja vartalon liike on ollut länsimaisen perinteen mukaisesti niukkaa. Länsimaisessa kulttuurissa tanssin merkitys arjessa ja juhlassa ei ole yhtä keskeinen kuin yhteisöllisissä kulttuureissa, joissa lapset oppivat kuin itseltään paikallisen kulttuurin tansseja. Suomalainen tanssin harrastaminen tapahtuu ravintoloissa, tanssilatioilla ja ohjattuna tanssina. Tanssi on myös osa suomalaisten koulujen liikuntakasvatusta. (Ylönen 2002, 204–205.)

3.2 Poikien tanssi

Tanssi on yhteydessä yhteiskunnalliseen todellisuuteemme peilaten ja osaltaan myös muuttaen yhteisöimme arvoja ja asenteita. Tanssikulttuuri toimii monien ajan ilmiöiden sulauttajana. Eri kulttuureissa on omat sosiaaliset merkityksensä tanssille. (Ylönen 2002, 201–205.) Länsimaisessa tanssi on yleisesti leimattu naiselliseksi ja harva mies harrastaa tanssia (Jinks 1971, 82; Ylönen 2002, 201). Silvennoisen (1987, 134–135) tutkimuksen mukaan pojat eivät ottaneet osaa tanssiharrastukseen juuri lainkaan. Anttilan (1994) mukaan Suomessa vähäiseen poikien tanssikiinnostukseen syy lienee, että kulttuuriset ja stereotyyppiset käsitykset tanssista ovat vahvasti naisellisia. (Anttila 1994, 68.)

Hannan (1988, 81) mukaan Indonesiassa miehet tai nuoret pojat tanssivat traditionaaliset tanssit. Jinksin (1971, 82) mukaan esimerkiksi Serbiassa ja Makedoniassa miehet ja pojat osallistuvat tanssiin mielellään, eikä näiden maiden kulttuureissa tanssi yhdisty ainoastaan feminiiniin, vaan luonnollisesti myös maskuliiniin.

Jo Jinksin (1971, 82) kertoo kuinka länsimaalaisen kulttuurin standardit eivät salli poikien nauttivan tanssista ja kuinka tanssi nähdään miehen mallin vastakohtana. Viitalan (1998) mukaan poikien vähäinen osallistuminen tanssiin on Suomessa kiinni isän, perheen, toveripiirin ja koko yhteisön ellei suorastaan yhteiskunnan asenteista ja malleista. Anttilan (1994, 69) mukaan pojilta tanssiharrastuksen aloittaminen vaatiikin ennakkoluulottomuutta ja avoimuutta.

Hannan (1988, 156) mukaan mies- ja naisstereotyyppiset liikemallit opitaan jo aikaisessa vaiheessa elämää ja ne vaikuttavat uskomuksiin ja odotuksiin. Stereotyyppisesti miesten liikkeen laatu ymmärretään tunteettomana, varautuneena sekä rationaalisempaa kuin naisella (Hanna 1988, 161–170). Sarjen (1997, 26) mukaan vanha klisee on, että tanssi on tytöille helpompaa ja luontevampaa kuin pojille.

Useat parhaista miestanssijoista 1900-luvulla ovat olleet homoseksuaaleja tai biseksuaaleja (Hanna 1988, 226). Lehikoisen (2004) mukaan suomalaisessa maskuliinissa kulttuurissa stereotypia miestanssijasta on homoseksuaalinen, joka on rajoittanut poikien ja nuorten miesten osallistumista tanssiin. Miehen pelko tanssia homomaisesti on juurtunut kulttuuriimme länsimaisen ajattelumme kautta, jonka Lehikoinen (2004) näkee taidetanssin keskeisenä sosiaalisena ongelmana.

On erilaisia näkemyksiä siitä tulisiko poikien olla tanssissa omassa ryhmässään vai yhdessä tyttöjen kanssa. Lehikoinen (2006) mainitsee kaksi oleellista tekijää jotka nousevat tärkeiksi pohdittaessa tulisiko poikien olla omissa ryhmissä tanssikasvatuksessa. Poikien tanssia tukevat tekijät tanssin opetuksessa eroavat oleellisesti tytöistä. Toiseksi poikien tulee saada jakaa kokemuksiaan toisten samoin tanssista ajattelevien poikien kanssa. (Lehikoinen 2006, 119.)

Viitalan (1998) kokemusten mukaan tyttöjen kanssa tanssin harjoittelu ei tuota ongelmia pojille, vaan tytöt toivat lisäeloa ja tuloksellista heittäytymistä luoviin harjoituksiin. Pojat tuovat lisäenergiaa myös tytöille. Viitala mainitsee myös tyttö-poikaryhmän hyväksi ryhmähengelle. (Viitala 1998, 27–28.) Nealin ja Laakson mukaan koulujen liikuntatuntien poikien ja tyttöjen erillisopetus estää poikia pitämästä tanssia miellyttävänä ja heille sopivana lajina. Erillisopetus mahdollisesti vahvistaa sukupuoliin liittyviä käsityksiä tanssista. (Neal & Laakso 1987, 198).

Selkeät, sovitut rajat ja vapaudet ovat poikien ryhmien onnistuneen yhteistyön edellytys (Viitala 1998, 26). Spurgeonin (1988) mukaan poikien innostumisen tanssiin ja tanssiryhmän saaminen toimivaksi vaatii innokkaan, osaavan ja täysillä mukana olevan opettajan (Spurgeon 1988, 19). Poikien tanssin yhteydessä on usein vannottu miesopettajien nimeen. Neal (1987, 129) mukaan sukupuoli ei ole tärkein tekijä poikien innostamisessa, vaan se että opettaja osaa asiansa. Viitala (1998) näkee opettajan oleellisimpana kriteerinä persoonan. Tärkeimmät opettajan ominaisuudet ovat itsensä likoon laittaminen, aito oppilaista välittäminen sekä luottamus oppilaita kohtaan. Turpeinen (1997, 8–16) näkee tärkeänä, että poikien tanssiopetuksessa opettaja on mies, jolla on näkemystä jaettavanaan ja rohkeutta kohdata haasteita.

Anttilan (1994, 68–69) mukaan pojat nauttivat voimakkaasta nopeatempoisesta liikkumisesta ja tietynlaisesta rajuudesta. Jo vuonna 1971 Abitantan (1971, 86) ilmaisi, että opettajan tulisi

antaa pojille mielekkäitä kokemuksia tanssista. Viitala (1998) suosittaa pojille rajuja ja herkkiä, humoristisia ja vakavia, kantaaottavia ja hassuttelevia, teknisiä ja elämyshakuisia harjoitteita. (Viitala 1998, 28.) Lampi, Mäntylä, Niirainen ja Turpeinen (2002, 6) mukaan vauhdikkaat liikkeet innostavat poikia tanssissa: hypyt, pelit, viestit, temput ja rytmikäs musiikki. Lehtikaisen (2006,162) mielestä nuorten poikien tanssinopetukseen sopii hyvin seikkailullinen toiminta. Lampi, jne. (2002), Anttila (1994, 69) ja Viitala (1998, 28) ovat yhtä mieltä siitä, että pojat haluavat esitellä taitojaan ja suorituksiaan. Pojille tulisikin siis tarjota mahdollisuuksia palkitseviin esityksiin (Viitala 1998, 28).

Anttilan (1994) mukaan monet pojat lopettavat tanssiharrastamisen todettuaan, että tanssi ei tyydytä heidän tarpeitaan. Poikien kyllästymisen osatekijöitä ovat tyttömaisten ja lapsellisten mielikuvien käyttäminen, keveän ja kontrolloidun liikkeen korostaminen, fyysisten kontaktien vähyys ja luovan energian purkamisen eliminointi. Erityisesti murrosiän alkaessa poikien voi olla vaikeaa aloittaa tai jatkaa tanssiharrastustaan. (Anttila 1994, 68-69.)

Pojan tanssiharrastuksen lopettamiskynnys on matala, jos harrastuksen parissa ei ole muita poikia. Lisäksi kaveripiiri voi painostaa poikaa lopettamaan tanssiharrastuksensa. Tästä syystä Turpeisen (1997, 12-13) mukaan pojilla olisi hyvä olla poikien oma tanssiryhmä. Poikien kanssa kiinnitetään huomioita työskentelyssä siihen, ettei kenenkään tarvitsisi hävetä itseään, vaan jokainen kehittyisi yksilönä tutussa ryhmässä. Anttilan (1994, 69) mukaan murrosikäisten poikien tanssiharjoitteissa tulisi kiinnittää huomioita heille sopivan ohjelman suunnitteluun.

Poikien tanssiryhmiä ohjattaessa on kokeiltu ottaa harjoittelun mukaan kilpaurheilun käyttämiä elementtejä ja valmennustermejä, joka on tuonut poikien tanssille arvonnousua (Viitala 1998, 28). Tanssia opetettaessa tulisikin huomioida poikia kiinnostavat tekijät, jos heitä halutaan pitää enemmän mukana harrastuksissa. Pojat oppivat suorituskeskeisyyden varhain ja he kilvoittelevat usein paremmuudesta. Tanssissa tämä ilmiö voi saada liian korostuneen aseman, mikä voi olla negatiivista poikien tanssiharrastukselle. Kun pojilla on mahdollisuus purkaa ja käyttää fyysistä energiaansa jaksavat he keskittyä myös rauhallisempaan toimintaan. (Anttila 1994, 69.)

Shen, Chen, Scrabis ja Tolley (2003, 399) tutkivat sukupuolen merkitystä ja motivaatiota tanssin oppimisessa. He havaitsivat että tyttöjen ja poikien kiinnostus tanssia kohtaan oli merkittä-

västi eroavaa, sillä tytöt olivat kiinnostuneempia tanssin oppimisesta kuin pojat. Aiemmin suomalaisella naisvoimistelulla on merkittävä osuus tyttöjen positiivisempaan suhtautumiseen tanssia kohtaan (Neal & Laakso 1987, 198). Pojille ja miehille ei vastaavanlaista merkittävää perinnetekijää ole ollut. Pojille tarjotaan tanssia selvästi vähemmän kuin tytöille, mikä voitaisiin nähdä yhtenä syynä poikien tanssimisen vähäisyyteen (Viitala 1998, 26–27). Turpeisen (1997, 16) mukaan poikien opettamisen suuri ongelma on innostuneiden opettajien vähäisyys.

Suomessa poikien osallistuminen tanssiin on sisältänyt nousun ja laskun kausia ja poikien tanssi on ollut 1990-luvun lopulla erityishuomion kohteena (Viitala 1998, 25–26). Viime aikoina erityisesti breakdance on tuonut uusia tuulia poikien tanssikulttuuriin. Keväällä 2006 televisio-ohjelma *Tanssiin tähtien* kanssa on saanut Suomessa tanssiin uutta nostetta, joka on näkynyt muun muassa tanssikurssien ja tanssilavojen suosiossa. Suomessa on puhuttu poikien tanssin esiinmarssista aiemminkin. Valitettavasti esiinmarssi on ollut hyvin paikallista ja usein ohimenevää. Näin tulee myös olemaan, ellei tanssia tehdä pojille luontevaksi niin kodeissa, varhaiskasvatuksen kuin koulun piirissä. Tanssin todellinen tasa-arvo voi toteutua vasta, kun tanssi on koulutuksessa luonnollinen, kaikkea koskeva osa. Tällöin kukaan ei tarvitse enää ulkoisia tai sisäisiä uhoja voidakseen olla julkisesti tanssiva poika, tyttö, nuori tai harrastaja. (Viitala 1998, 29.)

3.3 Pojat liikuntatunneilla

Silvennoinen (1987) on havainnut, että pojilla korostuivat liikunnan harrastuksen motoriset puolet: terveyden säilyttäminen, elimistön kestävyysparantaminen, fyysisen kunnon hyödyntäminen myöhemmällä iällä, ulkoilu ja luonnossa liikkuminen. Tanssiharrastuksiin pojat eivät tutkimuksen mukaan ottaneet osaa juuri lainkaan. (Silvennoinen 1987, 134–135.)

Shen, ym. (2003, 398) näkevät että, poikien ja tyttöjen henkilökohtaiset kiinnostukset liikuntalajia kohtaan riippuvat siitä, kuinka lajit on yleisesti stereotyyppisyyden perusteella jaoteltu maskuliiniseksi vai feministiseksi. Länsimainen maskuliinisuus arvioidaan usein yksilön taitojen, voiman sekä kehollisen kivun kestävyysperusteella. Tämä näkyy muun muassa pojille suosituissa kontaktilajeissa, jossa koettu miehuus voidaan saavuttaa ja näyttää toisille. (Gard & Meyenn 2000, 26–27). Shen, ym. (2003) tutkimuksessa pojat pitivät joukkuelajeista toisin kuin tytöt jotka usein suosivat luovia ja rytmisiä aktiviteettejä. Feministiseksi koetuissa kon-

teksteissa kuten tanssissa pojat esittivät minimaalista motivaatiota oppimiseen. (Shen, ym. 2003, 398.) Lee, Fredenburg, Belcher & Cleveland (1999, 170–171) ovat huomanneet että pojilla ja tytöillä on vahva motivaatio niihin fyysisiin aktiviteetteihin, jotka tukevat heidän rakentunutta sukupuoli-identiteettiään.

Hastien ja Pickwellin (1996) mukaan poikien huono lajiymmärrys tanssissa aiheuttaa heikkoa motivaatiota tanssin oppimiseen. (Shen, ym. 2003, 398.) Lee, ym. (1999, 170–172) mukaan liikunnanopettajien tulisi haastaa traditionaalinen stereotyyppinen näkökanta opettamalla molemmille sukupuolille monipuolisesti eri liikuntamuotoja tavoin jotka motivoivat sekä poikia että tyttöjä. Oppilaiden tulee olla vakuuttuneita lajeihin osallistumisen tärkeydestä ja hyödyllisyydestä (Shen ym. 2003, 404). Koulujen liikuntatuntien harjoitukset ja keskustelut vaikuttavat tapoihin, joilla oppilaat kokevat liikunnan ja rakentavat omaa identiteettiänsä. Toimintatavat koulun liikuntakasvatuksessa ovat tarkasti linkittyneet yleisiin uskomuksiin ja asenteisiin sukupuolen mukaisessa käytöksessä ja toimintatavoissa (Gard & Meyenn 2000, 20–31).

Ylösen (2002, 201) mukaan tanssi on tärkeä osa poikien liikuntakasvatusta. Gardin ja Meyennin (2000) koulun liikuntatunnit ovat tärkeitä sosiaalisia hetkiä, joilla ruumiillistuminen maskuliiniin ja feminiiniin rakentuu oppilaalle. Lisäksi oppilaat saavat ruumiillisia kokemuksia (Gard & Meyenn 2000, 21). Abitanta (1971, 86) on todennut, ettei ilmaisullinen liikunta, kuten tanssi kuulu ainoastaan naisten maailmaan. Eivätkä liikunnanopettajat voi enää väittää etteivät pojat eivät halua tanssia koulussa perustellen sillä, että pojat vihaisivat tanssimista.

Liikunnanopetusta tutkivien Flintoffin (1994), Hasbrookin (1999) ja Scratonin (1990) mukaan osa mies liikunnanopettajista suorastaan vastustaa tanssia. Abitantan (1971, 86) esittää, että pitäisikin kysyä keitä ovat ne, joilla on negatiivinen asenne tanssia kohtaan. Niemisen (2001) tutkimuksessa osa miesopettajista arvioi, että heidän opettamillaan pojilla on negatiivinen asenne tanssiin ja että heidän motivoiminen tanssiin on vaikeaa. Tutkimus kuitenkin paljasti, että miesopettajilla itsellään oli negatiivinen asenne tanssiin eikä välttämättä juuri heidän oppilailtaan. Tutkimuksessa ilmeni myös, että miesopettajilla on negatiivisempi asenne tanssia kohtaan kuin naisopettajilla. (Nieminen 2001, 7–8.)

Gardin ja Meyennin (2000) mukaan pojat haluavat fyysistä kontaktia kontaktuurheilussa, joka perustuu heille rakentuneeseen maskuliiniseen identiteettiin. Muuten kehollisia kontakteja vältetään ja ollaan puhumattomia poikien kesken. Esimerkiksi miellyttävistä kehollisista koke-

muksista ei puhuta homofobian ja kiusatuksi joutumisen pelossa. Miellyttävien kokemusten ja kehollisen kontaktin puhumattomuus johtanee juurensa kouluista, jossa miellyttävä kehollinen kontakti on suoranaisesti kielletty. (Gard & Meyenn 2000, 30–31.) Tanssiva mies usein liitetään länsimaissa homouteen, jonka Burt (1996) näkee kulttuurimme ongelmana, sillä homofobia on juurtunut länsimaalaiseen kulttuuriin vankasti jo satoja vuosia sitten.

Tutkijat pohtivat kuten Lee, ym. (1999) on tuonut esille, että pojat ja tytöt ottavat heidän sukupuoliroolien mukaisia malleja, jotka ohjaavat uskomuksiaan näiden sukupuoliroolien mukaisiksi. Näin pojat ja tytöt eivät ehkä yritä tosissaan oppia vastakkaisen sukupuolen roolin mukaisia liikuntalajeja. He yleensä puolustavat asiaa siten, että heidän omat lajinsa ovat tärkeämpiä ja ansaitsevat heidän yrityksensä.

Lee (1999) on ehdottanut että liikunnanopettajien tulisi haastaa perinteiset, dominoivat stereotyyppiset näkökulmat opettamalla useita eri liikuntalajeja tavoilla, jotka motivoivat sekä tyttöjä että poikia. Oppilaille tulisi vakuuttaa että osallistuminen avarakatseisesti yhteistoiminnallisiin, rytmisiin ja kilpailullisiin lajeihin on aiheellista ja tuo uutta molemmille sekä tytöille että pojille.

Perhe antaa sosiaalista vahvistusta liikuntaharrastusten roolimalleille tukiessaan lapsen harrastuksia. Liikuntasosialisaatio on sukupuolijakautunutta: isät kannustavat poikia ja äidit tyttöjä. Isän kannustaminen poikaansa ja hänen ohjeensa roolimallille on todettu olevan merkittävä vaikutus pojille liikuntasosialisaatiossa. Alterssin (1997) tutkimuksessa yli 41 prosenttia tanssijoista kertoi vanhempiansa laittaneen heidät tanssitunneille. (Nieminen 1998, 34.)

Pojat saavat liikuntaan yleensä enemmän kannusta kuin tytöt, mutta tanssin osalta tilanne näyttää olevan päinvastainen. Tanssi on organisoitu harrastus toisin kuin juoksu tai pyöräily. Tanssi erityisesti taidetanssi liittyy vahvasti esteettisyyteen mikä taas liittyy feministisyyteen ja nuoruuteen. Tästä syystä voidaan olettaa että pojat ovat sosiaalisen paineen kohteena taidetanssissa. Paineet tulevat sisältäpäin pojista itsestään ja ulkoapäin feministisistä roolimallista – miestanssijan homoseksuaalisesta imagosta. Tanssin tyylit vaihtelevat huomattavasti tästä näkökulmasta. Paritansseissa miesten mukana oleminen on luonnollisempaa ja hyväksyttävämpää. (Nieminen 1998, 34; Nieminen 1997b, 2–4.)

Jokisen (1999) mukaan miehet ovat yhä useilla sosiaalisissa ja yhteiskunnallisissa rooleissa hallitsevia, ja valta on Suomessa keskittynyt usein miehille (Jokinen, 1999, 18). Tanssi osoittaa sukupuolten välistä eriarvoisuutta länsimaisessa tanssioitteessa, joka korostaa miehen johtavaa roolia (Hoppu 1999, 40). Mielenkiintoisen tästä tekee se, että miesten tulee hallita ja viedä tanssipariaan, vaikka miehet vaikuttavat tanssivan vähemmän kuin naiset. Voisiko tämä olla yksi kynnyks miesten heikompaan motivaatioon osallistua tansseihin? Mielenkiintoisen näkemyksen tähän antaa urheilupsykologia. Weinbergin ja Goldin mukaan taidoiltaan selvästi eritasoisten urheilijoiden toimiessa urheilulajissa pareittain, parista parempi tuntee itsensä toisen rinnalla vahvaksi ja taitavaksi. Hän myös nostaa osaamisen tasoaan tässä kontekstissa. Taidoiltaan heikompi tuntee itsensä toisen rinnalla heikoksi ja hänen suorittamisen taso laskee. (Weinberg & Gould 2006).

Toisaalta suomalaisessa kansantanssihistoriassa miehen ja naisen roolit ovat olleet hyvin samanlaisia, sillä askelkuviot ovat olleet hyvin samantyyppisiä. Kansantansseissa miehiä ja naisia oli lähestulkoon yhtä paljon, tapahtuihan tanssiminen pareittain. Aiemmin on luultavasti ollut itsestään selvää, että miehet ovat olleet mukana tanssimassa. Toisaalta tanssi on koettu joskus syntinä, mikä heijastunee vielä tämän hetkiseenkin tanssin tilaan. Roolit tanssissa sekä tanssiroolien muutokset ja muutoksiin vaikuttavat tekijät olisi mielenkiintoinen ja tarpeellinen tutkimuksen aihe.

3.4 Tanssikasvatus

Tanssia opetetaan suomalaisessa koulussa osana liikuntakasvatusta, eikä sillä ole asemaa omana oppiaineena. Tällä hetkellä kouluissa tanssin opetuksesta vastaavat ensisijaisesti liikunnanopettajat. (Nieminen 2001, 7.) Perinteisesti tanssi on kouluissa sisällytetty liikuntatunteihin. Monipuolisuudestaan huolimatta tanssi saanut vähän tunteja ja on näin jäänyt muiden lajien varjoon. (Viitala 1998, 23.) Huolimatta liikuntatuntien vähenemisestä tanssin kysyntä on lisääntynyt voimakkaasti kouluissa. Tanssinopetus on vahvistanut erityisesti asemiaan yläkoulujen ja lukiodien valinnaisten kurssien sekä tanssin lukiodiplomin suoritusmahdollisuuden ansioista. (Nieminen 2001, 6.) Monet lukiot ja yläkoulut tarjoavat oppilaille mahdollisuuden tutustua yhä monipuolisemmin eri maiden tanssikulttuureihin etenkin valinnaiskursseilla (Siljamäki 2002a, 9).

Tanssikulttuurin muutokset heijastuvat kouluissa annettavaan tanssinopetukseen. (Nieminen, 2002, 218–221.) Uusia tanssimuotoja ja -tyylejä syntyy kaiken aikaa, mikä tekee tanssinopettamisen haasteelliseksi opettajalle, koska oppilaat ovat usein trenditietoisia. Kerran oppinsa saaneen liikunnanopettajan tiedot eivät ole välttämättä riittäviä kymmenen vuoden päästä, joten aikaansa seuraavien opettajien tulee kouluttaa itseään jatkuvasti. (Nieminen 2001, 6.)

Tanssi kuuluu opetussuunnitelmassa sekä perusopetuksessa ja lukiossa keskeisiin liikunnanopetuksen sisältöihin (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004; Lukion opetussuunnitelman perusteet 2003). Koulujen tanssinopetuksen sisältö riippuu ensisijaisesti liikunnanopettajien tanssin opetussisältöjen hallinnasta sekä heidän motivaatioistaan ja asenteistaan tanssia kohtaan. Näihin vaikuttaa saatu liikunnanopettajakoulutus. Niemisen (2001) tutkimuksen mukaan 40 prosenttia liikunnanopettajista piti tanssia tärkeänä tai erittäin tärkeänä koulu liikunnan osa-alueena. Myös oppilaiden kiinnostus ja motivaatio kannustavat opettajaa työssään, ja vastaavasti opettajan innostus tarttuu oppilaisiin. (Nieminen 2001, 6.)

Siljamäen (2002) mukaan on tanssin opetukseen mahdollista käyttää tällä hetkellä vain vähäinen tuntimäärä. Siljamäki näkee että tanssin opetuksen lähtökohtana tulisi olla eri tanssimuotoja yhdistävät tavoitteet sisältöjen sijaan. Tällöin opetus säilyy kokonaisvaltaisena. Siljamäen (2002) mukaan tärkeimmät tavoitteet koulutanssiopetuksessa ovat tanssillisen kipinän ja kiinnostuksen herättäminen oppilaissa sekä jokaiselle soveltuvan tanssin osa-alueen löytämisen tukeminen. (Siljamäki 2002a, 10–11.) Tanssikasvatuksen yleisiä tavoitteita ovat persoonallisuuden kokonaisvaltainen ja tasapainoinen kehittyminen, yksilöllisten taipumusten kehittäminen, luovien kykyjen ilmentäminen ja itsensä toteuttaminen, toiminnallisen, aktiivisen elämänasenteen ja pysyvän liikuntaharrastuksen säilyttäminen, uteliaisuuden ja tiedonhalun tukeminen, sosiaalisen kanssakäymisen oppiminen ja toisten kunnioitus, mielenterveyden tukeminen, itsetunnon kehittyminen ja esteettisen tajun kehittäminen. (Anttila 1994, 19.)

Niemisen (2002) mukaan liikunnanopettajille tehdyn tutkimuksen mukaan lavatanssit ja vanhat tanssit ovat vahvimmin mukana koulujen liikunnanopetuksessa. Nuorisokulttuuriin liittyvää tanssitietoutta opettajat kaipasivat lisää. Liikunnanopettajat pitivät tanssimuodoista tärkeimpänä paritansseja, ja myös vanhat tanssit ja rytmiikka koettiin tärkeiksi. Kansantanssia, luovaa tanssia, nykytanssia ja streetdancea ei liikunnanopettajien keskuudessa pidetty kovinkaan tärkeinä. Tärkeysjärjestys heijastuu ilmeisesti liikunnanopettaja koulutuksessa tanssinopetuksen tuntijaosta, sillä pari- ja seuratansseja opetettiin liikunnanopettajaopiskelijoille

opiskelujen aikana tuntimääräisesti eniten. On otettava huomioon, että tutkimuksessa selvitetiin vuonna 1996 tai aiemmin valmistuneiden mielipiteitä ja kurssien sisällöt ovat sen jälkeen muuttuneet. Tutkimuksessa kävi ilmi myös että 13 prosenttia piti rytmikkaa ja tanssia vahvimpana osaamisalueenaan. Kuitenkin 75 prosenttia opettajista koki, että heidän henkilökohtaiset taitonsa tanssissa olivat vähintään hyvät tai erinomaiset. Tanssin opetustaidot arvioitiin yleisimmin hyväksi tai erinomaiseksi (68 %). Opettajien asenne tanssia kohtaan oli yhteydessä heidän kokemaansa tanssitaitoon ja tanssin opetustaitoon: mitä myönteisempi opettajan asenne oli, sen paremmaksi koettiin myös omat tanssitaidot. (Nieminen 2001, 7.)

Niemisen (2001) tekemän tutkimuksen mukaan liikunnanopettajat olivat sitä mieltä, että tanssin tulee olla vain yksi liikunnanosa-alue muiden joukossa. Niemisen mukaan tanssin asema taidepainotteisena ilmaisumuotona voi jäädä heikoksi, jos tanssia opettava liikunnanopettaja on käynyt koulutuksessaan ainoastaan perusopinnot. Koulutuksen ohella on mahdollista valita 20 opintoviikon erikoistumisopinnot. Nieminen huomauttaa että miesopiskelijat valitsevat erittäin harvoin tanssipedagogiikkaan kuuluvia erikoistumiskursseja paritanssia ja musiikkikursseja lukuun ottamatta. (Nieminen 2001, 8.) Tulee ottaa huomioon, että tutkimus on tehty vuonna 2001. Oma kokemukseni vahvistaa tämä, sillä itse valitsin latinalaistanssikurssin syksyllä 2004 – ja olin kurssilla ainoana miehenä noin 40 naisen joukossa.

4 KOKEMUS

4.1. Kokemuksen määrittelyä

Deweyn mukaan elämä koostuu hetkistä, jotka tarjoavat jatkuvasti kokemuksia. Kokemukset muodostuvat ihmisen toiminnan mukana, näin ollen kokemuksia ei voida antaa ihmisille valmiina. Ihminen kokee erilaisia kokemuksia, jotka kaikki eivät ole miellyttäviä, vaan ihminen voi kokea epäonnistumista ja surua. (Dewey 1951, 26–27.) Klemolan (1995, 86) mukaan onnistumisen kokeminen synnyttää ilon kokemuksen.

Kokemus vaikuttaa ihmiseen välittömästi kokemuksen ollessa käsillä sekä sama kokemus vaikuttaa ihmisen tapaan kokea tulevat kokemukset. Kokemukset muokkaavat ihmisen asenteita vaikuttaen haluihin ja pyrkimyksiin. Dewey kutsuukin tätä kokemuksen jatkuvuudeksi. (Dewey 1951, 16–34.)

Kokemus voidaan nähdä sekä sisäisenä ja ulkoisena ulottuvuutena. Sisäinen kokemus tarkoittaa yksilön oman ajatteluprosessin tulosta, jolloin hän luo kokemasta asiastaan omanlaisensa käsityksen. Ulkoinen kokemus puolestaan tarkoittaa sellaista asiaa, joka on myös muiden henkilöiden koettavissa. Sisäinen kokemuksessa samanlainen ilmiö tai asia synnyttää eri ihmisissä yksilöllisiä ja persoonallisia kokemuksia. Jokaiselle ihmiselle muodostuu omanlainen käsitteistö, jonka avulla hän henkilökohtaisesti käsittelee kokemustaan. (Perttula 1995, 16–21.) Sisäiseen kokemukseen liittyy henkilökohtainen reflektointi, jonka avulla yksilö vertaa kokemustaan aikaisempiin kokemuksiinsa ja käsittelee kokemaansa ilmiötä aikaisempiin kokemuksiinsa verraten (Yrjönsuuri 1995, 120). Jokaiselle yksilölle rakentuu omanlainen käsitteistönsä, jonka avulla hän henkilökohtaisesti käsittelee kokemustaan. (Perttula 1995, 16–21.) Klemolan (1995, 87) mukaan emme aina kuitenkaan pysty käsitteellistämään kokemuksiamme, erityisesti syvimpiä kokemuksiamme.

Klemola (1995) mukaan kokemus voidaan nähdä psyykkis-henkisenä ja kehollisena kokemushorisonttina. Psyykkis-henkisiä kokemuksen tasoja ovat eettiset, esteettiset, älylliset, tunteisiin ja tahtoon liittyvät kokemukset. Nämä ovat aitoja kokemuksia, koska ne eivät ole reductoitavissa toisikseen. (Klemola 1995, 87.) Merleau-Pontyn (1988) mukaan kehollisuutemme avulla voimme ylittää sen osan maailmaa, jota nyt havaitsemme. Klemola (1995, 158)

mukaan tämän mahdollistuaakseen tarvitsemme kehollisuuden lisäksi liikkuva keho. Liikunta avaa ja laajentaa kehollisia kokemushorisonttejamme. (Klemola 1995, 157.) Levin (1988, 47) mukaan kannamme mukana aina kaikkia kehollisia kokemuksiamme, tosin niiden mieleen palauttaminen ja uudelleen kokeminen ei automaattista.

4.2 Kokemus tanssissa

Tanssin käsittämisen tavat ovat erilaisia eri kulttuureissa, mutta tanssin lähtökohta on aina kehollisuus, vaikka itse tanssimisen tavat muotoutuvat ihmisen elämismaailmassa moninaisuudessa hyvin erilaisiksi ajan, paikan ja kulttuurin mukaisesti. Koettu keho on aina faktisesti kaiken tanssi lähtökohta, riippumatta ilmiön tarkastelun näkökulmasta. (Klemola 1995, 77–85.)

Tanssi on yksilöllinen kokemus, ja se saa ruumiillisen muotonsa tanssivassa ihmisessä (Ylönen 2002, 201–202). Tanssi tekemisenä ja toimintana kuuluu kehontietoisuuden alueelle, koska tanssissa kokemus on aina kehollinen tuntemus (Parviainen 1994, 31). Näin ollen ihmisruumis on tanssin välineenä erittäin olennainen osa tanssin merkityslähteitä (Hoppu 1999, 43). Klemolan (1995, 86) mukaan tanssijan sisäisellä elämällä voidaan tarkoittaa sitä eletyn kehon kokemusta, jonka hän tanssiessaan kokee. Tanssi on osa sellaista kokemusta, jota ei täysin pystytä selittämään sanallisesti. Tanssiin liittyy fyysinen rasitus, toisen ihmisen kosketuksen ja lämmön sekä aistillisuuden kokemista. (Hoppu 1999, 35–41.)

Tanssi tapahtuu aina jossakin ympäristössä. Ympäristö voi olla tanssisali, metsä tai näyttämö. Tanssijalle olennaista ovat myös suhde mahdollisiin toisiin tanssijoihin, suhde yleisöön, suhde itseen, suhde koreografiaan ja suhde liikekieleen. Nämä taustatekijät vaikuttavat siihen millainen kokemus tanssista syntyy. (Klemola 1995, 79–80.) Tanssin filosofian olennainen lähtökohta on tanssivan ihmisen kokemuksellisuus tanssissa ja tästä kokemuksellisuudesta syntyvä merkitys. Kokemuksellisuudella ei tarkoiteta ainoastaan liikkumisen kokemista, vaan myös tanssijan maailmasuhdetta ja sitä paikkaa, joka tanssilla on tässä maailmasuhteessa. Tanssi muuttaa tanssivan ihmisen koettua maailmaa, erityisesti ihmisen kehollista olemista. Maailma avautuu tanssivalle ihmiselle eri tavoin kuin sellaiselle, jolla vastaavia kokemuksia ei ole. (Klemola 1995, 78–84.) Tanssi on osa yhteiskunnallista kokemista, joka puolestaan on keskeisenä todellisuuden sosiaalisessa rakentumisessa (Hoppu 1999, 37).

Merkitykset tekevät todellisuuden tanssimisesta inhimillistä toimintaa. Kaikkien merkitysten pohjana on aina ruumiillisuus. Merkitykset eivät ole aina selkeästi sanallisesti ilmaistavia, vaan jokaisella merkityksellisellä yksiköllä on omat tapansa ilmaista merkityksensä. Merkitykset kytkeytyvät osaksi ruumiillisuutta, kulttuuria ja yhteiskuntaan. Nämä tuovat esiin niiden riippuvuuden sekä toimijoista että sosiaalisesta todellisuudesta, joka aina edeltää yksilöä. Merkitykset ovat olemassa toiminnassa, ja niiden tutkiminen edellyttää toiminnan eli tanssimisen tutkimista. Merkitykset voivat olla selvästi tulkittavissa esimerkiksi symbolien tasolla, mutta toisaalta toimintakin voi olla itsensä merkitys: se, että tanssista ei löydy varsinaisen toiminnan ulkopuolelle viittaavia selkeitä merkityksiä, ei tarkoita näiden toimintojen merkityksettömyyttä vaan merkitysten kätkeytymistä niihin itseensä. (Hoppu 1999, 22–28.)

Tanssilla on aina historiallinen kehitys, joka auttaa selittämään sen näennäisesti epäjohdonmukaista muotoa ja merkityksiä. Todellisuuden osana tanssi on sosiaalisesti rakentunutta, ja sen takana on inhimillisen toiminnan taipumus kaavamaistua. Kaavamaistuminen on seurausta tanssijoiden ruumiillisesta kokemuksesta, jonka kokevat olevan objektiivisen todellisuuden heijastaja. Sen takia tanssitilanne voidaan kokea ennalta määrättyjen sääntöjen alaiseksi. (Hoppu 1999, 34–37.)

Tanssin kokemukseen liittyy itsen näkeminen toisen silmin, joka tunnetaan käsitteenä objekti-keho. Kun tanssija näkee itsensä toisen silmin, pyrkii tanssija ymmärtämään miten toinen minut näkee. Tällöin tanssi tarkastelee omaa toimintaansa reflektoiden. Tanssija kokee miten hän onnistui sekä toisaalta toisten kommentit kertoo kuinka muut kokivat hänen tanssinsa. (Klemola 1995, 84.)

Kokemuksessa esimerkiksi epäonnistumisen tunne liittyy itsen näkemiseen toisen katsomana. Epäonnistumisen kuten häpeän tunne tanssijalle voi jo syntyä siitä tietoisuudesta, että on toisen katsomana. Reflektio ilmaisee, miten hän onnistui tai epäonnistui toisten edessä. (Klemola 1995, 85–86.)

Tanssiessaan ihminen kantaa ruumiissaan tanssiaan. Tanssija ei ainoastaan suorita tanssiliikkeitä vaan tanssi kuuluu häneen itseensä. Tanssissa ihminen on parhaimmillaan jakamaton, ruumiillinen olento, joka antautuu täysin liikkeelle ja rytmille. Näin ajatellen tanssi eheyttää ja vahvistaa ihmisen persoonaa, koska siinä hän ei tarkkaile itseään ulkopuolisena vaan kokee liikkeen itsensä sisällä. (Hoppu 2003, 44.)

5 TUTKIMUSTEHTÄVÄT

Tutkimukseni tavoitteena on kuvata yhdeksän tutkimukseen osallistuvan miesopiskelijan kokemuksia liikuntapedagogiikan pakollisiin opintoihin sisältyvästä tanssikurssista. Tavoitteenani on ymmärtää tanssin oppimisprosessia miesten näkökulmasta. Lisäksi tarkoitukseni on tutkia kurssille osallistuessani kirjoittamaani tutkijan päiväkirjasta nousevia kokemuksia.

Kokemusten lisäksi tarkoitukseni on esitellä tanssikurssi sekä tarkastella kurssilla kirjoittamaani tutkijan päiväkirjastani esiin nousevia miesten tanssiin liittyviä erityispiirteitä.

Tutkimustehtävät olen rajannut seuraaviksi:

1. Mitä miesopiskelijat kokevat tanssikurssilla?
2. Mitä tutkija kokee ja havainnoi osallistuessaan itse tanssikurssille?
3. Mitä erityispiirteitä kurssin aikana nousee esille miesten tanssista?

6 TUTKIMUSMENETELMÄT

6.1 Fenomenologia tutkimuksen tieteenfilosofiana

Fenomenologia on filosofian tutkimusmetodi ja aatevirtaus, jota voidaan soveltaa sekä filosofisessa että erityistieteellisessä tutkimuksessa. Fenomenologian filosofisen metodin kehitti Edmund Husserl, jota pidetään fenomenologian perustajana. (Juntunen 1986, 19.) Fenomenologinen tutkimus pohjautuu inhimillisen kokemuksen filosofiseen tarkasteluun, sen tarkoituksena on pyrkiä ymmärtää toisen ihmisen näkökulmasta mahdollisimman selvästi ja rikkaasti (Anttila 1997, 119). Tutkimuksessani tarkastelen tanssikurssille osallistuneiden miesopiskelijoiden ja kurssilla olleen tutkijan kokemuksia.

Fenomenologisen lähestymistavassa nousee esille kokemuksen lisäksi myös merkitykset. Fenomenologinen tutkimus ei pyri tekemään yleistyksiä, vaan paremminkin ymmärtämään tutkittavan kohteen sen hetkistä merkitysmaailmaa. (Laine 2001, 29; Vilkkä 2005, 136–137.) Tutkimuksessani jokaisella tutkittavalla on ainutlaatuinen taustansa, jolloin eri henkilöiden kokemansa asiat saavat toisistaan poikkeavia merkityksiä. Tarkoitukseni on analysoida ja raportoida näitä merkityksiä, joita tutkittavat ovat kokemuksilleen antaneet.

Kokemuksien analysointiin tähtäävässä fenomenologisessa tutkimuksessa pidetään tärkeänä tutkijan omia kokemuksia asiaan liittyen ja omien ennakkokäsitystensä esille tuomista. Tutkija laajentaa ymmärrystään kyseenalaistamalla omaa esiyymmärrystään tutkittavasta aiheesta. Tutkija ei koskaan lähde tyhjästä, sillä perinne luo mahdollisuuden ymmärtää yleisemmin toisia tulkiten heidän kokemuksiaan ja ilmaisujaan. Tutkijan tulee siis paljastaa mikä on tutkittavaa asiaa tai ilmiötä koskeva hänen henkilökohtaisensa esiyymmärryksensä. Tutkijan on tehtävä kuvaus tutkimuskohteen elämäntodellisuus sellaisena kuin se on ja hänen on kuvattava omat ennako-oletuksensa ja ennakkokäsityksensä tutkijana. (Laine 2001, 29–33 Vilkkä 2005, 136–137.)

Omat kokemukseni pro gradu-tutkielman aiheeseen nähden ovat olleet osaltaan ohjaamassa työni tekemistä. Omat asenteeni tanssia kohtaan ovat olleet suurimmalta osin myönteiset. Aiemmat kokemukseni ja ymmärrykseni liikuntapedagogiikan tanssikursseilta auttoi minua keskittymään observointiin ja omiin kokemuksiini analysointiin tunneilla. Aiemmat kokemukset

tanssikursseilta on vaikuttanut minuun tanssijana myönteisesti: omien tanssitaitojeni kehittymisen kannalta sekä vaikuttaen minun suhtautuvan tanssiin entistä positiivisemmin. Tästä joutuin en ehkä kokenut suuria vaikeuksia tanssikurssilla.

Kiinnostus fenomenologisessa tutkimuksessa kohdistuu kokemuksiin ja tietoisuuden rakentamiseen, tutkimuksen varsinaisena kohteena ovat merkitykset. Tutkija analysoi niitä merkityksiä, joita tutkittavat ihmiset antavat kokemuksilleen. Esimerkiksi, kun tanssija oppii haastavan tanssin aktiivisen harjoittelunsa tuloksena, muodostaa hän siitä oman henkilökohtaisen merkityksensä. Ihmiset antavat kokemuksilleen erilaisia merkityksiä, vaikka ympäröivä todellisuus olisikin kaikille sama. Ihmisten tekojen tarkoituksia voimme pyrkiä ymmärtämään selvittämällä millaisten merkitysten pohjalta hän toimii. Voimme siis pyrkiä ymmärtämään tanssijan ilmaisemia sanoja hänen luomiensa positiivisten merkitysten avulla. Näin ollen kokemukset muodostuvat siis merkityksistä, jotka ohjaavat ajattelua ja toimintaamme. (Laine 2001, 26–28; Perttula 1995, 6–8; Tuomi & Sarajärvi 2004, 34.)

Tutkimuksen tavoitteena on tutkijan oman esiymmärryksensä kyseenalaistaminen ja siitä etäännyminen, jotta tutkijan oma ymmärrys voisi laajeta. Tutkija tekee kuvauksen siitä, mitä tutkittavassa aineistossa on sanottu tutkittavasta aiheesta myötäillen tutkittavan kieltä ja puhetta, tuoden esille itseään mahdollisimman vähän. Tavoitteena on nostaa esiin tutkittavan näkökulma tutkittavaan asiaan. Fenomenologinen lähestymistapa on kiinnostunut yksittäisistä mielellisistä merkityksistä, joita tutkittava tuottaa kirjoitetun tai puhutun avulla ilmiöistä tai asiasta. Yksittäisistä mielellisistä merkityksistä paljastuu merkityssuhteita ja merkityskokonaisuuksia, joista fenomenologia on kiinnostunut. Merkityskokonaisuuksien huomaaminen aineistosta perustuu tutkijan elämäkokemuksen tuomaan merkitysten tajuun, näin ollen tutkija on keskeinen tutkimuksensa työväline. (Laine 2001, 32–33 Vilkka 2005, 137–138.) Tutkimukseni aineisto koostuu tanssikurssin yhdeksän miesopiskelijoilta sekä minun kirjoittamasta tutkijanpäiväkirjasta. Näin ollen oma roolini on merkittävä tutkimuksen analyysissä, johon vaikuttaa pitkälti minun elämäkokemukseni, tämä seikka on huomioitava tutkimusta luettaessa.

Fenomenologian yhtenä perusajatuksena on, että ihminen ymmärretään kehollisena toimijana, joka muuttaa maailmaa ja jota maailma jatkuvasti muuttaa. Fenomenologiassa perspektiivi on sisältä, kun perinteisesti estetiikka tarkastelee tanssia ulkoapäin. Tutkimuksen näkökulmasta tutkimuskohdetta ei ulkoisteta tai tarkkailla ulkopuolelta, vaan tutkija on osa tutkimuskohdetta. Tanssi voi tulla ymmärretyksi ainoastaan siten, että tanssin käsitteellistäminen syntyy ko-

kemuksesta. Tanssin filosofia fenomenologisesta näkökulmasta pyrkii selvittämään sitä miten tanssi muotoutuu elämismaailmassa ja mikä on tanssin merkitys ihmiselle. Tällöin lähtökoh- tana on kehollisuus ja sen kokemuksellisuus, ei tanssi. (Parviainen 1994, 19.)

Fenomenologisen asennekoskevan sekä harjoittelussa tapahtuvaa kehon kuuntelua ja siitä syn- tyvää liikkeiden ja kehotuntemuksien kielellistä kuvausta. Parviaisen (1999) mukaan feno- menologinen metodi poikkeaa muista tanssi analyysimeteodeista ja omana filosofianaan voi sopia tanssijoiden oman liikkumisen analyysiin. (Parviainen 1999, 95.)

Fenomenologin metodin mukaisissa tutkimuksissa on olennaista, ettei teoreettista taustakäsit- teistöä kehitetä ensin ja sen jälkeen pyritä tulkitsemaan ilmiötä. Sen sijaan ilmiötä tarkastel- laan konkreettisesti ja keskeistä on että ilmiö säilyttää ominaislaatusensa myös tulkinnoissa. (Perttula 1995, 65–66.)

Tanssiessaan ihmiset reagoivat niihin tanssin tekijöihin, jotka he kokevat merkityksellisiksi. Tätä he tekevät tavoilla jota heidän ei tarvitse kuvailla tai jota he eivät pysty kuvailemaan. (Rouhiainen 1999, 102.) Fenomenologinen tutkimus korostaa ihmisen käyttäytymisen merki- tyksiä eikä sen syitä.

Tutkimuksessani käsittelen tutkittavia kohteita ainoastaan omina tapauksinaan. Tarkoitukseni ei ole tehdä yleistyksiä tutkittavien kokemuksista vaan tutkimus on ainutkertainen, näin ollen tutkimukseni on fenomenologinen tapaustutkimus.

6.2 Tapaustutkimus

Tutkimusmenetelmäksi tapaustutkimus soveltuu hyvin, kun ollaan kiinnostuneita tapahtumien yksityiskohtaisista rakenteista (Ahonen, Saari, Syrjälä & Syrjäläinen 1994, 12). Tapaustutki- mus on lähestymistapa, jolla pyritään ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä monipuolisesti ja jous- tavasti (Saarela–Kinnunen & Eskola 2001, 158–168). Staken (2000, 236) mukaan tapaustut- kimuksessa pyritään optimoimaan tapauksen ymmärtäminen ennemmin kuin sen yleistäminen (Metsämuuronen 2005, 206). Tapaustutkimukselle on luonteenomaista, että yksittäisestä tapa- uksesta tuotetaan yksityiskohtaista tietoa (Saarela-Kinnunen & Eskola 2001, 159).

Tapaustutkimus on laadullista tutkimusta, jossa tutkitaan ilmiötä todellisessa elämäntilanteessa, sen omassa ympäristössä (Eskola & Suoranta 1998, 12). Näin ollen tutkija ei voi järjestää sitä keinotekoisesti kokeelliseksi asetelmaksi. Tapaustutkimuksessa tyypillisenä tavoitteena on kuvata ja kuvailla erityistä tapausta (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2002, 123). Tapaustutkimus on kuvailevaa tutkimusta, toisaalta siinä etsitään selityksiä jollekin ilmiölle. (Ahonen ym. 1994, 11.) Olipa tapaus mikä tahansa, niin se on rajattava muusta maailmasta ja kerrottava tapauksen valintakriteerit (Saarela-Kinnunen & Eskola 2001, 158).

Tapaustutkimus sallii useiden erilaisten menetelmien käytön, eikä tapaustutkimukselle ole olemassa mitään yksiselitteistä analyysimenetelmää. (Saarela-Kinnunen & Eskola 2001, 158–168.) Tapaustutkimuksessa voidaan kerätä tietoa hyödyntämällä useita eri aineistonkeruumenetelmiä (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2002, 123). Menetelmien tulee noudattaa tutkimuksen ongelman asettelua. Muun muassa osallistuva havainnointi, haastattelu ja lomakekysely ovat yleisesti tapaustutkimukseen yhdistettäviä menetelmiä. Jokaisella menetelmällä on hyvät sekä huonot puolensa, eikä menetelmiä voida yksinään pitää toisiaan hyödyllisimpänä, näin on suositeltavaa käyttää mahdollisimman useaa menetelmää. (Yin 2003, 78–80.) Aineiston tehtävänä on olla laadullisessa tutkimuksessa tutkijan apuna muodostettaessa kokonaiskuvaa ja rakentaa käsitteellistä ymmärrystä tutkittavasta ilmiöstä. Aineiston kuvaamisen lisäksi tulee pyrkiä rakentamaan siitä teoreettisesti kestäviä näkökulmia. (Eskola & Suoranta, 1998, 62.)

Tapaustutkimus on arvosidonnaista, sillä tutkija on mukana tutkimuksessa koko persoonallaan, näin ollen hänen arvomaailmansa on yhteydessä siihen näkemykseen, jonka hän muodostaa tutkimastaan ilmiöstä (Ahonen, ym. 1994, 15).

Tutkimukseni tapaus on liikunnanopettajiksi opiskelevien oppimistapahtuma, joka edustaa tapausta liikunnanopettajiksi opiskelevien opetuksesta ja oppimisesta. Kyseessä on erityislaatuinen tapaus liikunnanopiskelijoidenkin keskuudessa, sillä kyseessä on erillisryhmä, joka muodostuu jo aiemman liikunnanohjaajan tutkinnon suorittaneista opiskelijoista. Tämä prosessi voi mahdollistaa hyödyllistä tietoa ajatellen miesten tanssipedagogiikkaa.

6.3 Aineiston valmisteluvaihe

Aineiston hankintaan minulla oli miesten tanssin tutkimiseen useita vaihtoehtoja. Työn aivan alkuvaiheessa, jolloin pro gradu tutkielmani aihetta ja aineistoa ideointiin työni toisen ohjaa-

jan tanssinopettaja LitL Mariana Siljamäen kanssa, oli ajatuksissa kerätä aineisto Jyväskylän kansalaisopiston poikien breakdance ryhmästä. Idea vaikutti aluksi varsin hyvältä, mutta ajatusta pitemmälle viedessäni osallistuvan havainnoinnin suorittaminen ei vaikuttanut mielestäni toimivalta. Myöhemminä ajatuksina oli kerätä aineistoa pojilta esimerkiksi ylä-asteelta tai luokiolaisilta. Usean tunnin yhtämittaisen tanssinjakson löytäminen koululiikunnasta oli vaikeaa sekä pelkäsin poikien vastausten jäävän suppeiksi. Yhtenä vaihtoehtona pidin myös vapaa-ajalla ohjattuja tanssikursseja aikuisille. Tulevaa ammattiani ajatellen koulu tutkimusympäristönä vaikutti minua kiinnostavalta. Vapaa-ajan sektori eroaa selkeästi koulumaailman lähtökohdista, tavoitteista ja toimintatavoista selkeästi. Lähestyin myös Suomen koululiikuntaliittoa kysellen mahdollista tilaustyön tarvetta poikien tanssin tutkimiseen, liitto oli erittäin kiinnostunut tutkielmani aihealueesta. Liitto esitti tutkimuksen tekemistä toukokuussa 2005 järjestävästä Mover Power-tapahtumasta. Tapahtuma vaikutti mielenkiintoiselta ja haasteelliselta, mutta aikataulu olisi koitunut minulle liian tiukaksi, joten päätin hylätä vaihtoehdon.

Keskustelin ohjaajani professori Taru Lintusen kanssa edellä mainituista vaihtoehdoista kevään 2005 mittaan kuitenkin sopivaa tutkimushaastetta löytämättä. Koimme tärkeänä pitää aineiston keruumenetelmänä tutkijan päiväkirjaa, koska näimme sen turvallisena aineistona, sillä minulla tutkijana olisi motivaatiota kirjoittaa päiväkirjaa analyttisesti ja kokemuksiani reflektoiden. Aineiston keruuseen näimme tärkeäksi opetustapahtuman ja opiskelijoiksi sellaisia, joilla olisi uskallusta ja motivaatiota antaa reflektioivia vastauksia. Tällöin kiinnostavaksi ryhmiksi nousivat liikunnanopettajaksi opiskelevat opiskelijat. Mielenkiintoiseksi liikunnanopiskelija ryhmiä pohtiessa tutkittavaksi kohderyhmäksi nousi se, että tutkijana olisin kohderyhmässä kuin yksi vertaisistani.

Lopulta päädyimme vuonna 2005 liikunnanopettajaksi opiskelemaan tulleeeseen erillisryhmään, jonka kaikki opiskelijat olivat aiemmalta koulutukseltaan liikunnanohjaajia. Lopulliseen kohderyhmän valintaan vaikuttivat edellä mainittujen tekijöiden lisäksi kyseisen ryhmän tanssikurssin aikataulu, joka soveltui minun aikatauluuni parhaiten. Myös oma liikunnanohjaajataustani vaikutti ryhmän valintaan, sillä koin että ryhmä ottaisi minut hyvin vastaan kun kertoisin omasta taustastani ja näin minusta voisi tulla helpommin yksi luotettava tanssikurssin jäsen. Tutkijan pääseminen yhteisön sisään ja yhteisön jäsenten luottamus tutkijaa kohtaan on edellytys osallistuvan havainnoinnin onnistumisen kannalta (Vilka 2005, 122).

Ennen aineiston hankintaa liikunnanohjaajien erillisryhmän toimintaperiaatteet olivat minulle tuttuja, sillä olen tutustunut 2003 opiskelun aloittaneiden L-ryhmän toimintaan. Liikunnanopettaja koulutuksen opiskelurutiinit ja toimintatavat olivat aiemmin tuttua, joten kyseisen ryhmän kanssa toimimisen arvioin luonnolliseksi ja voisin keskittyä hyvin suorittamaan osallistuvaa havainnointia. Kurssin opettajan LitL Mariana Siljamäen toimintatavat olivat minulle entuudestaan tuttuja, joka voisi myös helpottaa osallistuvan havainnoin suorittamista. Keskustellessani opettajan kanssa aineistoni keräämisestä hänen ryhmästään, suhtautui hän siihen positiivisesti.

L-ryhmän tanssikurssi oli käynnistynyt yllätyksekseni samana päivänä jolloin päätimme valita sen aineistoni keruun kohteeksi. Emme nähneet sitä kuitenkaan ongelmaksi, sillä kyseessä oli aineistolähtöinen aineiston keruumenetelmä.

6.4 Aineiston keruumenetelmät

Aineistonkeruu tapahtui syksyllä 2005 aikavälillä syys-joulukuu Jyväskylän yliopistossa. Tarkoituksenani oli kerätä aineistoa monipuolisesti ja tarkoituksen mukaisesti useita eri menetelmiä käyttäen. Tutkimusaineistoni koostui havainnoistani, opiskelijoiden kyselylomakkeiden sekä haastattelun vastauksista, sekä kurssin opettajan teemahaastattelusta. Tutkimusaineiston keruumenetelminä olen käyttänyt kyselylomakkeita (liitteet 1–6), haastattelua (liite 7) sekä osallistuvaa havainnointia.

Kyselylomakkeet valitsin menetelmäksi sillä niiden avulla on helppo saavuttaa kaikki kurssilaiset välittömästi tuntien päätyttyä. Haastattelun valitsin aineistonkeruumenetelmäksi, koska sen avulla on mahdollista saada parempia ja syvällisempiä vastauksia haastattelulla on hyvä täydentää kyselylomakkeiden mahdollisesti puutteellisia tai kiinnostavia vastauksia. Osallistuvan havainnoinnin valitsin menetelmäksi, koska näin sen mahdollistavan analyttistä ja reflektiivistä pohdintaa kurssilla tapahtuvista ilmiöistä sekä omista kokemuksistani.

Osallistuvassa havainnoinnissa tutkijalla on rooli, jolla hän tekee havaintoja tutkimastaan ilmiöstä vuorovaikutuksessa tutkittavan kanssa. Tällöin tutkija osallistuu ihmisenä sekä tutkijana tutkittavan yhteisön elämään. Osallistuvan havainnoin avulla voidaan saada tietoa tutkittavien omakohtaisista kokemuksista ja käsityksistä, yhteisön käsityksistä ja sekä niiden välisistä yhteyksistä. Se antaa tietoa myös yhteisön sosiaalisista ja kulttuurisista piirteistä. (Vilkka 2005, 120.) Olin itse tutkijana mukana tanssikurssilla toisesta opetuskerrasta alkaen, josta al-

kaen suoritin osallistuvaa havainnointia. Kirjoitin tutkijan päiväkirjaani välittömästi tuntien päätyttyä. Tutkijan päiväkirjaa kirjasin ylös havainnoista ryhmässä tapahtuvista ilmiöistä ja omista kokemuksistani tunnilla. Ryhmän toiminnassa kiinnitin huomioita erityisesti miesten käyttäytymiseen, reaktioihin ja kommentteihin. Omien kokemusten kirjaamisessa päiväkirjaan pyrin analyttisyyteen ja reflektiivisyyteen.

Kurssilla roolini oli olla yksi opiskelija muiden joukossa. Omalla käyttäytymisen vaikutuksen muihin kurssilaisiin nähden pyrin minimoimaan vaikutukseni kurssilaisten käyttäytymiseen. Pyrin olemaan kurssilla ainoastaan yksi opiskelija muiden joukossa. En opettanut kurssilla lainkaan edes yhtä opetusharjoitusta, jonka kurssin opiskelijoiden tuli suorittaa kurssin loppuvaiheessa, sillä en halunnut vaikuttaa kurssin opiskelijoiden käyttäytymiseen johtavalla roolilla. En myöskään halunnut viedä tärkeää opetusharjoittelu aikaa varsinaisilta kurssilaisilta. Käyttäytymiseni kurssin opettajaa kohtaa saattoi olla hieman tuttavallisempaa muihin kurssilaisiin verrattuna.

Metodisesti opiskelijoiden haastattelut sisälsivät ominaisuuksia avoimesta-, strukturoidusta- ja teemahaastattelusta. Haastattelin kaikki kurssin miesopiskelijat. Haastatteluiden tavoitteena oli täydentää ja syventää miehiltä saatujen kyselylomakkeiden vastauksia, vähentää virheitä sekä antaa opiskelijalle avointa tilaa kertoa kurssin kokemuksista. Aineistonkeruusta kerron vaiheineen tarkemmin seuraavassa kappaleessa.

6.5 Aineistonkeruuvaiheet

Toteutin aineistonkeruun kokonaisuudessaan syykuusta joulukuun vuonna 2005. Aineistonkeruu tapahtui käytännössä kahdessa vaiheessa (kuvio 1). Ensimmäinen vaihe toteutui syys-, loka- ja marraskuun aikana, jolloin opiskelijat vastasivat kurssin aikana kuuteen eri kyselylomakkeeseen.

Ensimmäisessä vaiheessa keräsin kyselylomakkeiden avulla vastauksia kaikilta (16kpl) tanssikurssille osallistuvilta yhdeksältä mieheltä sekä seitsemältä naiselta. Naisilta keräsin aineiston lähinnä varmuuden vuoksi, jos aineistosta ei tulisikaan riittävä pelkästään miesten osalta.

Ideoita kyselylomakkeiden muodosta sain Siljamäen (2002) tutkimuksesta. Suunnittelin ja tarkistutin kyselyt tutkimuksen ohjaajan avustuksella, lukuun ottamatta strukturoitua loppu-

kyselyä. Kysymysten muotoilussa pyrin kiinnittämään huomiota siihen, etten kysymysten asettelulla johdattelisi haastateltavia. Testasin opiskelijoille suunnatut kyselyt ennen varsinaisia kyselyjen suorittamista yhdellä kohderyhmään kuulumattomalla liikuntapedagogiikan miesopiskelijalla. Esitestauksen tavoitteena oli tehdä kyselyistä ymmärrettäviä ja saada selville ovatko kyselylomakkeet käyttökelpoisia.

Ensimmäinen kyselylomake oli alkukysely (liite 1), johon opiskelijat vastasivat 23.9.2005 eli kurssin toisella kerralla. Lomakkeella kartoitettiin opiskelijoiden yhteystietoja, mahdollisia aikaisempia ja nykyisiä tanssiharrastuksia sekä etukäteisistä odotuksista ja toiveista tanssikursseille sekä osallistumisen miellyttävyydestä.

Kolmannella kerralla 30.9 opiskelijat vastasivat kyselylomakkeeseen (liite 2), jolla kartoitettiin ensimmäisten kolmen kerran tanssikokemuksia. Tavoitteena oli saada esiin tuntemuksia mm. pienryhmäesityksistä ja vapaan liikkeen tuottamisesta sekä sitä kokiko opiskelija tunneilla mitään sopimatonta sukupuoliroolilleen.

Neljännellä kerralla 7.10.2006 opiskelijoille jaettiin minä ja tanssi kyselylomake (liite 3), johon heidän tuli vastata itselleen sopivalla ajalla sekä palauttaa se seuraavalle tunnille tullessaan. Lomakkeella kartoitettiin erityisesti opiskelijan itsensä sekä omien vanhempien ja läheisen ystäväpiirin suhtautumista tanssiin, opiskelijan lapsuuden ja nuoruuden tanssikokemuksia, tanssin kokemista luonnollisena sekä millaisessa roolissa opiskelija näkee tanssin tulevaisuudessaan.

Seitsemännellä kerralla 28.10 opiskelijat vastasivat tanssikokemuksia seuratanseista kyselylomakkeeseen (liite 4), jolla kartoitettiin seuratanssituntien kokemuksia. Yhdeksännellä eli toiseksi viimeisellä kerralla 11.10 opiskelijat vastasivat kyselylomakkeeseen (liite 5), jolla kartoitettiin kokemuksia juhlatansseista sekä opetusharjoituksesta.

Viimeisellä tunnilla 29.11 opiskelijat vastasivat strukturoituun loppukyselyyn (liite 6), jolla kartoitettiin kurssin onnistumista ja siellä olemista ja kokemista sekä käsityksiä ja kokemuksia tanssista yleensä. Strukturoidussa kyselylomakkeessa kysyttiin myös tehtyjä valintoja tulevien vapaavalintaisten tanssikurssien suhteen sekä opiskelijat arvioivat omia tanssi- ja opetustaitojaan. Strukturoidun loppukyselyn suunnittelussa pyrin välttämään johdattelevuutta ja parantamaan luotettavuutta käyttämällä kysymyspareja, jotka ovat toistensa vastakohtia.

Aineistonkeruu ensimmäiseen vaiheeseen kuului opiskelijoille suunnattujen kyselyjen lisäksi osallistuva havainnointi, jonka avulla kirjoitin välittömästi tanssituntien jälkeen tutkijan päiväkirjaa aikavälillä 22.9.-29.11.2005.

Ennen aineistonkeruun toista vaihetta olin litteroinut jokaisen miehen aineiston selkeään muotoon marras-joulukuun vaihteessa. Toinen vaihe muodostui kyselylomakkeita täydentävistä haastatteluista, jotka suoritin joulukuun aikana kaikilta tutkittavilta. Tässä vaiheessa huomasin heiltä rakentuneen aineiston kattavaksi ja näin etten todennäköisesti tule tarvitsemaan naisilta kerättyä aineistoa. Toisessa vaiheessa joulukuussa 2005 haastattelin kaikki kurssin yhdeksän miestä.

Yksilöhaastatteluissa (liite 7) jokainen mies ensimmäiseksi luki ja tarkisti kyselylomakkeiden avulla kerätyt litteroidut vastauksensa. Kerroin haastateltaville heti haastattelun alussa, että heidän antamiaan vastauksia voidaan korjata tässä vaiheessa. Joitakin kirjoitusvirheitä korjattiin ja muutamia vastauksia muutettiin. Omien vastausten lukeminen osoittautui toimivaksi, sillä tutkittavat tarkistivat mielellään omat vastauksensa, antoi korjausehdotuksensa sekä samalla he ajoivat itsensä sisään haastattelun aihealueeseen. Haastattelussa tavoitteena oli täydentää ja syventää opiskelijoiden antamia vastauksia ja lomakehaastatteluiden sisältämiä teemoja, erityisesti niistä aihealueista joihin tutkittava oli vastattu epäselvästi tai mielenkiintoisesti. Haastattelussa käytiin siis läpi jokaisen lomakehaastattelun teemat ja strukturoidusta kyselystä yksilöllisesti. Haastattelussa saamani vastaukset kirjasin suoraan litteroituun aineistoon, johon olin litterointivaiheessa jättänyt tilaa haastattelun vastauksille. Hyväksyin aina kirjaamani vastausten oikeellisuuden tutkittavalta, ennen seuraavaan kysymykseen etenemistä.

VAIHE 1 (liitteet 1-6)	
Alkukysely (lomakekysely)	22.9.2006
Lomakekysely musiikkiliikunta ja streedancetunneilta	29.9.2006
Minä ja tanssi-lomakekysely	7.10.2006
Lomakekysely paritanssitunneilta	28.10.2006
Lomakekysely juhlatansseista ja opetusharjoituksesta	11.11.2005
Strukturoitu loppukysely	29.11.2005
Osallistuva havainnointi → tutkijan päiväkirja	22.9.-29.11.2005
VAIHE 2 (liitteet 7 ja 8)	
Miesopiskelijoiden haastattelut	2.12.-20.12.2005

Kuvio 1. Aineistonkeruuvaiheet.

6.6 Aineiston analysointi

Tutkimusmetodin tarkoituksena on toimia työssäni linssinä, jonka välityksellä tulkitsem tutkitavan aineiston merkityksiä. Tapaustutkimus pyrkii etsimään vastauksia kysymyksiin kuinka ja miksi. Tutkijan täytyy tiedostaa, että tapaustutkimukselle ei ole olemassa yhtä ainoaa analyysimenetelmää, vaan kullakin aineiston keruumenetelmällä on omanlaisensa analyysimenetelmät (Saarela-Kinnunen & Eskola 2001, 159–160). Olen käyttänyt useanlaisia aineiston analysointimenetelmiä, koska keräämäni aineisto ja tutkimustehtäväni vaativat sitä. Analysoin erikseen miehiltä kerätyn aineiston, osallistuvan havainnoinnin pohjalta kirjoittamani päiväkirjat. Aineistosta saamiani tuloksia esittelen pääosin luvussa 8 Kokemuksia tanssikurssilta. Luvussa tuon lisäksi esille lainauksia miehiltä kerätystä aineistoista ja tutkijan päiväkirjasta, myös tanssikurssia kuvaavassa luvussa 7 tuon esille otteita ja suoria lainauksia aineistoista.

6.6.1 Kyselylomakkeiden ja haastattelujen analysointi

Tanssikurssin miehiltä keräsin aineistoa lomakekyselyillä, strukturoidulla kyselyllä sekä yksilöhaastattelulla. Kyselylomakkeita olivat avoimin kysymyksistä rakentuvia kyselylomakkeita lukuun ottamatta strukturoitua loppukyselyä. Siirsin opiskelijoiden raportoimat vastaukset

sähköiseen muotoon tietokoneelle marras-joulukuun vaihteessa 2005. Samalla siistin aineistoa helpommin luettavaksi ja tutustuin aineiston sisältöön.

Tämän jälkeen tutkittavien raportoimia vastauksia täydensin ja tarkistin jokaisen yksilöhaastattelussa joulukuussa 2005. Jälkihaastattelujen tarkoituksena oli täydentää ja syventää kyselylomakkeiden avulla kerättyä aineistoa. Haastattelussa tutkimukseen osallistuneet tarkistivat kyselylomakkeisiin antamiensa vastauksiensa paikkaansa pitävyyden. Opiskelijoiden haastatteluvastaukset kirjasin välittömästi ylös ja hyväksyin kirjoittamani vastausten oikeellisuuden aina haastateltavalta. Tämän jälkeen litteroin lomakehaastattelujen ja haastattelujen aineistot yhdeksi aineistoksi tammikuussa 2006. Näin tämän järkeväksi, jotta saisin aineistoon selkeyttä ja saisin siitä paremmin otetta. Tämän näin mahdollistavan myös näiden aineistojen analysointia yhdellä kertaa myöhemmissä vaiheissa. Tämä oli tärkeää, sillä aineistoa kertyi varsin runsaasti.

Opiskelijoilta keräämäni ja yhdeksi aineistoksi litteroiman aineiston analysointiin käytin teemoittelua, joka tarkoittaa, että aineistosta tuodaan esiin tutkimusongelmaa valaisevia teemoja, jolloin on mahdollista vertailla tiettyjen teemojen esiintymistä ja ilmenemistä aineistossa (Eskola & Suoranta 1998, 175–176). Kurssilaisilta kerätty aineisto oli aineistonkeruuvaiheessa ja jaoteltu teemoittain aihealueisiin, joka auttoi minua aineiston teemoittelussa. Tämän lisäksi muokkasin aineistoa tietokoneella luokittelemalla aineistoa kahteen pääteemaan: positiiviset ja negatiiviset kokemukset. Opiskelijoiden kuvailemat kokemukset poimin eri lomakkeiden ja haastattelujen kysymyksistä omiin teemoihinsa.

Strukturoidun lomakekyselyjen perusteella tein kaavioita miesopiskelijoiden itse arvioituista tanssitaidoista ja tanssinopetustaidoista. Vertailin lisäksi miesten kokemien taitotasojen yhteyksiä eri tekijöihin, muun muassa vapaavalintaisten kurssien valintaan sekä positiivisten ja negatiivisten kokemusten mahdollisiin yhteyksiin.

Analysoin kokemuksissa ja asenteissa tapahtuneita muutoksia kurssin aikana, laskemalla ja vertailemalla miesten alku- ja loppuvaiheen vastauksia. Tämä oli helpohkoa tehdä, sillä litteroitu aineisto eteni aikajärjestyksessä.

Tyypittelyä ei näin pienestä aineistosta voi juuri muodostaa. Tutkimukseen osallistui yhdeksän miesopiskelijaa. Tyypittely tarkoittaa Eskola & Suorannan (1998, 182–184) mukaan sa-

mankaltaisuusien etsimistä ja tiivistämistä, tällöin syntyviin tyypeihin sisällytetään asioita, joita yksittäisissä vastauksissa ei ole. Pyrin tyypittelyn keinoin saamaan esiin ryhmäläisten kokemusten ja näkemysten jakautumista esimerkiksi tanssitaustojen tai opiskelijoiden kurssin odotusten perusteella, mikä osoittautui ongelmalliseksi.

Opiskelijoilta kerättyjen kyselylomakkeiden ja haastatteluaineiston kanssa olin haastavan paikan edessä, sillä aineistoa oli paljon, ja se tuntui sekavalta, vaikka olin litteroinut ja teemoitellut aineiston selkeään muotoon. Aineistoa analysoidessani käytin alleviivauskynää, ja sain näin poimittua aineistosta mielenkiintoisia kohtia. Tein tämän teema kerrallaan jokaisen tutkittavan kohdalla. Tämä selkeytti analysointia ja helpotti analysoinnin etenemistä vaihe vaiheelta. Tällä tavoin aineisto tuli käytyä läpi kattavasti ja analysointikin tuntui mielekkäämmältä, kun aineistoon tunsu saavansa kunnolla otetta. Näin ollen teemoittelin aineiston tavallaan kahden otteeseen.

6.6.2 Osallistuvan havainnoinnin analysointi

Osallistuva havainnoinnissa tutkijan tulee toimia ja osallistua toimintaan tutkittavien ehdoilla. Tutkijan on huomioitava, että osallistuva havainnointi on subjektiivista toimintaa sekä huomioida, että hänen ennako-odotuksensa vaikuttavat havainnointiin. Lisäksi tutkijan tulisi välttää vaikuttamasta tutkittavien elämään ja toimintaan. (Eskola & Suoranta 1998, 103; Hirsjärvi 2002, 203). Osallistuvan havainnoin avulla voidaan saada tietoa tutkittavien omakohtaisista kokemuksista ja käsityksistä, yhteisön käsityksistä ja sekä niiden välisistä yhteyksistä. Se antaa tietoa myös yhteisön sosiaalisista ja kulttuurisista piirteistä. (Vilka 2005, 120.)

Tein osallistuvaa havainnointia koko tanssikurssin ajan lukuun ottamatta ensimmäistä kertaa, jolloin en ollut lainkaan mukana kurssilla. Osallistuvan havainnoinnin valitsin menetelmäksi, koska näin sen mahdollistavan analyttistä ja reflektiivistä pohdintaa kurssilla tapahtuvista ilmiöistä sekä omista kokemuksistani. Päiväkirjaan pyrin kirjoittamaan vain tutkimustehtävien kannalta oleellisia asioita.

Varsinaisen tutkijan päiväkirjan olin kirjoittanut välittömästi tanssikurssin tuntien jälkeen sekä joskus kesken tanssituntien perinteisin muistiinpanovälinein. Litteroin päiväkirjan puhtaaksi kirjoittamalla helmikuussa 2006. Kurssilaisilta kerätyn aineiston olin litteroinut jo aiemmin. Päiväkirja oli rauhassa noin kahden kuukauden ajan viimeisestä tanssikerrasta lähtien. Litte-

rointi auttoi minua pääsemään sisään aineistoon ja sain rakennettua siitä puhtaaksi kirjoittamisen myötä selkeämpää kokonaiskuvaa. Tässä vaiheessa korjasin kirjoitusvirheitä ja muutamia päällekkäisyyksiä, joita olin kirjoittanut päiväkirjaan useampaan otteeseen. Päiväkirja oli jo ennen tätä vaihetta jaoteltu valmiiksi eri tanssikertoihin ja näin tämän hyväksi muodoksi. Muokkasin samantyyppisten tanssituntien tekstit aina yhdeksi teemaksi, kuten seurataanssit ja juhlatanssit. Lisäksi näin järkeväksi teemoitella jokaisen tunnin positiiviset ja negatiiviset kokemukset omiin alateemoihinsa jokaisen tanssityylin teeman alle.

Analysoinnissa pyrin kaikin objektiivisuuteen ja luin aineistoa yhtään kaunistelematta. Osallistuvan havainnoinnin synnyttämästä päiväkirjasta pyrin löytämään mahdollisia ristiriitoja, yhteyksiä muiden aineistoihin verrattuna. Yhtenä osallistuvan havainnoin tavoitteena oli saada syvennettyä mahdollisia kokemuksia verrattaessa muilta miehiltä kerättyyn aineistoihin. Pysin nostamaan esille omakohtaisia kokemuksiani ja käsityksiäni sekä yhteisössä tapahtuneita ilmiöitä ja yhteisön käsityksiä. Pysin nostamaan esille myös ryhmässä ilmenneitä kulttuurillisia ja sosiaalisia erityispiirteitä.

7 TANSSIKURSSIN KUVAUS

7.1 Tanssikurssin lähtökohdat

Kurssilla oli mukana yhdeksän miestä ja seitsemän naista, yhteensä siis 16 opiskelijaa, jotka olivat Jyväskylän yliopiston liikuntapedagogiikan pääaineopiskelijoita. Ryhmäläiset olivat aiemmalta koulutukseltaan liikunnanohjaajia, jotka aloittivat yliopisto opintonsa Jyväskylässä syyskuussa 2005. Nämä opiskelijat muodostivat vuonna 2005 liikunnanopettajakoulutukseen tulleiden liikunnanohjaajien erillisryhmän. Opiskelijoista 14 on suorittanut aiemmin liikunnanohjaajan opintonsa ammattikorkeakoulutasoisena ja kolme opistotasoisena. Kurssin opettajana toimi kokenut tanssinopettaja LitL Mariana Siljamäki.

Tanssikurssi rakentui 20 tunnista ja kurssi toteutettiin kymmenenä kaksoistuntina. Tanssikurssi oli nimeltään tanssi L05. Kurssin sisältö (liite 8 ja liite 9) rakentui musiikkiliikunnasta, streetdancestä, seuratanseista, afro-tietoudesta ja juhlatansseista. Juhlatanssien osalta toteutettiin opetusharjoitukset eli opiskelijat opettivat toisilleen juhlatansseja.

Kurssille asetettuina tavoitteina oli oppia perustaidot ja -tiedot kurssilla tanssittavista tanssimuodoista, sekä saada ideoita eri tanssimuotojen opettamiseen ja työtapoihin sekä oppia itse ohjaamaan tanssia.

7.2 Kurssilaisten aiemmat tanssikokemukset

Varsinaiseen tutkittavaan ryhmään kuului yhdeksän miesopiskelijaa. Ryhmäläisten tanssitaustat olivat aiemman koulutuksen osalta samantyyppiset, sillä jokaisella on suoritettuna liikunnanohjaajan opinnot, jossa on ollut pakollisia tanssin opintoja. Heistä vähemmistö oli valinnut vapaavalintaisia tanssikursseja aiemmassa liikunnanohjaajakoulutuksessa.

Ryhmäläisistä kukaan ei ole harrastanut säännöllisesti vapaa-ajallaan tanssia. Vapaa-aikanaan useimmat ovat vain jonkin verran käyneet tanssimassa lavoilla, tosin kaksi ei lainkaan. Vapaa-ajalla tanssimiseen enemmistö ryhmäläisistä suhtautui neutraalisti eli tanssimaan mennään jos pyydetään, mutta aloite tanssiin tulee harvoin itseltä. Kahdelle vapaa-ajalla tanssiminen vaikutti olevan vastenmielistä. Kahden miehen vastauksissa vapaa-ajan tanssiin suhtautumisessa

tanssi yhdistyi alkoholiin. Vapaa-ajan tanssia kuvattiin mahdolliseksi omassa kaveriporukassa alkoholin vaikutuksen alaisena, näin toinen heistä kuvaa: ”*Kaveriporukassa ei tanssita, ainoastaan diskoillessa voidaan innoitella alkoholin kera*”.

Kurssilaiset kertoivat lapsuuden tanssikokemuksista yleisesti myönteisessä valossa. Vain kaksi muisti heillä olleen tanssia ala-asteella opetuksessa. Yksi kertoi käyneensä muutamia kertoja tanssimassa tanhukerhossa lapsena, kolmen vastauksissa nousi esiin ala-aste aikaiset disko-kokemukset, joita he muistelivat lähinnä humoristisin ilmauksin, kuten yksi kurssilaisista kertoi: ”*ensimmäiset tanssikokemukseni tulivat limudiskossa ala-asteella, kun heiluttiin Dr. Albanin tahtiin ja nojailtiin tyttöihin paskanjäykkänä hitailla*”. Yksi ryhmäläisistä kertoi tanssimisen olleen heidän luokallaan ala-aste aikoina sopimatonta pojille, sillä kukaan heistä ei tanssinut diskoissa vaikka osa olisi halunnutkin. ”*Kukaan meistä pojista ei tanssinut diskoissa ala-asteella – en siis minäkään, vaikka olisinkin joskus halunnut.*”

Yläasteella sekä lukiossa kaikki kertoivat tanssineensa koulun liikuntatunneilla. Viiden vastauksesta nousi esiin se, että tanssiminen alettiin kokea mielekkääksi ylä-asteen tanssituntien myötä. ”*Ylä-asteella ja lukiossa tanssista alkoi tykkäämään, kun tanssi tuli mukaan koululiikuntaan.*” Tanssin oppiminen nousi kahden vastauksesta esiin, jonka koettiin vaikuttaneen myönteisesti tanssiin suhtautumiseen positiivisena. ”*Koulussa tanssin oppimisen myötä tanssiin suhtautuminen tuli myönteisemmäksi.*”

7.3 Tutkijana tanssikurssilla

Kohtasin tutkittavan ryhmän ensi kertaa tanssikurssin toisella tanssitunnilla 23.9. Tällöin esittelin ryhmäläisille itseni lyhyesti, sekä tutkimukseni ja sen tarkoituksen. Kerroin miten ja millaista tutkimusta olen tekemässä. Tein tutkittaville selväksi eettiset lähtökohdat aineiston käytöstä. Lisäksi kerroin, että tulen itse osallistumaan heidän tanssikurssilleen ja että tulen havainnoimaan ja kirjoittamaan tutkijanpäiväkirjaa. Tutkittaville korostettiin aitojen vastausten merkitystä ja kaunisteltujen vastausten välttämistä. Tutkittavilta kysyttiin tutkimuslupa tutkimuksen esittelyn yhteydessä yhteisesti, johon kaikki antoivat myöntävän vastauksen. Pysin motivoimaan tutkittavia tulevasta tutkimuksesta, jotta yksi osa järkevän aineiston kokoamisen edellytyksistä täyttyisi.

Kurssilaisista tunsin entuudestaan kaksi miesopiskelijaa, muut opiskelijat olivat minulle vielä tässä vaiheessa kaikki uusia tuttavuuksia. Tutkijana osallistuin tanssikurssille yhtenä opiskelijana, jolloin toteutin osallistuvaa havainnointia kurssilla tapahtuvista ilmiöistä. Tutkijan päiväkirjaan kirjoitin omista tanssi- ja oppimiskokemuksista ryhmäläisten seurassa jokaisen tunnin päätteeksi. Kirjoittaessani tutkijan päiväkirjaan pyrin reflektiivisyyteen. Tutkijan päiväkirjan avulla pidin kirjaa myös kurssin kulusta.

Osallistuin kurssin tunneille kaikille lukuun ottamatta ensimmäistä opetuskertaa. Pois jääminen ensimmäiseltä kerralta johtui siitä, että kyseinen tunti oli menossa samaan aikaan kuin oma projektiryhmäni kokoontui, jolloin vielä tutkittavan ryhmän valintaa harkittiin, enkä tiennyt kyseisen kurssin aloitusajankohtaa näin aikaiseksi.

Olen suorittanut ammattikorkeakoulutasoisen liikunnanohjaajatutkinnon, ennen kuin aloitin liikunnanopettajan opinnot syksyllä 2004. Rovaniemen ammattikorkea koulussa opiskellessani liikunnanohjaajaksi valitsin tanssin syventäviä opintoja kahden opintoviikon verran, näin ollen minulla on yhteensä ammattikorkeakoulutasoisia tanssin opintoja yhteensä neljä opintoviikkoa. Muodollisesti epäpätevänä liikunnanopettajana olen työskennellyt yhtäjaksoisesti lukiossa puolitoista vuotta. Liikunnanopettajana olen opettanut tanssia oppilaille koulussa useita kymmeniä tunteja.

Vapaa-ajallani en ole harrastanut mitään ohjattua tanssia, lukuun ottamatta tanhukerhoa, johon kävin tutustumassa 7-vuotiaana kerran eikä kokemus tuntunut tällöin miellyttävältä syystä tai toisesta. Liikunnanopettajaopinnoissani olen käynyt ennen tutkittavan kurssin kaksi tanssin syventävää tanssikurssia (tanssin syventävä 2ov ja koulu ja tanssi 1ov) yhteensä siis kolme opintoviikkoa. Nämä opinnot olivat minulle syventävistä liikuntaopinnoistani valinnaisia kursseja, joten valitsin ne omasta tahdostani, koska koin ne tärkeäksi tulevaa liikunnanopettajan ammattia ajatellen. Tanssipedagogiikan opinnoista olen käynyt latinalaistanssikurssin, jossa olin ainoana miehenä noin 40 naisen joukossa. Kurssin sisällöt olivat minulle helpohkoja, koska olin käynyt sisällöiltään vastaavan tyyppisen tanssikurssin edellisenä lukuvuonna. Näin ollen minun oli helppo keskittyä seuraamaan myös ympäristössäni tapahtuvia ilmiötä.

7.4 Tanssikurssin tunnit

Tanssikurssi muodostui kymmenestä 90 minuutin mittaisesta oppitunnista. Tunnit pidettiin perjantaiamuisin kello 8.15 - 9.45 liikuntatieteellisen tiedekunnan tanssisalissa. Viimeinen kerta pidettiin perjantain sijaan poikkeuksellisesti tiistaina 29.11. Tunnit alkoivat yleensä keskustellen edellisen ja tulevan tunnin sisällöistä sekä informaatiosta, jonka jälkeen edettiin tanssimiseen. Tunnit käytettiin tehokkaasti sisältöihin ja toimintaa tunneilla oli runsaasti, myös keskustelemiseen käytettiin tunneilla aikaa. Tunneilla pidettiin yleensä muutaman minuutin juomatauko. Tunti päättyi yleensä palautekeskusteluun, jonka ohella suoritettiin lihasten venyttelyä. Osalla kurssin tunneista venyttelyyn ja rentoutumiseen paneuduttiin syvemmin. Tuntien aiheita esittelen seuraavaksi.

7.4.1 Musiikkiliikunta

Musiikkiliikuntatunti toteutettiin kurssilla ensimmäisellä kaksoistunnilla (16.9.2005). Musiikkiliikunta muodostui kehorytmiikasta, tanssisarjan harjoittelusta ja sarjan muuntamisharjoitteista. Kehorytmiikka eli bodypercussion harjoitteissa opiskelijat harjoittelivat erilaisia rytmejä kehollaan. Eri rytmit soitettiin kaanonissa kolmessa eri ryhmässä. Tunnilla opeteltiin lisäksi tanssisarja. Tanssisarjaa muutettiin eri tavoin, muun muassa soveltaen sitä erilaisiin musiikkeihin kuten tanssimusikaaliin, sambaan ja hip-hoppiin. Ryhmissä kehiteltiin myös omat tanssit, jotka esiteltiin toisille ryhmille. Lisäksi tunnilla myös kokeiltiin eri tavoin tanssiesitysten esittämistä. Tunnin olennaisimmat sisällöt kerrattiin lyhyesti seuraavalla tanssikerran alussa.

7.4.2 Streetdance

Streetdancetunnit muodostuivat kahdesta tanssikerrasta, jotka pidettiin toisella ja kolmannella kerralla (22.9. ja 30.9.2005). Tunnit alkoivat lämmittelyillä ja irrottelulla, joiden tarkoituksena oli, että opiskelijat pääsivät sisään streetdancen tyyliin sekä löytäisivät omaa henkilökohtaista tanssityyliä. Seuraavaksi harjoiteltiin ja keksittiin vuorotellen pareittain tanssityyliin soveltuvaa liikkumista kulmasta kulmaan, tämä toteutettiin myös koko ryhmän kanssa. Tunnilla harjoiteltiin tanssityylin mukainen monipuolinen tanssisarja. Tanssisarjaa sovellettiin ja esitettiin usein eri tavoin ryhmissä, käyttäen muun muassa erilaisia mielikuvia. Opiskelijat kehittivät itse ryhmissä myös oman tanssisarjan, joita esitettiin eri tavoin toisille ryhmille.

7.4.3 Seuratanssit

Seuratansseihin eli paritansseihin käytettiin kurssilla kolme tanssikertaa eli yhteensä kuusi opituntia. Seuratanssikerrat olivat neljännellä, kuudennella ja seitsemännellä kerralla (7.10., 21.10. ja 28.10.2005). Tunneilla tanssittiin yleisimpiä seuratansseja: foksia eli yleistanssi, tangoa, valssia, fuskua eli lavajiveä ja humppaa. Tunnilla opittiin paritansseja. Ryhmässä oli poikia tyttöjä enemmän, ja siitä syystä poikapareja tunnista riippuen muodostui yhdestä kahteen. Pareja vaihdeltiin tunnilla aktiivisesti. Tunneilla harjoiteltiin tanssien askeleita, askelkuvioita ja niiden yhdistämistä. Viimeisellä tunnilla opiskelijat miettivät, mitkä olivat harjoiteltujen tanssien tärkeimmät ydinkohdat. Tämän jälkeen he kertoivat niistä toisilleen, ja seuratanssien opettamisesta myös keskusteltiin yhdessä.

7.4.4 Afroesityksen seuraaminen

Kurssille kuului yhtenä kertana afrotanssiesityksen seuraaminen, joka toteutui kurssin viidennellä kerralla (14.10.2005). Kurssilaisille ja myös muille avoimessa afroesityksessä esiintyi jväs kyläläinen Mami Wata-ryhmä, joka koostui kahdesta djembé-rumbua soittavasta muusikosta ja viidestä naistanssijasta, joista yksi oli kurssin opettaja. Toinen rumpaleista oli senegalilainen. Esityksen tanssit olivat länsiafrikkalaisia sekä Congolaisia.

Tällä tunnilla kurssin opiskelijat toimivat seuraajan ja havainnoijien rooleissa. Esiintymisen lisäksi tanssiryhmä kertoi opiskelijoille afrotanssista ja opiskelijat saivat keskustella heidän kanssaan tanssista. Afrotanssiesityksen lopussa olleeseen yleisötanssin sai osallistua vapaasti. Mielenkiintoinen ilmiö oli se, että vapaaehtoisesti miehistä ei tanssinut kukaan muu kuin minä, muut miehet jäivät seuraamaan esitystä sivuun.

7.4.5 Juhlatanssit ja opetusharjoitukset

Juhlatanssit toteutettiin kahdeksannella ja yhdeksännellä opetuskerroilla (4.11. ja 11.11.2005). Juhlatanssien harjoittelu toteutettiin yhdistettynä opetusharjoitteluksi. Opiskelijat opettivat pareina muulle ryhmälle yhden juhlatanssin. Opettamiseen jokaisella parilla oli aikaa noin 20 minuuttia, joten tanssit käytiin nopeasti läpi. Opetettavina tansseina ensimmäisellä juhlatanssikerralla oli Pas d'Espagne, Pompadour, Salty Dog Rag ja Gay Gordons. Toisella kerralla opetettavina tansseina oli Masurkka, Lambeth Walk, Cicapo ja Mignon.

7.4.6 Juhlatanssit isossa ryhmässä

Viimeisen tanssikerran (29.11.2005) opetettavana aiheena oli juhlatanssit eli niin sanotut vanhat tanssit: Valeta Waltz, Poloneesi, Wiener valssi ja Blaydon Races Mixer, Tunnin opettajana muusta kurssista poiketen oli LitT Pipsa Nieminen, joka opetti tutkimukseen osallistuvaa ryhmää ensimmäistä kertaa. Tunti pidettiin yhdessä kahden muun liikunnan opiskelijaryhmän kanssa yhdessä, näin ryhmän koko kasvoi. Ryhmässä yhteensä oli 35 opiskelijaa. Ryhmässä oli miehiä enemmän kuin naisia ja osan tanssipareista täytyi siitä syystä olla miespareja. Tunti haluttiin pitää suurelle ryhmälle, koska opiskelijoille opetettiin mm. lukiossa opetettavia vanhojen tansseja sekä suuren ryhmän hallintaa, sekä että voidaan harjoitella kuvioita, jotka eivät pienellä ryhmällä onnistu. Toiminta oli tällä kerralla selkeästi opettajajohtoista toimintaa. Tällä tunnilla tutkimukseen osallistuvat opiskelijat tanssivat myös entuudestaan tuntemattomien opiskelijoiden kanssa.

8 KOKEMUKSIA TANSSIKURSSILTA

8.1 Miesten kokemuksia tanssikurssilta

8.1.1 Odotuksista ja osallistumisen miellyttävyydestä

Kurssin alkaessa seitsemän tutkittavasta opiskelijasta odotti saavansa kurssilta omien taitojen vahvistamista sekä saada virikkeitä tanssin opettamiseen tulevassa työssään tai saada varmuutta tanssin opettamiseen. Useat mainitsivat odotuksissa omien taitojen osalta halun oppia erityisesti koulussa opetettavia paritansseja sekä oppia vanhoja eli juhlatansseja. Kaksi mainitsi odottavansa oppia moderneja tansseja. Muuten kurssilta yleisesti odotettiin vapauttavaa ja rohkaisevaa kurssia, kuten miehet kertoivat: *”odotan iloista ja vapauttavaa kurssia” ja ”odotan saavani kurssin myötä rohkeutta tanssimiseen”*. Näistä kommentteista on havaittavissa että miehet kokevat jännitettä ja pientä epävarmuutta omiin taitoihinsa. Kaksi kertoi odotuksistaan, että tanssikursseilla tanssiminen on miellyttävää, kun tanssimiseen saa hyviä ohjeita ja näin oma tanssiminen nousee taidollisesti korkeammalle tasolle. *”On kiva tanssia, kun joku antaa ohjeet ja eväitä tanssin, niin sen jälkeen tanssiminen on kivempaa, kun ei tarvi jauhaa sitä samaa tanssisarjaa koko ajan.”* Odotuksista oli havaittavissa, että miehet haluavat oppia ja kehittyä tanssikurssilla.

Ryhmäläisten ajatukset tulevan kurssin mielekkyydestä jakautui selkeästi kahtia. Viiden ajatukset tulevaa kurssia kohtaan olivat selkeästi positiivisia ja tuleva kurssi koettiin mieluisana. He kertoivat tanssimisen olevan heille luonnollista, helppoa tai he kokivat saavansa tanssimisestä hyviä fiiliksiä. Loput neljä eivät osallistuneet kurssille kovin mieluisasti, kolme kertoi sen johtuvan siitä, etteivät he luota omiin tanssitaitoihinsa tai he eivät tunne olevansa hyviä tanssijoita. Yksi kertoi suhtautumisensa vaihtelevan tanssiin sen perusteella, miten hän osaa kyseisen tanssin, mutta hänen suhtautuminen kurssiin oli varauksellista.

Yksi kurssilainen joka suhtautui kurssiin ei-innokkaana, kertoi odotuksistaan kurssia kohtaan: *”Odotan, että saisin vähän valmiuksia ohjata vanhojen tansseja koulussa. En ole kovin innoissani, koska en tunne olevani kovin hyvä. Tuskin myöskään tulen ohjamaan tanssia kovin paljoa koulussa.”* Ilmaisusta heijastuu selvästi epävarmuutta opiskelijan omiin taitoihin nähden ja hän ilmaisee tämän vaikuttavan innottomuuteen osallistua kurssille. Tämä näyttää heijastavan myös tulevaisuuden ajatuksiin, sillä hän ajattelee, ettei tule opettamaan tanssia paljoa

koulussa. Tämän miehen kommentit kertovat, ettei tanssia koeta mukava jos omat taidot koetaan heikoiksi. Tällaisen opiskelijan olisi tärkeää saada onnistumisen kokemuksia tanssikursilta, jotta suhtautuminen tanssiin muuttuisi myönteisemmäksi.

8.1.2 Epämiellyttäviä kokemuksia

Epämiellyttävät kokemukset yhdistyivät epäonnistumisiin ja epävarmuuden kokemiseen. Miehet näyttävät kokevan epäonnistumisia ja epävarmuutta silloin, kun tanssiminen tuntuu vaikealta ja omat taidot koetaan huonoiksi kyseisessä tanssissa: *”Liian vaikeat tanssit ovat ahdistavia”*. Tanssit joissa koetaan paljon epäonnistumisen kokemuksia vaikuttaa aiheuttavan negatiivisia kokemuksia tanssista. *”Streetissä epäonnistuin ja oli vaikeaa ja se tuppas ärsyttään”*.

Epämiellyttäviä kokemuksia oli eniten niillä, jotka kokivat omat taitonsa strukturoidun kyselyn perusteella huonoiksi tai tyydyttäväiksi. Epämiellyttäväksi kokemukseksi kurssilla nousi seitsemän miehen mielestä paritanssitunnilla, kun miehet joutuivat tanssimaan toisen miehen kanssa. Mies-miesparien koettiin luovan epävarmuutta ja sekaannusta sekä sen nähtiin vaikuttavan myös omaan oppimiseen negatiivisesti, ilmeisesti keskittymisen herpaantumisen kautta. *”Miehen kanssa tanssiminen vaikuttaa negatiivisesti oppimiseen ja sekoittaa harjoittelua.”* Tosin yksi näki miehen kanssa tanssiminen positiivisesti, sillä hän näki tilanteen oppimisen mahdollisuutena kokeilla naisen roolissa olemista. Epämiellyttävyys miehen kanssa tanssimisesta nousi esille erityisesti vastauksena kysymykseen, jossa kartoitettiin kokiko yksilö jotain sopimatonta omalle sukupuoliroolilleen. Negatiivisuutta miehen kanssa tanssimiseen nousi esille myös kurssin viimeisellä tunnilla jolloin tanssittiin vanhojentansseja. *”Härkäparina tanssiminen oli sopimatonta!! Tanssin mieluummin yksin kuin härkäparina!”* *”Tanssi on tosi mukavaa parin kanssa, paitsi pojan kanssa perseestä.”*

Viisi miestä koki paritansseissa viejän roolin osittain negatiivisessa tai vaativassa valossa, sillä vieminen koettiin asettavan miehille paineita sekä olevan vaativaa, koska osa miehistä koki naisten olevan tanssineen enemmän. Tästä esimerkkeinä: *”Vieminen on vähän jännittävää, kun tytöt enemmän tanssinu”*, *”vieminen asettaa miehille paineita”*, *”joillakin miehillä ei ’muna’ riitä kunnolla viemiseen”*, *”täytyisi saada lisää varmuutta, että osaisi ite tanssia, silloin uskaltais paremmin viedä”* ja *”ilman tanssin hallintaa on vaikea viedä”*. Näistä kokemuksista ja kommentteista voi ymmärtää, että miehet kokevat viejän roolin haastavana ja vai-

kuttaisi siltä, että paritansseissa muodostuu miehelle paineita viejän roolista, jota vahvistaa ajatus siitä että naiset ovat yleensä tanssineet enemmän ja hallitsevat tanssimisen paremmin. Miehet tiedostavat viemisen vaativuutta, josta esimerkkinä: *”Pojan tulee olla varma tekemisistään ja viedä selkeästi ja määrätietoisesti”*.

Negatiivisia kokemuksia kurssin ilmapiiristä nousi esille opetusharjoittelutuntien jälkeisissä vastauksissa. Tunnilla kurssin opettaja ohjasi opiskelijoiden opetuksia kesken opetusharjoituksen ja tämä koettiin yleisesti häiritsevänä ja epävarmuutta luovana, kuten yksi mies kertoi: *”en pitänyt open puuttumisesta toisten opetukseen”*. Opiskelijat olivat ilmeisesti ymmärtäneet opettajan antamat ohjeet minkä kirjallisuuden ja video materiaalilähteiden perusteella tanssit olisi pitänyt opettaa. *”Ope olisi voinut kertoa tarkan ohjeen, minkä opetusvideon katsomme, sillä nyt tuli sekaannuksia”*. Yleisesti opetusharjoitukset miehet kokivat kuitenkin positiivisina kokemuksina. Miesten vastauksista oli havaittavissa jonkin verran epävarmuutta omiin tanssiopetustaitoihin, joka ehkä vaikutti siihen miten opiskelijat kokivat opettajan antamat neuvot kesken opetusharjoituksen, kuten yksi mies mainitsee: *”Ensimmäisiä kertoja kun opettaa, niin on tietysti hieman extra jännitystä ilmassa”*.

8.1.3 Positiivisia kokemuksia

Kurssin ilmapiiri koettiin hyvänä strukturoidun kyselyn perusteella, sillä jokainen miehistä kertoi kokeneen kurssin ilmapiirin hyvänä. Ilmapiiriä kuvailtiin usein *”sallivaksi”* ja *”hyväksyväksi”*. Itsekin koin ilmapiirin kurssilla erittäin hyväksi ja vapaaksi.

Positiiviset kokemukset vaikuttivat olevan usein yhteydessä onnistumisiin ja oppimiseen, sillä myönteisten kokemusten yhteydessä kommenteissa mainittiin ja kuvailtiin usein onnistumista. Aineistosta oli havaittavissa yhteyttä sillä, että tanssiminen koettiin positiiviseksi siinä yhteydessä, kun tanssissa onnistuttiin tai tanssiminen koettiin helppona tai ei vaikeana. Muutamia esimerkkejä miesten vastauksista: *”uusien käännösten oppiminen oli mukavaa”*, *”onnistuin tänään ja haluan oppia lisää!”*, *”hauska huomata, että muistin tansseja musiikin kuultuani”*, *”Kun osaa itse kyseisen tanssin, ei opetuskaan ole vaikeaa”* ja *”paritanssit osaan aika hyvin ja niiden harjoittelu on mukavaa”*.

Strukturoidun kyselyn perusteella kurssin päätyttyä tanssimisen koki helpoksi seitsemän miestä. Samat miehet arvioivat myös tanssimisen mukavaksi. Molemmat jotka arvioivat tanssin vaikeaksi kertoivat tanssimisen olevan vain joskus mukavaa.

Eri tanssimuodoista positiivisia kokemuksia nousi esille eniten seuratanssitunneilta. Kuusi mainitsi paritanssitunnit yleisesti miellyttäväksi tai mukavaksi kokemukseksi. *”Paritanssitunnit ylivoimaisesti kurssin parhaat tunnit!!”*. Paritanseissa viejän roolin kolme miestä kertoi kokeneensa positiivisena silloin, kun he kokivat onnistumista, kokivat osaavansa tai heitä kehuuttiin: *”Vieminen on selkeää ja vaivatonta kun osaa”, ”mukavaa on viedä kunhan osaa vaan tanssin” ja ”hyvin viedessä sujuessa kehuja satelee”*.

Viisi miestä ilmaisi kokeneen opetusharjoitukset positiivisena. Opetusharjoituksista positiivisia mainintoja nousi muun muassa *”uusi ja positiivinen kokemus, en kokenut sitä millään tavalla ahdistavaksi”, opettaminen oli uusi asia minulle ja se tuntui miellyttävältä” ja ”Opettaminen oli mukava kokemus.”*. Opetusharjoitusten ilmapiiri koettiin myös positiiviseksi ja sallivaksi, joka antoi tilaa positiivisille kokemuksille. *”Ilmapiiri oli salliva, eikä sen takia tullut turhaa jännitystä sen takia”*.

Morrison ja Krohn (1997) totesivat tutkimuksessaan että hyvällä ilmapiirillä voidaan auttaa opiskelijoita liikkumaan vapautuneesti. Lisäksi tutkimus osoitti, että hyvin suunnitellulla ja tehokkaalla tanssikoulutuksella voidaan vaikuttaa opiskelijoiden myönteisempiin käsitysiin omasta kehostaan ja taidoistaan ilmaista itseään liikkeen avulla. (Morrison & Krohn 1997, 252–260.)

8.1.4 Muutoksia kokemuksissa ja asenteissa

Kurssin edetessä positiivinen suhtautuminen tanssikurssia kohtaan vaikuttaa lisääntyneen tutkittavassa ryhmässä, sillä aineiston vastauksista heijastui selkeämmin positiivisia ilmauksia loppuvaiheen tuntien vastauksia verrattaessa alkuvaiheen vastauksiin. Loppuvaiheen tuntien osalta vastauksista nousi esiin ilmaisuja mm. *”tuntuu mukavalta” ja ”hauskaa”*. Kurssilaiset kuvasivat omien asenteidensa muuttumista viimeisellä kerran jälkeen mm.: *”Kurssin alussa minulla oli negatiivinen ennakoasenne, mutta kurssilla on ollut tosi mukavaa! Nyt näitä tunteja jo melkein odottaa..” ja ”Alussa ennakoasenteeni olivat negatiiviset, mut nyt näyttää ja tuntuu ihan mukavalta”*.

Ilmapiirin vaikutti paranevan kurssin edetessä positiivisempaan ja vapautuneempaan suuntaan. Hyvä ilmapiiri näkyi kurssin aikana siinä, että miehet uskalsivat yrittää rohkeammin ja sitä kautta myös altistua mahdollisille epäonnistumisille. Tämän havaitsin tunneilla myös itse. Vastaava ilmiö oli havaittavissa myös osasta vastauksista, esimerkiksi yksi ryhmäläisistä kertoi kolmannen tanssikerran jälkeen: *”Ilmapiiri on paljon vapautuneempi, kuin edellisen koulutuksen tanssitunneilla. Saa epäonnistua, joutumatta silmätikuksi”*. Tämä kertonee ilmapiirin luonnin onnistuneen hyvin kurssin opettajalta. Yksi miehistä kirjoitti seuraavaa: *”Aikaisemman koulutuksen asettama tanssin opettamisen ”haluttomuus” katosi kurssin myötä – nyt näen opettamisen haastava ja mukavana.”* Hyvän ilmapiirin merkitys on tärkeää miesten tanssin tulevaisuuden osalta ajatellen tilannetta, jolloin miehet tekevät vapaavalinnaisten kurssiensa valintojaan.

Asenteet vaikuttivat muuttuneen erityisen paljon myönteisempään suuntaan niillä kolmella miehellä neljästä, jotka kokivat kurssille osallistumisen ei-miellyttävänä, josta esimerkkinä kuudennelta tanssikerralta: *”fiilikseni ovat parantuneet, odotukseni kurssin suhteen eivät ollut suuret, koska tanssi ja varsinkaan rytmikka eivät ole alaani”*. Yhdellä heistä positiivisia ilmaisuja oli erittäin vähän koko kurssin ajalta, tosin vähäiset myönteiset ilmaisut olivat kurssin loppuvaiheilta. Positiivisia ilmaisuja heijastui myös niiden miesten osalta, joiden asenteet tanssikurssille olivat jo alussa myönteiset. Strukturoidun loppukyselyn perusteella kaikki ryhmäläiset kokivat tanssimisen olevan yleisesti mukavaa.

Morrisonin ja Krohnin (1997) tutkivat Kanadan Saskatchewanin yliopiston liikunnanopiskelijoiden tanssikäsityksiä ja -asenteita. Tutkimus vahvistaa tulostani, sillä tutkimus osoitti että tanssikoulutuksella voidaan vaikuttaa liikunnanopiskelijoiden tanssikäsityksiin ja asenteisiin positiivisesti. Heidän tutkimuksessaan alkumittauksia verrattaessa loppumittauksiin miesten asenteet olivat muuttuneet enemmän kuin naisten. (Morrison & Krohn 1997 252–259.)

”Ilmapiiri on paljon vapautuneempi, kuin edellisen koulutuksen tanssitunneilla.” Vastauksista nousi esille paljon vertailua tanssikurssin opettajan opetuksen vertaamista aiempaan koulutuksessa saamaan opetukseen, vaikkei sitä kartoitettukaan aineiston keruussa eli mitään siihen liittyviä kysymyksiä ei kyselyissä tai haastatteluissa ollut. Kolme kertoi kokeneensa opettamisen aivan erilaisena, kuin ammattikorkeakouluopinnoissa. Opetuksen laadusta kerrottiin muun muassa seuraavaa: *”Opetus oli tasokkaampaa ja selkeämpää sekä sain täällä enemmän henkilökohtaista palautetta. Täällä tunneille oli helpompi mennä.”* ja *”Aivan erilaista tanssin-*

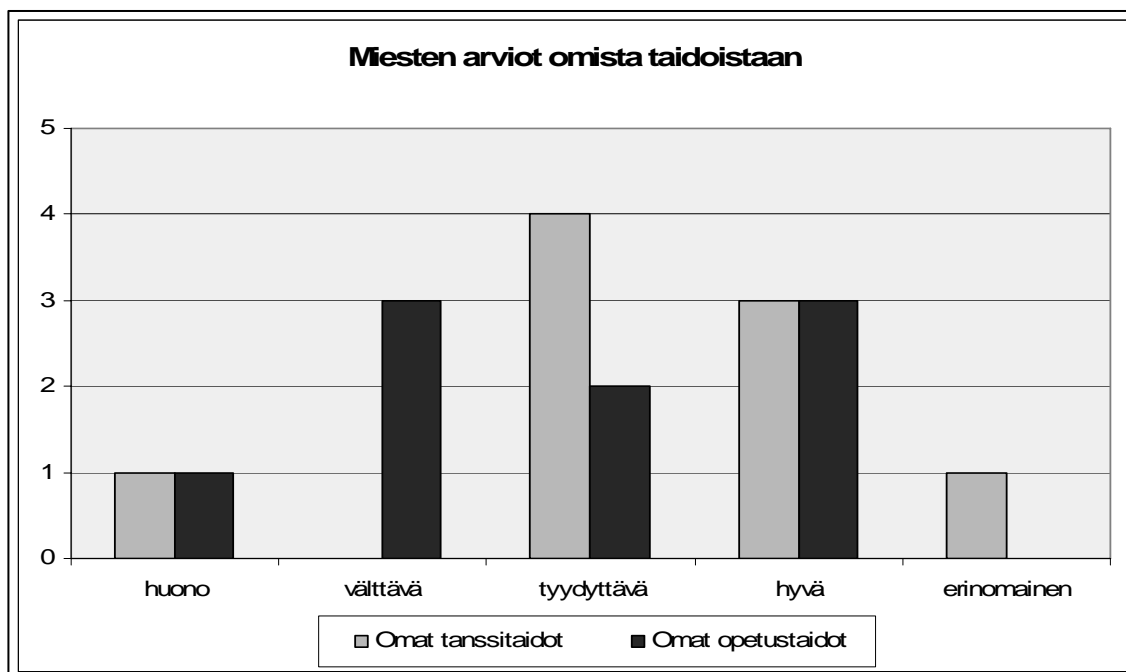
opetusta, kuin AMK:ssa. Jippii! Ja ilmapiiri on parempi!”. Tästä päätellen miehet pitivät kurssia ja opetusta onnistuneena ja laadukkaana.

Kurssin viimeisen tunnin päätteeksi tehdyn strukturoidun kyselyn perusteella seitsemän miestä näki tanssin tärkeänä osana koululiikuntaa, yksi ei osannut sanoa ja yksi ei nähnyt tanssia tärkeänä osana koululiikuntaa. Neljä koki, että oppilaat pitävät koulussa tanssimisesta, kaksi ei osannut sanoa ja kolme ei uskonut oppilaiden pitävän tanssimisesta. Kuusi kertoi että ei opeta tanssia mielellään koulussa, kun kolme kertoi opettavansa mielellään. Opetusnäkemyksillä ei vaikuttanut olevan yhteyttä edellä mainittuihin seikkoihin. Strukturoidun kyselyn perusteella kahdeksan miestä piti tanssia tärkeänä osana koululiikuntaa. Alle puolet eli neljä miestä uskoi oppilaiden (tyttöjen ja poikien) pitävän koulussa tanssimisesta. Saman kyselyn perusteella 6 miestä ei opeta tanssia mielellään koulussa.

8.1.5 Miten miehet kokevat omat tanssitaitonsa

Tutkittavat arvioivat viimeisellä opetuskerralla eli toiseksi viimeisellä tanssitunnilla omia taitojaan tutkimukseni merkeissä (liite 6). Omia tanssitaitoja ja tanssinopetustaitoja arvioitiin asteikolla huono – välttävä – tyydyttävä – hyvä – erinomainen. Lisäksi haastattelussa osaamisen arvioinnille haettiin perusteluja opiskelijalta.

Lähes kaikki kurssilaiset arvioivat oman tanssitaiton vahvemmaksi kuin oman tanssinopettamisen taidon (kuvio 2). Kurssilaiset arvioivat tanssitaitonsa enimmäkseen tyydyttäväksi tai hyväksi, kun oman opetustaidon miehet arvioivat keskimäärin vain tyydyttäväksi. Kukaan ei arvioinut omia opetustaitojaan erinomaiseksi. Yksi koki omat tanssitaitonsa erinomaisiksi, mutta yksi myös huonoksi. Strukturoidun kyselyn perusteella seitsemän arvio tanssin olevan heille yksi heikoimmista liikuntalaji osaamisistaan, vain yksi arvio tanssin yhdeksi vahvimmista liikuntalajitaidokseen sekä yksi arvio tanssin olevan hänelle yksi laji muiden joukossa.

Kuvio 2. Opiskelijoiden arviot omista taidoistaan kurssin viimeisellä opetuskerralla, n=9.

Kuusi miestä kertoi kokevansa tanssitaidoistaan erityiseksi vahvuudekseen paritanssit. Miehet näkivät omat tanssitaivonsa niissä tansseissa vahvoiksi, joita he ovat tanssineet enemmän. Heikkoudekseen miehet kokivat tanssit joita he olivat tanssineet vähemmän, esimerkiksi neljä miestä koki heikkoudekseen luovantanssin, joka mainittiin myös ennestään kokemattomaksi. ”Uudet tanssit ovat alussa ahdistavia, koska vaadin itseltäni hyvää osaamista, mutta oppiessa ja kehittyessä kaikki helpottuu.” ja ”Yleistansseissa olen ihan hyvä, mutta muissa joita olen tanssinut vähän, olen surkea”. Tästä voisi päätellä, että miehet tarvitsevat kokemuksia ja harjoittelua eri tanssimuodoista, jotta he kokisivat taitonsa paremmaksi sekä kokisivat tanssin miellyttävämpänä.

Kaksi miestä koki, että heidän on vaikea arvioida omia opetustaitojaan konkreettisesti, koska heillä ei ole juurikaan tanssinopetuskokemusta. He myös valitsivat tanssin syventävän kurssin, jotta saisivat opetuskokemusta itselleen. Seitsemän miestä eli selvä enemmistö kertoi omaavansa vähän tai ei lainkaan tanssin opetuskokemuksia. Yksi mies koki tanssin opettamisen helpoksi, hän arvio omat tanssitaivonsa ja opetustaitonsa hyväksi sekä koki tanssin yhdeksi vahvimaksi liikuntalajikseen. Hän kuvaa: ”Tanssin opettaminen on helppoa, sen opettaminen on selkeämpää kuin esimerkiksi palloilun opettaminen”. Strukturoidun kyselyn perusteella yleisesti tanssin opettamisen vaikeaksi koki seitsemän miestä, samat miehet kertoivat myös

äänellä rytmittämisen olevan heille vaikeaa. Loput kaksi kokivat tanssin opettamisen ja äänellä rytmittämisen olevan heille helppoa.

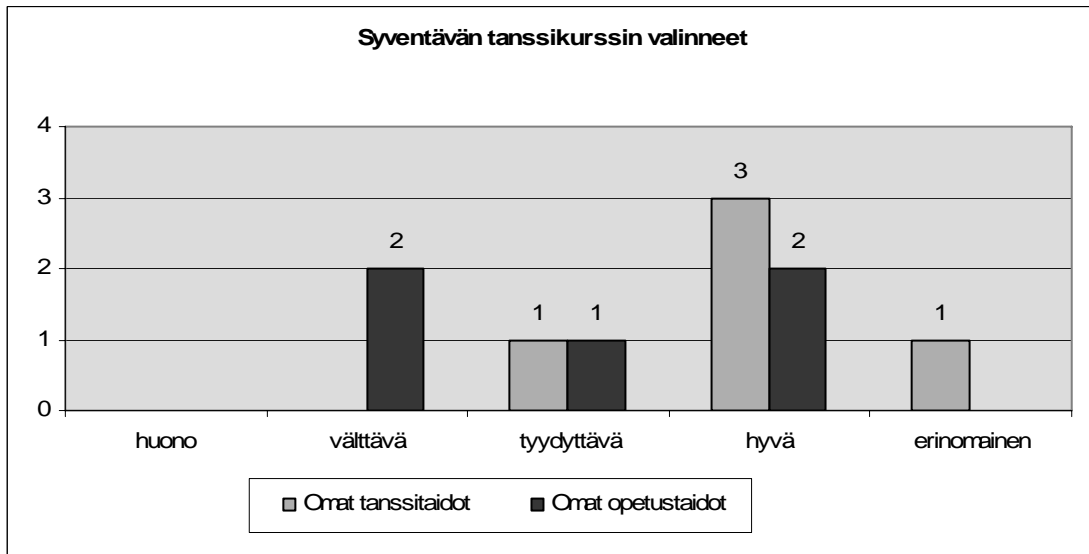
Yksi mies opiskelija arvioi sekä tanssitaitonsa että tanssinopetustaitonsa huonoksi. Hän kertoi, että rytmit ovat hänelle vaikeita, eikä hän ole koskaan ennen opettanut tanssia ennen tätä kurssia. Hänen odotuksensa kurssia kohtaan olivat varovaiset, eikä kokenut olevansa lainkaan innoissaan, koska hän ei kokenut olevansa hyvä tanssija. Hänen vastauksistaan oli havaittavissa useaan otteeseen negatiivisia kokemuksia tanssikurssilta. Hän ei valinnut syventäviä tanssikurssia, vaikka mainitsi haluavansa kehittyä tanssissa. Hän koki syventävien tanssikurssien vaatimustason olevan liian korkealla, jonka vuoksi sinne meneminen tuntui vaikealta. Mies kertoi tulevassa työssään opettavansa koulussa tanssia ainoastaan, jos on pakko. Strukturoidun kyselyn perusteella hän koki että kouluissa oppilaat eivät pidä tanssimisesta. Miehellä vaikuttaa olevan negatiivinen tanssikäsitys. Negatiivisuus ilmenee heikkona itseluottamuksena omissa taidoissaan, epävarmoina ja negatiivisina kokemuksina tanssissa. Hänen odotuksensa tanssia kohtaan ovat myös negatiivisia. Negatiivisen suhtautuminen luultavasti johtuu hänen omista aiemmista negatiivista kokemuksistaan. Hän ei ilmeisesti koe juurikaan pätevyyden kokemuksia tanssissa. Ilmeisesti näistä omien kokemusten perusteella mies tekee johtopäätöksensä esimerkiksi siitä, etteivät oppilaat pidä koulussa tanssimisesta. Miehen negatiivinen tanssikäsitys tulee luultavasti näkymään hänen tulevassa työssään.

Yksi mies arvio ryhmästä ainoana omat tanssitaitonsa erinomaisiksi, hän arvioi oman tanssiopetustaitonsa vain välttäväksi. Hän kertoi omista taidoistaan seuraavaa: ”*Omat tanssitaitoni ovat erinomaiset, lukuun ottamatta luovaa tanssia. Tanssinopetuksesta puuttuu opetuskokemus, joten myös luottamus omiin opetustaitoihin on puutteellista*”. Kyseinen mies oli poissa omasta opetusharjoituksestaan, joten hän ei opettanut kurssilla lainkaan tanssia. Hän valitsi tanssin syventävän tanssikurssin, koska halusi vahvistaa omia heikkouksiaan ja saada opetuskokemusta. Hän koki tanssin syventävälle kurssille menemisen mielekkäänä ja helppona.

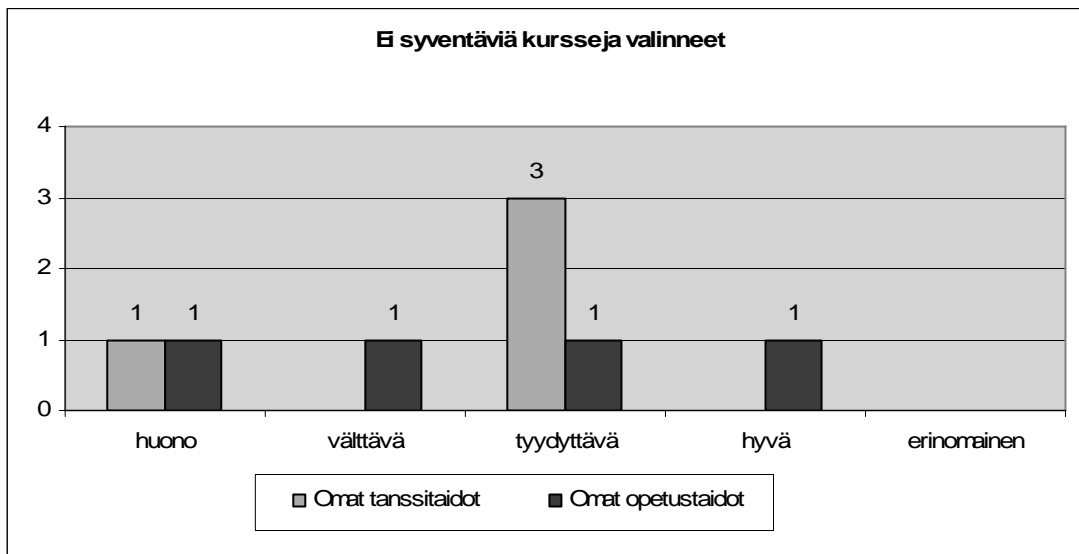
8.1.6 Huomioita syventävien tanssikurssien valinnoista

Kurssin alkuvaiheessa viisi muita selkeämmin kurssiin positiivisemmin suhtautuneista miesopiskelijat valitsivat valinnaisiin opintoihinsa syventävän tanssikurssin. Miehistä ne jotka kokivat tanssikurssille osallistumisen ei-miellyttävänä tai joiden osallistumisinnostus oli heikkoa, eivät valinneet tanssin syventävää kurssia. Syventävän tanssikurssin valinneet miehet

(kuvio 3) kokivat omat tanssitaitonsa kurssin lopulla paremmiksi kuin miehet jotka eivät valinneet syventävää kurssia (kuvio 4). Myös omat tanssinopetustaidot arvioivat vahvemmiten ne jotka valitsivat tanssin syventävänkurssin.

Kuvio 3. Syventävän tanssi kurssin valinneiden opiskelijoiden arviot omista tanssitaidoistaan ja tanssinopetustaidoistaan, n=5.

Kuvio 4. Ei syventävää kurssia valinneiden opiskelijoiden arviot omista tanssitaidoistaan ja tanssinopetustaidoistaan, n=4.

Morrisonin ja Krohnin (1997) tutkimuksessa todettiin, että liikunnanopiskelijoiden tanssikursilla positiivisen kokemuksen saaminen kurssin aikana tanssista saa opiskelijat kiinnostumaan vapaavallinaisista tanssikursseista koulutuksensa aikana (Morrison & Krohn 1997, 252–260). Tässä tutkimuksessa voidaan todeta, että kaikki valinnaisia tanssin opintoja valinneet miehet

olivat vastausten perusteella kokeneet kurssilla selkeästi enemmän positiivisia kokemuksia kuin negatiivisia. Syventävää kurssia valinneet vaikuttivat kokeneen tanssimisen vähemmän mielekkäänä. Syventävien kurssien valitsemattomuutta perusteltiin muun muassa seuraavasti: *”harkitsin, mutta ei ole motivaatiota, enkä näe sitä oikein tarpeelliseksi”, ”pääsen muilla kursseilla helpommalla” ja ”vaatimustaso on liian korkealla ja kurssille meneminen tuntuu vaikealta”*.

8.1.7 Mitä miehet kokivat oppineen tai saaneen tanssikurssilta

Yleisesti tutkittavat vaikuttivat olleen tyytyväisiä tanssikurssin antiin ja saamiinsa oppeihinsa. Miehet mainitsivat mm. seuraavanlaisia kommentteja kurssista: *”kurssi oli kokonaisuudessaan hyvä” ja ”kurssi vei mukanaan”*. Kurssin opetus koettiin yleisesti positiivisesti ja laadukkaana. Opetuksen laadusta mainittiin seuraavanlaisia kommentteja: *”opetus oli tasokasta ja selkeää, täällä tunneille oli helpompaa mennä”*. Kaksi kertoi kokeneensa kurssin iloisena ja vapauttavana.

Seitsemän kertoi omien tanssitaitojensa vahvistuneen selkeästi kurssin aikana, kuten yksi mies kertoo *”opin uutta ja tanssitaitoni vahvistuivat kurssilla”*. Kolme kertoi saaneensa kurssilta varmuutta tanssimiseen sekä tanssin opettamiseen. Useat myös mainitsivat saaneensa tärkeää kertausta jo aiemminkin käytyihin tai opittuihin asioihin. Kertauksen kautta kolme kokivat päässeensä kurssilla vauhtiin erityisesti seuratasseissa, kuten yksi mies kuvaa *”osa tansseista oli unohtunut entuudestaan, mutta nyt kurssilla pääsin kunnolla vauhtiin hyvän mieleen palauttelun myötä”*. Kaksi tosin koki tarvitsevansa vielä lisäkertausta seuratasseihin vielä kurssin jälkeen.

Jokainen koki kurssilla oppineen uutta. Viisi mainitsi oppineensa uutena kurssilla streetdancen. Keholla rytmittämisen neljä koki oppineensa uutena asiana. Kaksi miehistä kertoi saaneensa ensi kosketuksen kurssilla vanhoihin tansseihin, toinen heistä koki sen olleen kurssin suurin anti itselleen opetusharjoitusten ohella. Yksi miehistä kertoi kokeneen kurssilla uutena masurkan ja yksi humpan.

Miehet kokivat eri tavoin saaneensa ideoita ja oppeja tanssin opettamiseen, tämä vaikutti jakaantuvan kolmeen tyyppiin. Kolme miestä koki saaneensa paljon oppia tai vinkkejä kurssilta tanssin opettamiseen. Kolme miestä totesivat oppineensa vähän tanssin opettamista. *”vinkkejä*

ja malleja koululiikunnan opetukseen en juurikaan saanut, tästä johtuen päätin valita koulu ja tanssi kurssin”. Kolmen vastauksissa ei ollut mitään mainintaa mitä oppivat kurssin aikana tanssin opettamisesta.

8.2 Tutkijan kokemuksia ja huomioita tanssikurssilta

8.2.1 Vitseillä kevennetään suorituspaineita miesten tanssiyhteisössä

Streetdance tunneilla oli havaittavissa, että kaikki miehet olivat sijoittuneet tanssisalin takaosan oikeaan laitaan. Saliin rakentui näin sosiaalisesti miesten oma-alue. Miesten kesken ilmapiirissä on havaittavissa tiettyjä erityispiirteitä. Seuraava katkelma on toiselta tanssikerralta:

”Heitän muille miehille vitsiä ja huumoria tanssista ja erityisesti omasta tanssimisesta. Samanlaista käyttäytymistä huomaan myös muista. Kevennän tanssin suoriutumispaineita osoittamalla muille miehille, etten ota tanssia 100% vakavasti. Samoin vaikuttavat tekevän myös muut miehet. Näin meidän miesten kesken syntyy ilmapiiri, jossa miesten ei tarvitsekaan osata tanssia hyvin, eikä tietyt hennot ja kepeät liikkeet ole tehty meille.”

Edellisestä päiväkirjan otteesta on havaittavissa, että miehet rakentavat ilmeisesti rentoa ilmapiiriä, jossa ei henkisesti jäykistellä ja virheet sallitaan eikä niitä oteta vakavasti. Omaa osaamista ei haluta tuoda tämän perusteella mitenkään esille, sitä ennemminkin vähätellään. Ilmapiiri pyritään saamaan sosiaalisesti rennoksi ja omia taitoja vähätellään, jotta myös mahdolliset suorituspainemat keventyisivät? Ilmeisesti miehet kokevat ettei heille ole soveltuvaa olla liian hyvä tanssija miesten kesken.

Miehet osaavat tehdä huumoria liikesarjoista, jotka he kokevat heille ilmeisesti vaikeina, kuten lantioliikkeet. *”Miesten kasvoilta on selkeästi luettavissa hymyä kun ohjelmaan tanssissa tulee ’lantioshow’”*. Lantion liikkeissä miehet minut mukaan luettuna vaikuttamme hieman kömpelöitä, toki myös osa tytöistä. Miehet heittävätkin vitsiä haastavista ja ei-maskuliisiksi liikkeiksi koetuista liikkeistä. Vitseillä pyritään mahdollisesti keventämään omia suorituspainemaita, sekä miehet ehkä pyrkivät luomaan näin hyväksyntää sille, ettei näitä liikkeitä miehenä tarvitsisikaan osata.

Suorituspainetta pyritään keventämään mentäessä uusiin ja haastaviin askelsarjoihin myös kommentoimalla opettajalle ja muulle ryhmälle liikkeiden haastavuutta, kuten osa miehistä kommentoi streetdancetunnilla: *”ei me noin vaikeita liikkeitä voida osata”* tai *”ei toi voi meiltä miehiltä mennä”*. Sanojen merkitykset vahvistavat myös sitä, että miehillä on ainakin tällä tanssitunnilla oma sosiaalinen yhteisönsä. Samaa ilmiötä kuvaa myös seuraavat otteet päiväkirjastani:

”Streetdancetunnilla tehdyissä ryhmätansseissa poikavaltainen ryhmä kehitti tanssiin leikki-mielistä kisailua ja machomaisen käsiliikkeen, jossa ammutaan – jota yksi ryhmän miehistä kuvasi: ”sellainen jota äijät pystyy tekeen”. Samassa harjoitteessa tyttövaltaisen ryhmä kehitti joidenkin miesten mielestä miehille mahdottomia liikkeitä, kuten yksi mies kommentoi: Hei comoon! Ei me tollaista voida tehdä!”

”Miesten kanssa tanssiessa vaikeahkoa tanssia on helpompaa kuin tyttöjen, sillä ilmapiiri on hyväksyvä, huoleton ja eikä laisinkaan kilpailullinen. Miesten kesken on sallittua vetää omalla tyylillään, miesten elein: jäykin selin ja ottein. Mieleen tulee, että meidän miesten kesken tanssiessa on erityisen sallittavaa tanssia vähän huonommin ja omalla tyylillä kuin tuolla tyttöjen mukana. Äijien kesken tulee turvallisempaa olla ja ehkä epäonnistua.”

Kurssin osalla tunneista vaikutti muodostuneen sosiaalisesti asetelma miehet ja naiset. Miehet toivat kommentillaan ja tekemisillään selvästi esiin sen, että he ovat omalla tavallaan tanssissa ainutlaatuisia ja toivat rivien välistä esiin sen että tarvitsevat erityiskohtelua ja huomiota, eivätkä kaikki liikkeet olisi soveliaita heille. Edellisistä kappaleista on havaittavissa myös tutkijan kokeneen kurssilla kuulumista miesten sosiaaliseen yhteisöön.

8.2.2 Epävarmuutta

Tutkijan päiväkirjaa analysoidessani huomasin, että omat kokemukseni olivat samankaltaisia, kuin kurssin muiden miesten kokemukset. Päiväkirjan kokemusten perusteella negatiiviset kokemukset vaikuttivat syntyvän epävarmoista tunteista ja epäonnistumisista. Tuon tässä kappaleessa esiin otteita päiväkirjastani kolmannelta tanssitunnilta. *”Tänään epäonnistui useaan otteeseen tietyssä askelsarjassa, josta minulle alkoi syntyä olo etten osaa ja muut katsovat epäonnistumistani. Eikä tämä tuntunut mukavalta.”* Päiväkirjasta nousi esiin myös epävarmuuden yhdistyminen huonoon viihtymiseen tanssitunnilla: *”tunnin keskivaiheilla ehkä teke-*

mieni virheiden kautta takia tuli epävarma olo, joka heijastui koko lopputunnilla viihtymiseeni. Samalta tunnilta nousi esiin vahvoja negatiivisia tunteita: olisin halunnut välillä lähteä kesken tämän tunnin pois, välillä ei tuntunut ollenkaan mukavalta, joka johtui lähinnä useista epäonnistumisistani ja omasta epävarmuudesta.”

Negatiivisia tuntemuksia minulla liittyi viemiseen silloin, kun naisparit yrittivät viedä minua. *”Tanssissa välillä ottaa päähän, kun naiset laittaa vastaan, ei pääse kunnolla viemään ja se lisää omaa työtäni! tämä vaatii kyllä mieheltä vahvaa itseluottamusta omiin tanssitaitoihin ja rohkeutta viedä ’vievää’ naista.”*

Koin miehen kanssa tanssimisen hiukan ahdistavana. *”Härkäpareissa” tanssiminen keskeytyy usein pienestäkin virheestä tai toisen epävarmasta toiminnasta. Erityisen helposti tanssiminen keskeytyy sellaisen pojan kanssa, jonka tunnen huonosti tai jonka käyttäytyminen on muutenkin varovaista. Häiritseekö minua tämä kuvittelemanani ”homorooli”? Isoin ongelma oppimisen kannalta mies-miespareissa tanssittaessa muodostunee siitä, että miehen kanssa ei tule yritettyä eikä keskittyä kunnolla vaan tanssiminen menee helposti vitsailuksi. Ahdistavuus voi syntyä homoeroottisesta roolista, joka yhdistyy miehillä usein muutenkin tanssiin ja kyseinen tilanne on erityisen otollinen tämän tyyppisille ajatuksille. Miehen kanssa tanssiminen tuntui luonnottomalta, eikä tällöin tullut oikein keskittymisestä mitään. Paritanssitunnilla ilmassa oli miesten osalta ilmassa ärtymistä aina kun tanssipariksi tuli mies. Joskus menimme miesparini kanssa laidalle istuskelemaan, kun yhdessä tanssimisesta ei meinannut tulla mitään. Samantyyllisiä ajatuksia oli myös muilla miehillä, kuten yksi kurssilainen ilmaisi: ”en tykännyt tyttönä tanssimisesta, se vaikutti oppimiseen ja touhu menee naureskeluksi.”*

8.2.3 Positiivisia kokemuksia

”Mä osaan ja pystyn tanssimaan hyvin! Siistiä! Tämä on olo kun onnistun!”

Positiiviset kokemukset liittyivät myös tutkijan päiväkirjan perusteella onnistumisiin ja siitä kun onnistuu odotuksissaan. *”Tangossa tuli minulle onnistumisia ja se ruokki kovasti itseluottamustani ja tanssimisesta tuli helpompaa ja sitä kautta tanssillisesti parempaa. Tangossa olen halunnutkin kehittyä, sillä olen tuntenut siinä aiemmin epävarmuutta.”*

Positiivisia kokemuksia minulla liittyi myös paritansseihin ja parin viemiseen. *”Paritansseissa innostaa nyt juuri miehen rooli, se kun saa viedä naista. Pääsee näyttämään omia taitojaan.*

Erityisen mukavaa se on silloin kun parin kanssa yhteistyö toimii ja hän osaa tanssia. Paritansseista ehkä löytyy ”piilohaasteena” miehille rooli osata tanssia luovasti ja viedä naista selkeästi ja itsevarmasti. Ainakin minulla on sellainen olo, että mieheltä odotetaan paljon paritansseista. Kun onnistun tanssimisessa ja viemisessä, saan bensaa koneeseen rajusti ja sytyn tanssiessani ja tämä taas ruokkii itseluottamustani ja tanssimisesta tulee mielettömän mukavaa. Minulle juuri paritansseista miellyttävää tekee vieminen. Mielestäni tytön vieminen tanssissa on parasta.”

Tanssikurssilla viemisestä minulle nousi esille paljon hyviä tunteita ja kokemukset olivat selkeästi positiivisia, kuin negatiivisia. Tähän luulen vaikuttavan sen, että olen kehittynyt valtavasti paritansseissa ja kurssilla hallitsin mielestäni jo mukavasti tanssien askeleet eikä minun tarvinnut keskittyä paljoa enää perusasioihin, vaan pystyin keskittymään tanssin kokonaisuuteen ja viemiseen. Kurssilla olin myös hyvin luottavainen omiin taitoihini ja välillä koin hallitsevani paritanssit paremmin kuin tanssipareina toimineet tytöt. Positiivisia kokemuksia vahvistivat myös tanssipareilta saamani positiiviset palautteet, jotka vankistivat ajatusta siitä, että tanssiminen luistaa hyvin. Näin paritansseissa vieminen tuntui entistä mukavammalta. Epävarmuuden kehittyminen varmuudeksi ja onnistumisen kokemukset ovat ehkä tärkeimpiä seikkoja, joiden myötä olen alkanut tuntemaan tanssimista miellyttävämpänä.

Itsekin olen kohdannut paineita paritanssissa viejän roolista tanssitunneilla sekä vapaa ajallani. Varsinkin aiemmin esimerkiksi lukio aikoina, jolloin en kokenut itseäni kovinkaan kummoiseksi tanssijaksi, tällöin olin epävarma paritansseissa viemään. Ajatuksissani tiedostin sen, että tanssiparini odottaa minulta tiettyä suorittamisen tasoa sekä ajattelin hänet vahvemmasi tanssijaksi. Myöhemmin tilanne on muuttunut. Tänä päivänä vapaa-aikanani en enää pakoile paritanssitilanteessa tanssimaan ja viemään joutumista, vaan koen tilanteen tanssimaan pääsemisenä.

”Minuakin selkeästi motivoi ja kiinnostaa oppia paritansseja enemmän ja enemmän, erityisesti nyt kun tuntuu siltä, että osaan ja pystyn luottamaan omiin taitoihini!”

8.2.4 Muita huomioita

Kurssin tunteista havaitsin, että miehet ottavat paritanssitunnit tosissaan ja haluavat kehittyä niissä. Tämän voisi ajatella yhdistyvän siihen, että kurssin alussa miehet kertoivat haluavansa

oppia erityisesti koulussa opetettavia paritansseja. ”*Miehet ottivat paritanssitunnit tosissaan, ilmeisesti he halusivat todella oppia paremmiksi tanssijoiksi ja kokivat paritanssit itselleen tärkeiksi? Minuakin selkeästi motivoi ja kiinnostaa oppia paritansseja enemmän ja enemmän, erityisesti nyt kun tuntuu siltä, että osaan ja pystyn luottamaan omiin taitoihini.*” Myös Valverde (1987) on todennut tutkimuksessaan, että miehillä on myönteisin asenne sosiaalisia tansseja kohtaan.

Miehet vaikuttivat ottavan opettamisen tanssikurssilla rennommin tyttöihin verrattuna. Tämä näkyi muun muassa huumorin käyttämisenä opettaessa: ”*Miehet vaikuttavat luottavan omiin opetustaitoihin ja huumorin avulla opetus toimii hitusen rennommin.*” Vaativatkohan miehet tanssin opetuksiltaan yhtä kovaa tasoa kuin naiset, sillä miesten opetuksessa oli havaittavissa hieman alisuorittamista: ”*Pojille tanssin opettamisessa rooli vain olla ja selvitä? Eikä miehet näytä panostavan ainakaan liikaa opetuksiinsa?*” Alisuorittaminen näkyi joidenkin miesten kohdalla siinä, että he jättäytyivät opetuksessaan hieman taka-alalle. Tämän voisi kuvitella johtuvan siitä, että miehet eivät luota omiin opetustaitoihinsa yhtä vahvasti kuin naiset tai miehet eivät koe opettamista itselleen yhtä tärkeänä kuin naiset. ”*Äänellä rytmittäminen vaikuttaa tuovan vaikeuksia erityisesti pojille, tosin parilla pojista se tosin onnistuu mukavasti.*” Äänellä rytmittämisen vaikeus kertonee siitä, että pojilla on vähemmän kokemusta äänellä rytmittämisestä ja rytmisten lajien opettamisesta. Tämä taas heijastunee varmuuteen opetuksessa, kuten päiväkirjaani olen kirjoittanut: ”*miehet ovat olleet opetuksissa hiukan epävarmempia tyttöihin verrattuna, vaikka homma näyttää olevan lähes yhtä hyvin hanskassa, kuin tytöillä!*”

9 POHDINTA

9.1 Tutkimuksen luotettavuudesta

Tutkijan tulee itse tiedostaa ja myöntää oma subjektiivisuutensa tutkimuksessaan sekä oma keskeisyytensä tutkimusvälineenä. (Ahonen 1994, 121–122; Eskola & Suoranta 1998, 211). Tutkimastani ilmiötä sain tietoa toimimalla tutkimukseni oleellisena tutkimusvälineenä, näin ollen olin osa tutkittavaa todellisuutta ja vuorovaikutusta. Tutkijana minun oma tausta vaikuttaa tehtäviin tulkintoihin ja havaintoihin. Minä itse suhtaudun tanssin myönteisesti, tosin olen vain satunainen harrastaja. Minulla on jonkin verran aiempia kokemuksia tanssista ja tanssin opettamisesta.

Tunsin tanssikurssilta kaksi mukana ollutta henkilöä, en kuitenkaan koe että tämä olisi vaikuttanut millään tavoin tutkimuksen tuloksiin tai tutkimuksen tekemiseen. Tehdyt havainnot ja tulkinnat tanssikurssilta olisivat luultavasti erilaisia jonkun muun kuin minun tekeminäni. Roolissani ”yhtenä kurssilaisena” koin toimivani luonnollisesti sekä näin roolin sopivaksi kurssilla, sillä tällä tavalla en vaikuttanut kurssin ilmapiiriin ja toimintaan merkittävästi. Tietysti on huomioitava minun oleminen tutkijana kurssilla, joka on voinut vaikuttaa muiden opiskelijoiden käyttäytymiseen. Kurssilla ollessani olen pyrkinyt olemaan kaikkien kurssilaisien kanssa tekemisessä tasapuolisesti, näin olen pyrkinyt havainnoimaan kurssilaisia tasapuolisesti. Oleminen ”yhtenä kurssilaisena” -roolini helpotti minua keskittymään juuri osallistuvan havainnoinnin suorittamiseen, näin minulla ei ollut esimerkiksi ohjausvastuuta kurssilla, johon olisin joutunut käyttämään osan keskittymisestääni. Tutkijan osallistumisesta oppitunneille on se hyöty, että tutkittavien kanssa voidaan saavuttaa luottamuksellinen suhde (Raunio 1999, 286).

Aineistoa analysoidessani oman roolini yhtenä kurssilaisena voisi nähdä ristiriitaisena. Analyysiä tehdessäni tarkastelin aineistoja tutkijan roolista enkä kurssilaisen roolista. Omat kokemukseni ja näkemykseni olen tuonut esille tutkijan päiväkirjaa analysoiden, eli olen kirjoittanut tutkijan päiväkirjan valmiiksi ennen kuin aloin analysoida aineistoja. Osallistuvaa havainnoinnin ja omien kokemusten kuvaamisen tutkijan päiväkirjaan olen tehnyt välittömästi tanssituntien jälkeen ja osittain tunnin aikana, jotta kuvaukseni olisivat mahdollisimman monipuolisia ja aidosti kokemani asiat tulisivat kirjattua tutkijan päiväkirjaan. Osallistuvan ha-

vainnoinnin kannalta luotettavuutta olisin saanut tutkimukseeni lisää (rinnakkaisen havainnoin avulla). Tanssikurssin kokenutta tutkivaa tanssin opettajaa LitL Mariana Siljamäkeä olisin voinut pyytää suorittamaan myös tutkijan lisäksi osallistuvaa havainnointia. Se olisi lisännyt osallistuvan havainnoinnin luotettavuutta sekä tuonut mahdollisesti laajempaa näkökulmaa tulkinnoilleni. Toisaalta miehen kokemusten ymmärtäminen voi olla vaikeaa vastakkaiselle sukupuolelle ja opettajan roolissa toimivalta henkilöltä.

Tärkeä luotettavuuskysymys tutkielmassani on todellisuuden ja tulkinnan välinen vastaavuus. Luotin analyysiäni tehdessäni siihen, että tutkittavat kuvasivat kokemuksiaan avoimesti totuudenmukaisesti. On suhtauduttava varauksella siihen kuvasivatko tutkittavat kokemuksiaan kielellisesti niin kuin he tilanteet kokivat. Huomioitava on myös se, että pystyinkö tekemään tutkittavien kuvaksista tulkinnat, joissa säilyy yhteys tutkittavien kokemuksiin. Kokemusten kuvaaminen voi olla vaikeaa. Tutkittavat vastasivat asiallisesti kyselylomakkeisiin ja useimpien vastauksista oli havaittavissa se, että he olivat ottaneet tosissaan tutkimukseni. Tutkimukseen osallistuneet opiskelijat kuvasivat kokemuksiaan jopa odotuksiani rikkaammin, opiskelijoiden raportoimien vastausten syvällisyys ja pituus vaihtelivat. Karkeasti kuuden opiskelijan vastaukset olivat yleisesti syvällisiä ja pitkiä koostuen aina vähintään muutamista lauseista. Loppujen eli kolmen opiskelijan vastaukset olivat pituuksiltaan vaihtelevia, osittain lyhyehköjä ja pintapuolisia tai jopa tyhjiä. Lomakehaastatteluiden vastauksista en joutunut litterointivaiheessa korjaamaan mitään pois epäasiallisuuksien vuoksi, tämä kertoo vastaajien hyvästä motivaatiosta kyselylomakkeita kohtaan. Opiskelijoiden raportoimista vastauksista litterointivaiheessa korjasin selkeitä kirjoitusvirheitä tulevan analyysivaiheen helpottamiseksi. Litterointivaiheessa muutamia epäselviä sanoja jäi aineistoon.

Opiskelijahaastattelut suoritin jokaiselle haastateltavalle kulloinkin soveltuvassa paikassa. Haastattelin opiskelijoita muun muassa heidän kotonaan, yliopiston kirjastossa, atk-luokassa sekä yliopiston ravintola Ilokivessä. Kaikki haastattelut tein kahden viikon aikana joulukuussa 2005. Näin ollen haastateltavien olosuhteet haastattelutilanteessa ovat olleet erilaisia. Haastatteluisissa opiskelijat tarkistivat kyselylomakkeiden raportoimat vastauksensa ja haastateltavan esittäessä vastauksia korjattiin. Epäselvät sanat sain näin poistettua haastattelun avulla. Haastattelun avulla lomakehaastattelujen vastausten luotettavuus parantui. Opiskelijoiden haastateluisissa antamat vastaukset syvensivät ja täydensivät lomakehaastattelujen vastauksia, erityisesti tyhjiin ja lyhyesti vastattuihin aiheisiin sain täydennystä haastattelun avulla. On kuitenkin huomioitava, että kyselylomakkeilla haetut kokemukset ja fiilikset voivat jäsentyä erilai-

siksi sekä unohtua haastattelutilanteessa, joka suoritettiin noin kaksi viikkoa kurssin päätyttyä. Muutama kokemuksia tavoittelevista kysymysten vastauksista jäi lyhyiksi.

Nykyisillä tiedoilla ja taidoillani aiheestani saisin todennäköisesti enemmän irti opiskelijoiden kyselylomakkeista ja haastatteluista, kysymällä mahdollisesti oleellisempia kysymyksiä tutkimusongelman suunnassa. Tutkimukseni käynnistin aineistolähtöisesti ja aineiston keruu vaiheessa tutkimusongelmaa en ollut jäsentänyt ainoastaan fenomenologiseksi eli kokemusta tutkivaksi, tällöin tarkoituksena oli tutkia lähinnä miesten tanssin erityispiirteitä ja miten mies kokee tanssin. Tutkimusongelma oli tällöin avoimempi. Näin ollen ”pelkästään” miesten tanssi kokemuksia tutkivaa tutkimusta uudelleen tehtäessä voisin keskittyä tarkemmin kokemuksiin. Lisäksi mahdollisten tekemäni virheiden määrä vähenisi.

Strukturoitu kysely olisi ollut ehkä järkevää tehdä myös kurssin alkuvaiheessa, jolloin kurssin aikana tapahtuneita muutoksia olisi voinut paremmin peilata. Nykyisellä tiedollani harkitsisin tarkasti strukturoidun kyselyä sekä sen sisältäviä kysymyksiä. Strukturoidun kyselyn mahdollinen johdattelevuus oli otettava huomioon aineistoa käsiteltäessä. Strukturoitua kyselyä käytin lähinnä vain muuta aineistoa tukevana, enkä tehnyt ainoastaan sen perusteella suoria päätelmiä. Strukturoitu kysely lisää muilla tavoin opiskelijoilta kerätyn aineiston luotettavuutta, sillä strukturoitu kysely sisälsi samoja teemoja, kuin kyselylomakkeet ja strukturoidun kyselyn vastaukset usein vahvistivat kyselylomakkeisiin raportoimia vastauksia. Opiskelijoiden tanssi- ja opetustaitojen arvioinnit sekä syventävien kurssien valintoihin perustuvan tiedon olen saanut strukturoidun kyselyn perusteella, joita myös täydennettiin ja varmistettiin haastattelun yhteydessä.

Vahvistavuudella tarkoitetaan sitä, että tehdyt tulokset saavat tukea toisista vastaavista tutkimuksista (Eskola & Suoranta 1998, 213). Tuloksiani vahvistavia muita tutkimustuloksia olen tuonut esille tutkimuksen tulososiossa. Tosin tuloksiani on vaikea vahvistaa toisilla tutkimuksilla, koska vastaavaa tutkimusta ei ole tehty.

Tutkimushavainnot olen pyrkinyt kuvaamaan tutkimuskohdetta täsmällisesti sellaisena kuin se on. Laadullisessa tutkimuksessa tutkimushavainnon sanotaan olevan ulkoisesti validi silloin, kun se kuvaa tutkimuskohteet täsmälleen sellaisena kuin se on (Eskola & Suoranta 1998, 214; Grönfors 1982, 174). Tutkimusta ja tutkimuksen kulkua olen pyrkinyt kuvaamaan tarkasti ja avoimesti.

Tutkimukseni luotettavuutta lisää triangulaatio, jonka avulla mahdollistuu tutkittavan kohteen tarkastelu eri näkökulmista. Aineistonkeruuvaiheessa käytin menetelmätriangulaatioita käyttämällä useita aineistonkeruumenetelmiä: erilaisia kyselylomakkeita, haastatteluita ja osallistuvaa havainnointia. (Eskola & Suoranta 1998, 69.) Triangulaation avulla mahdollistui laajempi tutkimuskohteen tarkastelu ja näin mahdollistui antaa kokonaisvaltaisempi kuva tutkittavasta tapauksesta. Triangulaation avulla parantui myös tutkimuksen uskottavuus. Laadullisessa tutkimuksessa uskottavuus luotettavuuden kriteerinä tarkoittaa, sitä että tutkijan on tarkistettava vastaavatko tutkijan käsitteellistyksensä ja tulkintansa tutkittavien käsityksiä (Eskola & Suoranta 1998, 212). Kyselylomakkeiden vastaukset on tarkistettu opiskelijoilta jokaisen haastattelun yhteydessä sekä haastattelussa kerätyt vastaukset on hyväksytetty haastattelun yhteydessä tutkittavilta. Tutkimuksessani raportoituja tuloksia ja tulkintoja ei ole tarkistettu tutkittavilta, joiden raportoimista vastauksista olen tehnyt omat kielelliset tulkintani.

Laadullisen tutkimuksen tavoitteena ei ole yleistää tutkimustietoa tilastollisesti, vaan laadullisessa tutkimuksessa voidaan puhua käsitteellisestä ja teoreettisesta yleisestä tiedosta (Perttula 1995, 65–66). Tutkimukseni tulokset ovat muodostuneet minun subjektiivista tulkinnoista aineutkertaisen tapaukseen nojautuen. Näen ettei tutkimukseni tuloksia ja tekemiäni tulkintoja näin ollen voida yleistää. Tapaustutkimuksessa onkin tärkeämpää kokonaisvaltainen ymmärtäminen kuin yleistäminen (Saarela-Kinnunen & Eskola, 2001, 159)

9.2 Tutkimusprosessista

Tutkielman tekeminen on vaatinut huomattavasti enemmän aikaa, kuin prosessiin aloittaessa kuvittelin. Aiheeni valinta ryhtyä tutkimaan poikien/miesten tanssia oli minulle täysin uusi aihe, johon ryhdyin lähinnä mielenkiinnosta ja halusin oppia uutta avarakatseisesti. Tanssi ei ole minulle koskaan ollut erityinen vahvuus, joten ajattelin syventää osaamistani yhdellä heikoista osa-alueista tekemällä pro gradu-tutkielman avatakseni itselleni uusia osaamisen alueita.

Olen kohdannut usein prosessin aikana tilanteita, jolloin olen joutunut pohtimaan miten etenisin työssä. Heti alusta alkaen mielenkiintoiselta ja haasteelliselta kuulostanut aiheen konkreettinen tutkiminen aiheutti pään vaivaa miten ja mistä työhön alkaisi. Lisäksi muiden opintojen tekeminen tiiviisti samaan aikaan loivat haastetta tutkielmani etenemiselle. Olen huomannut työtä tehdessäni, että pro gradu-tutkielma vaatii paljon aikaa ja ajatusta, jotta prosessi pääsee

etenemään ja kypsymään. Työn tekeminen vaatii siis ajatukselle aikaa sekä eri reittien kokeilemistä ennen kuin sopiva tie löytyy. Hetkittäin työn tekeminen tuntui raskaalta erityisesti silloin, kuin muut opinnot vaativat työn tekemiseltä aikaa. Tutkielman tekeminen on ollut kiinnostavaa ja olen oppinut sen tekemisestä paljon. Kun olen saanut tehdä tutkielmaani rauhassa siihen keskittyen olen huomannut pitäväni sen tekemisestä.

Aiheeni miesten tanssi on haastava tutkielman aihe, sillä kokonaisuudessaan se on erittäin laaja-ala, joutuinkin usein ongelmiin mitä rajaisin työhöni ja mitä jättäisin pois. Olen saanut aikaa kuvattua aiheeni tärkeimpiä asettamiani tutkimusongelmia ja saanut kuvattua miesten tanssissa huomioon otettavia erityispiirteitä.

Mielestäni työn parasta antia on sen ajankohtaisuus ja erityislaatuisuus. Sisällöllisesti työssä on parasta sen 8-luku, jossa kuvataan tutkimuksen tuloksia sekä 9-luku eli pohdinta, jossa tuon esille tutkimuksen päätulokset.

Tutkimukseni tekeminen olisi voinut olla selkeämmin organisoitua. Nyt tein mahdollisia virheitä, kuten en jakanut työtäni riittävän selkeisiin osiin, jotka olisi ollut järkevää tehdä yksi kerrallaan valmiiksi. Nyt tein tutkielmaani avoimena kokonaisuutena, jolloin punainen lanka meinasi karkailla ja tein näin ollen paljon turhaa työtä. Tähän olisi auttanut myös se, että olisin hyödyntänyt ohjaajaani enemmän, kuin mitä käytin. Nyt tein työtäni varsin pitkälle itsenäisesti ja huomasin tehneeni ison sekavan tutkielman. Tällöin taas en halunnut palauttaa työtäni ohjaajalleni, koska ajattelin turhaa työllistäväni häntä. Työn tekeminen osa kerrallaan olisi säästänyt sekä minua, sekä luultavasti ohjaajaani. Lopulta selkeän ja tiiviin työn tekeminen vaati aikaa ja kriittistä pohtimista, jossa onnistuinkin mielestäni hyvin.

Työni käynnistyi lukemalla aiheeseen liittyviä muita pro gradu-tutkielmia, väitöskirjoja ja tieteellisiä artikkeleita proseminaari työskentelyn kautta. Aiheeseen päästyäni sisään aloin kirjoittamaan kirjallisuuskatsausta. Tässä vaiheessa kirjoitin poikien tanssista ja tanssimotivaatiosta, jolloin tein ”ylimääräistä” työtä ajatellen varsinaista konkreettista tutkimusaihettani. Kirjallisuuskatsauksen myötä pääsin syventymään aiheeseeni kuitenkin varsin kattavasti ja sain hyvät pohjatiedot käynnistääkseen aineiston keruuvaiheen, sekä teoriaosuuteni alkoi hahmottua minulle selkeänä. Näin pääsin etenemään seuraavaan vaiheeseen eli aineistonkeruun suunnitteluun.

Aineistonkeruu mahdollisuuksia tuntui olevan riittävästi ja kartoitinkin erilaisia vaihtoehtoja. Lopulta päädyin nykyiseen aineistonkeruuseen lähinnä käytännön syiden takia sekä näin, että liikunnanopiskelijoilta saisin jo varsin kattavia ja kypsiä vastauksia ajatellen työni aihetta.

Aineistonkeruu vaihe eteni prosessissa hyvin ja sain kerättyä varsin kattavan aineiston. Aineistoa keräsin neljän kuukauden aikana, jolloin myös aineiston keruu ”kypsyi” rauhassa, sillä sain aikaa lukea tutkittavien vastauksia ja näin pystyin syventyvään aiheeseen entistä syvemmin, ajatellen tilannetta jossa kaikki aineisto kerättäisiin esimerkiksi kahden viikon ajalta. Lisäksi haastattelua tehdessäni olin käyttänyt aikaa lomakehaastatteluiden lukemiseen, jolloin pystyin syventymään yksilöllisemmin jokaiseen tutkittavaan ja näin vastauksista saatiin ehkä syvällisempiä ja kattavampia.

Jokaiselta tutkittavalta kertyi useita sivuja aineistoa, sekä tutkijan päiväkirjaa oli myös varsin kattava. Haasteelliselta tuntuikin juuri se vaihe, jolloin aineistoani piti alkaa analysoimaan. Tällöin aineisto tuntui, niin suurelta mereltä ettei oikein tiennyt mistä aloittaa. Menetelmäkirjallisuuden lukeminen auttoi paljon aineiston analysoinnissa ja lukemisen avulla sain ikään kuin keskustelukumppanin työni eteenpäin viemiseksi. Ohjatut projektiseminaarit olivat myös erittäin hyödyllisiä aineistoin analysoinnin alkuvaiheessa, sillä sain muilta ryhmäläisiltä objektiivisia ja uusia ajatuksiani työni eteenpäin viemiseksi. Lisäksi muiden opiskelijoiden projektien seuraaminen ja opponointi auttoivat myös oman työni tekemistä. Aineiston järkevän litterointimuodon löydyttyä pääsin lukemaan ja varsinaisesti analysoimaan aineistoa. Jo litteroinnin tekeminen auttoi minua paljon pääsemään ”kartalle” eri aineistojen aihepiiristä. Näin pääsin hyvään vauhtiin aineiston analysoinnissa.

Keräämääni aineistoon olen näin jälkeenpäin erittäin tyytyväinen, sillä aineistosta olen saanut irti mielestäni paljon mielenkiintoisia tuloksia juuri tutkimusongelmien kannalta. Aineistoa voisi jopa vielä analysoida pitemmällekin esimerkiksi hakemalla yhteyksiä ja tulkita tarkemmin sanojen ja kokemusten merkityksiä. Tässä vaiheessa koen, että olen tehnyt varmasti riittävästi työtä graduuni varten. Olen löytänyt vastaukset tutkimusongelmiini ja pystynyt esittämään mahdollisia jatkotutkimusongelmia, sekä avaamaan mahdollisia prosessissa heräämiä kysymyksiä.

Tutkimusprosessin aikana minulle heräsi useita kysymyksiä tutkimukseni aihe alueista. Olisi mielenkiintoista tutkia miesliikunnanopettajaksi opiskelevia miten ajatuksia ja mietteitä mitä

he ajattelevat tulevasta tanssinopettamista tulevassa työssään. Olisi mielenkiintoista tutkia miten ajatukset muuttuvat opiskelujen edetessä sekä työelämään siirtyessä.

Olen oppinut tutkielmaani tehdessä ja olen kehittynyt erityisesti itsenäisenä työntekijänä. Olen jo aiemmin oppinut, että sovitut ja suunnitteilla olevat työt on joskus tehtävä ja ne on fiksumpaa tehdä kerralla. Minua tämä prosessi on kehittänyt näkemään asiat entistä objektiivisemmin. Osallistuvan havainnoinnin ja oman päiväkirjani analysoinnin myötä osaan nyt arvioida omaa toimintaakin objektiivisemmin. Maskuliinisuuden ilmenemistä ympäristössäni ja sen kehittymistä ja sen muutoksia yhteiskunnassa tulen varmasti tarkastelemaan tämän työn jälkeen aivan eri silmällä kuin ennen. Tutkielman tekeminen on kypsyttänyt minua myös tulevaan liikunnan ja terveystiedon opetustyötäni ajatellen ja uskon myös oman opettajuuteni ajatusten vankistuneen tämän prosessin myötä.

Olen erittäin tyytyväinen, että uskalsin valita ennakkoluulottomasti tutkimukseni aiheekseni täysin uuden kentän itselleni, tästä suuri kiitos kuuluu myös tanssin opettajalleni Marjaana Siljamäelle. Välillä tanssigradun tekeminen tuntui ihan järjettömältä ja isolta kakulta. Tuntui siltä, että joudun tekemään huomattavasti enemmän töitä kuin jos olisin valinnut aiheeni esimerkiksi omista entisistä vahvuuksistani. Useiden henkilöiden kannustamalla aiheeni valinta vankistui ja työn ainutlaatuisuus alkoi motivoida tekijäänsä.

Nyt asiantuntijuuteni liikuntalajeissa alueella on laajentunut ja olen saanut paljon luottamusta muun muassa tanssin opettamiseen. Kokemuksellisuuden tärkeys on avautunut minulle tämän prosessin myötä ja sen merkityksen tärkeys liikunnanopettajan työssä. Kokemuksellisuus tulee näkymään myös omassa opetusfilosofiassani huomattavasti vahvemmin. Tämän prosessin kautta olen oppinut tuntemaan itseäni myös tanssijana ja itsetuntemukseni on parantunut. Tanssi tuntuu nykyään mielekkäämmältä ja osaan todella nauttia tanssimisesta sekä uskon kehittyneeni myös tanssijana, sillä olen löytänyt itseni tanssimasta vapaa-ajalla huomattavasti useammin kuin ennen tämän prosessin käynnistämistä. Lisäksi tanssin laajat merkitykset ovat alkaneet avautumaan minulle ja tanssivan ihmisen näen nyt eri silmin. Kannustan jatkamaan poikien ja miesten tanssin tutkimusta. Työni valmistui hiukan suunniteltua ajankohtaa myöhemmin kevään sijaan syksyllä 2006.

9.3 Ajatuksia poikien ja miesten tanssin erityispiirteistä

Tanssikurssin alussa miehet odottivat oppivansa kurssilta tanssia sekä kehittyvänsä tanssijana. Mahdolliset negatiiviset odotukset näyttävät syntyvän koetuista suorituspainesta ja epävarmuuden, joka muodostuu siitä että omaan tanssitaitoon ei luoteta eikä omaa tanssitaitoa koeta riittävän hyväksi sekä mahdollisista aiemmista kokemuksista.

Epäluottamuksen omiin tanssitaitoihin epäilisin johtuvan sosiaalisen ympäristön luomista paineista. Tämä objektikehollinen paine miehelle voi syntyä ympäristön odotuksista esimerkiksi siitä, että mies ajattelee naisten odottavan miehen tanssivan hyvin tai mediasta syntyvän kuvan kautta, jossa tanssi ilmenee taidokkaana ja helppona toimintana. Ja tästä syntyy miehelle tunne, ettei pysty vastaamaan kuviteltuihin odotuksiin. Epäluottamus omiin taitoihin odotuksissa nousi esille selkeämmin niillä, jotka kokivat omat tanssitaitonsa kurssin lopussa huonoiksi tai tyydyttäväksi. Sen varmistamiseksi että ne miehet jotka suhtautuvat tanssikurssiin negatiivisemmin olivat taidoiltaan kurssin alussa heikoimpia, olisi tarvittu myös kurssin alkuun strukturoitu haastattelu, jossa olisi kartoitettu omien taitojen kokemista.

Tanssikurssilla epämiellyttävät kokemukset yhdistyivät epäonnistumisiin ja epävarmuuden kokemiseen. Miehet näyttävät kokevan epäonnistumisia ja epävarmuutta tällöin, kun tanssiminen tuntuu vaikealta ja omat taidot koetaan huonoiksi kontekstin tanssissa. Tansseja joita miehet eivät ole juurikaan tanssineet ja joita he eivät tunne osaavansa, miehet kertoivat niiden tanssimisen heidän heikkoutenaan omissa tanssitaidoissaan. Tanssit joissa koetaan paljon epäonnistumisen kokemuksia vaikuttaa aiheuttavan negatiivisia kokemuksia tanssista. Huomioitava tietysti on, että uusia taitoja opiskeltaessa koetaan epäonnistumia lajissa kuin lajissa, joiden kautta usein oppiminen tapahtuu. Näin ollen oppimisen kokemukset eivät voikaan aina olla pelkästään positiivisia. Toisaalta myös negatiivisten kokemusten kokeminen voi opettaa tulevia opettajia ymmärtämään opetusprosessin haasteita uudesta näkökulmasta.

Positiiviset kokemukset olivat selvästi yhteydessä onnistumiseen, oppimiseen ja odotusten täyttymiseen. Miehet kuvasivat tanssimisen olevan silloin miellyttävää, kun he kokivat onnistumisia ja oppimista. Aineiston perusteella nousi esille, että tanssit joita miehet ovat tanssineet enemmän ja osaavat tanssin hyvin koetaan niiden tanssiminen mielekkäänä ja helppona. Strukturoidun kyselyn tulokset vahvistavat tätä tulosta, sillä miehet jotka kokivat tanssin helppona, kokivat tanssin myös mukavana. Miehet tarvitsevat monipuolisia kokemuksia ja riittä-

västi harjoittelua ja onnistumisia eri tanssimuodoista, jotta he kokisivat tanssitaitonsa paremmaksi useimmissa tanssilajeissa sekä kokisivat tanssin yleisemmin miellyttävämpänä. Tutkimukseni perusteella vaikuttaa siltä, että mies tarvitsee onnistumisen kokemuksia ja tunteen että hän on hyvä tanssimaan, jotta mies kokee tanssimisen positiivisena kokemuksena. Miehet jotka kokivat tanssin yleensä helppona, kokivat tanssin yleensä mukavana. Vaikuttaa siltä, että mitä enemmän miehet oppivat tanssia sitä myönteisemmin miehet suhtautuvat tanssiin.

Sallivalla ilmapiirillä vaikuttaisi olevan tärkeä merkitys siihen, että tanssiminen oppitunneilla koetaan positiivisena ja yleisesti mukavana kokemuksena. Tutkimuksessa nousi esille, että tanssikurssilla oli hyvä ja positiivinen ilmapiiri. Vaikuttaa siltä, että arvostava ja salliva ilmapiiri oli se peruselementti, joka antoi mahdollisuudet positiivisille kokemuksille. Hyvän tanssikurssin edellytyksenä miehet näyttävät pitävän hyvää ja vapaata ilmapiiriä. Hyvän ilmapiirin tärkeänä rakentajana on ollut kokenut tanssinopettaja. Miehet pitivät kurssin opetusta laadukkaana, eikä kukaan miehistä kaivannut kurssille miesopettajaa. Tämä tutkimus osoittaa, että miehet voivat kokea tanssimisen mukavana ja positiivisena sekä viihtyä tanssikurssilla. Positiiviset kokemukset vaativat kuitenkin onnistumisia ja onnistuminen vaatii harjoitteluun riittävästi aikaa.

Tanssikurssilla homoseksuaalinen kuva tanssimiseen vaikutti yhdistyvän ainoastaan, kun miehet joutuivat tanssimaan paritansseissa mies-mies pareina. Tällöin stereotyyppisesti mieheen ja tanssiin yhdistyvä homoseksuaalinen kuva ilmeisesti kärjistyi. Mies-mies parien käyttämistä harkitsisin tarkkaan paritansseja opettaessani.

Paritansseissa vieminen osoittautui keskeiseksi kulmakiveksi tanssikurssilla. Viemisessä konkretisoituu haaste ja syntyvät odotukset, osaaminen ja osaamattomuus sekä onnistuminen ja epäonnistuminen. Miehet kokivat paritansseissa ilmenevän viejän roolin vaativana ja paineita rakentavana. Paineet vaikuttaisivat syntyvän muun muassa siitä, että miehet tiedostavat naisten tanssineen enemmän ja hallitsevan tanssit paremmin. Miehet kokivat epävarmuutta viemisessä erityisesti silloin, kun omat tanssitaidot koettiin heikoiksi. Lisäksi viemisessä epäonnistuessaan miehet kokivat epävarmuutta ja epäonnistumista, näin ollen epämiellyttäviä kokemuksia. Toisaalta viemisen kautta miehet kokivat vahvoja positiivisia kokemuksia, jotka syntyvät viemisen onnistuminen kautta. Positiivista kokemusta viemisestä vahvistaa odotuksissa onnistuminen, sillä miehet kertoivat odotuksissaan oppivansa erityisesti paritansseja. Näkisinkin että miesten tulisi saada tanssia itselleen uutta paritanssia riittävän pitkään, jotta

mies kokisi onnistumisia, jonka avulla tanssiminen tuntuisi miellyttävältä. Kouluopetuksessa viemistä tulisi esitellä myönteisessä valossa, muun muassa peruskouluissa olisi järkevää keskusteluissa tuoda pojille selväksi, etteivät tytöt odota heiltä vaativia kuvioita ja näin poikien mahdollisia viemisen paineita voitaisiin keventää.

Kurssilaiset arvioivat tanssitaitonsa enimmäkseen tyydyttäväksi tai hyväksi, kun oman opetus- taidon miehet arvioivat keskimäärin tyydyttäväksi. Kukaan ei arvioinut omia opetustaitojaan eriomaiseksi. Selvä enemmistö kertoi omaavansa vähän tai ei lainkaan tanssin opetuskoke- muksia. Voisi olla mahdollista, että miehet olisivat arvioineet omat tanssinopetustaitonsa vah- vemmiksi, jos heillä olisi ollut useampia opetusharjoituksia kurssilla.

Kurssilaisista syventävää kurssia ei valinneet miehet, jotka sitä olisivat eniten tarvinneet eli miehet jotka kokivat omat tanssi- ja tanssiopetustaidot heikoiksi ja kokivat tanssimisen vä- hemmän mielekkäänä. Huolestuttavaa syventävien kurssien valinnoissa on se, että se aiheuttaa polarisoitumista tämän tutkimuksen perusteella miesliikunnan opettajien tanssi- ja tanssinope- tustaidoissa.

Liikunnanopettajakoulutuksessa tulisikin mielestäni kiinnittää huomiota siihen, että pakollisil- la tanssikursseilla voitaisiin kokea mahdollisimman paljon positiivia kokemuksia. Olisi tärke- ää saada miehet kokemaan koulutuksessaan tanssi mielekkäänä varsinkin koulutuksen alku- vaiheen perusopinnoissa, jotta he kiinnostuisivat valitsemaan syventäviä tanssin kursseja. Tä- män tapaustutkimuksen mukaan ilman syventävää kurssin käymistä vaikuttaa siltä, että miehet eivät koe erityisesti tanssin opettamista riittävän mielekkäänä ja helppona. Mielekkyys vaikut- taa syntyvän analysoimani aineiston perusteella onnistumisen kokemuksista ja siitä että tans- siminen koetaan helppona tai ei vaikeana. Olisikin tärkeää kiinnittää huomiota tanssin perus- kurseilla siihen, että miehet saisivat tanssissa riittävästi onnistumisen kokemuksia. Sen ta- kaamiseksi näkisin tärkeäksi, ettei peruskurssilla olisi liian haasteellisia tansseja rajallisiin tun- timääriin nähden. Tansseihin tulisi käyttää riittävästi aikaa, jotta ne opittaisiin hyvin ja sitä kautta tanssiminen voitaisiin kokea mielekkäänä. Mielekkyuden kokemisen kautta useammat miehet luultavasti valitsisivat syventäviä tanssin kursseja. Ehkä tätä kautta miesten tanssitaito- jen ja opetustaitojen polarisoitumista voitaisiin estää tai ainakin vähentää. Tämän onnistumi- nen käytännössä on ehkä mahdotonta nykyisten pakollisten tanssiopintojen tuntiraameissa.

Omien kokemusteni perusteella pakollisissa opinnoissa tanssinopetusharjoitukset jäävät varsin vähäisiksi. Tämän kurssin loputtua miehet arvioivat opetustaitonsa huonommaksi, kuin omat tanssintaitonsa ja omissa tanssinopetustaidoissa koettiin epävarmuutta. Kysynkin, että tulisiko liikunnanopettajakoulutuksessa lisätä tanssin perusopinnoissa opetusharjoitusten osuutta tanssin opettamisessa, jotta liikunnanopettajaksi opiskelevat miehet voisivat kokea tanssinopetustaitonsa paremmiksi. Tietysti perusopinnoissa on käytettävissä vähän tunteja ja rajalliset tunnit on järkevää käyttää omien taitojen kehittämiseen. Pohdittava onkin, että tulisiko tanssin opetusresursseja lisätä kasvattamalla pakollisten tanssin opetustuntien määrää. Huomion arvoista on, että useampien opetusharjoitteiden avulla miehet luultavasti opettaisivat koulussa helpommin ja mieluummin tanssia. Tämä mahdollinen helppous ja mielekkyys voisi heijastua myös heidän oppilaisiinsa positiivisempänä suhtautumisena tanssiin. Ja näin pojat oppisivat tanssia koulussa mielekkäämmin. Kouluissa pojat tarvitsevat onnistumisia ja positiivista tunnetta omista tanssintaidoista jo nuorena. Tämän mahdollistamiseksi tarvitaan hyvä ilmapiiriisiä tanssitunteja, joissa pojat voisivat kokea myönteisiä kokemuksia tanssista onnistumisen ja oppimisen kautta.

Liikunnanopettaja opintojen jälkeen omien taitojen ja opetustaitojen kehittäminen tapahtuu lähinnä itseopiskeluna. Tämän takia mielestäni olisi erittäin tärkeää, että miesliikunnanopettajat saisivat hyvät tanssinopetustaidot omissa opinnoissaan. Työelämävaiheen aikana tanssintaitojen kannalta olisi tärkeää, että miesliikunnanopettajat kehittäisivät omia tanssi ja tanssinopetustaitojaan myös opintojensa jälkeen. Haluan nostaa esiin pohdittavaksi, että tulisiko tänä päivänä järjestää miesliikunnanopettajille suunnattuja omia tanssiopetuskursseja vahvistamaan heidän taitojaan ja antamaan itseluottamusta tanssin opetukseen.

Tutkitulla tanssikurssilla näyttää muodostuneen ainakin osalla tunneista miehillä oma sosiaalinen yhteisö, jolla ilmeisesti haetaan turvaa sekä hyväksyntää ja vertaistukea muilta miehiltä. Kurssin alkuvaiheessa oli havaittavissa miehissä käyttäytymistä, jolla pyrittiin keventämään suorituspainetta ja tuomaan esille sitä ettei tanssimisessä kaikki ole soveltuvaa stereotyyppisesti miehelle. Kurssia edetessä stereotyyppinen käyttäytyminen vaikutti häviävän. Asenteiden ja kokemusten muuttuminen kurssin aikana osoittaa, että onnistuneella tanssikurssilla on mahdollista muuttaa negatiivisia ennakoasenteita ja purkaa mahdollisia stereotyyppioita.

Mielenkiintoista on se kuinka miehet keskenään kertovat kokeneen kurssilla itselleen uusina eri tansseja. Uusina tansseina tuli streetdance, masurkka, humppa, juhlatanssit ja musiikkilii-

kunnasta bodypercussion. Tämä kertoo ilmeisesti siitä, kuinka erilaiset tanssitaustat opiskelijoilla on. Tutkimuksen kohteena olleet miehet ovat käyneet liikunnanohjaaja opintonsa eri ammattikorkeakouluissa, joissa tanssin sisällöt saattavat vaihdella sekä osa on käynyt myös vapaavalintaisia tanssin kursseja liikunnanohjaajakoulutuksessaan. Myös lukiossa ja yläasteella opetettavat tanssin sisällöt saattavat erota yllättävän paljon, jos esimerkiksi humppa tulee uutena tanssina yhdelle opiskelijalle. Humpan voisi kuvitella kuuluvan ylä-asteelle tai viimeistään lukiossa opetettavaksi tanssiksi. Tosin mahdollistahan voi olla, että tutkittava ei muista jokaista aiemmin tanssimaansa tai oppimaansa tanssia.

Olisi tärkeää että peruskoulussa jokainen poika saisi riittävästi tanssikokemuksia erilaisista tanssimuodoista. Tästäkin tapaustutkimuksesta voi varovaisesti päätellä, kuinka eroavaisia opiskelijoiden aiemmat tanssitaustat ovat. Mielenkiintoista olisi tutkia liikunnanopettaja opiskelijoiksi juuri päässeitä heti opiskelujensa alkuvaiheessa: kuinka paljon heidän tanssitaustat eroaisivat. Tämän voisi kuvitella antavan oman haasteensa tanssikasvatukselle liikunnanopettaja koulutuksessa.

9.4 Tutkimustulosten käyttömahdollisuudet

Pro gradu-tutkielmani on tanssitutkimuksen lisäksi myös miestutkimusta, joka tarkastelee ainutlaatuisella tavalla miehen kokemuksia. Tutkimuksessani tarkastelin miesten tanssikokemuksia ja tanssiin liittyviä erityispiirteitä liikunnanopettajaksi opiskelevilta miehiltä. Poikien tanssi on viime vuosina noussut esille ja aiheena se on nyt ajankohtainen. Poikien tanssiin liittyviä yliopistotasoisia tutkielmia on tehty jonkin verran viime vuosina (mm. Lehikoinen 2006, Wiemers 2006 ja Spurgeon 1997). Tutkielmani tutkii ainutlaatuisella tavalla suomalaisia liikunnanopettajaksi opiskelevien miesten tanssikokemuksia, jota ei ilmeisesti ole aiemmin tutkittu. Näin ollen tutkielmani täyttää tiedon uutuusarvokriteerin, jolla tarkoitetaan tutkimuksen tuottamaa tietoa aiemmin vähän tutkitusta alueesta.

Tutkimukseni on tuonut uutta tietoa tanssiopetuksen käytännöstä erityisesti oppilaan näkökulmasta sekä se tuo esille tanssikasvatuksessa ilmeneviä miesten kokemuksia. Anttilan mukaan (1997) tanssikasvatuksen tutkimukset eivät ole tuottaneet riittävästi tietoa, joka tukisi tanssinopetuksen käytäntöä ja joka tavoittaisi tanssikasvatuksen kokemuksellisuutta ja todellisuutta. Tutkielmani pyrkii vastaamaan tanssialan tarpeeseen, sillä alalla on ollut tarvetta tut-

kimukselle, joka tutkii opettajien koulutusta. (Anttila 1997, 116–119; Siljamäki 2002a, 7; Parviainen 1994, 16.)

Tutkielmani vastaa Siljamäen esittämään tanssialan opetuksen ja oppimisen haasteisiin. Siljamäen mukaan tarvitaan tutkimusta, joka auttaa opetussuunnitelmien laatimisessa ja opetuksen käytäntöä, sekä tutkielmani antaa vastauksia siitä miten oppilaat kokevat oppimista, sekä millaisia prosesseja tanssin oppimiseen liittyy. (Siljamäki 2002a, 7.) Tutkimukseni toi esille miten miehet kokivat tanssin opetuksen ja millaisia reaktioita opetustilanteet tuottivat miehissä.

Tutkielmani vastaa Anttilan (1997, 120) esittämään tarpeeseen, jonka mukaan tanssikenttä tarvitsee tutkimusta, joka on lähellä varsinaista tanssin elävää elämää sekä perustuu havainnointiin. Pakkasen (1997, 155) mukaan tämän kautta voidaan päästä käsiksi siihen mitä tanssitunneilla todella tapahtuu. Tutkimukseni auttaa ymmärtämään millaisia kokemuksia tanssi tuottaa miehelle sekä auttaa ymmärtämään mitä voi olla negatiivisten ja positiivisten kokemusten taustalla. Tutkielmani auttaa myös ymmärtämään millaisia tanssikokemuksia koetaan mieluisiksi tai epämieluisiksi. Näin ollen tutkielmani auttaa löytämään syitä siihen miksi (Anttilan 1994) mukaan poikien kokemukset tanssista ovat usein tyttöjä negatiivisempia.

Pidän tutkimustehtävieni valintoja onnistuneina ja järkevinä. Tutkielmastani rakentui looginen kokonaisuus, joka auttaa suunniteltaessa miesten tanssinopetusta ja erityisesti se on hyödyllinen ajatellen liikunnanopettajakoulutuksen suunnittelua. Tutkimukseni näen hyödylliseksi liikunnanopettajakoulutuksen kehittämisessä, jonka kehittäminen on ratkaisevaa suomalaisten koulujen koulutuksen laadun kannalta. Lisäksi näen tutkimukseni tärkeänä avauksena miesten tanssin oppimisprosessin tutkimisessa.

LÄHTEET

- Abitanta, S., E. 1971. Dance and Men Physical Educators. Teoksessa D., J. Fallon (toim.) *Encores for dance. Selected Articles on dance III 1968–1977*. University of Missouri – St. Louis, 86.
- Ahonen, S. 1994. Fenomenografia kvalitatiivisena oppimisen tutkimuksena. Teoksessa S. Ahonen, s. Saari, L. Syrjälä & E. Syrjäläinen (toim.) *Laadullisen tutkimuksen työtapoja*. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Ahonen, S., Saari, S., Syrjälä, L. & Syrjäläinen, E. 1994 *Laadullisen tutkimuksen työtapoja*. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Anttila, E. 1997. Tanssikasvatuksen tutkimuksen uudet haasteet. Teoksessa A. Sarje (toim.) *Näkökulmia tanssinopettamiseen; suomalaisten tanssitaiteilijoiden ja tanssin tutkijoiden kirjoituksia 1997*. Opetusministeriö, Kulttuuriosasto sekä Turun taiteen ja viestinnän oppilaitos, 115–132.
- Aronen, J-M. 2003. Kangasalan tanssit yhteisön perinteenä. Teoksessa H., Saarikoski (toim.). *Tanssi tanssi. Kulttuureja, tulkintoja*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Burt, R. 1996. *The Male Dancer. Bodies, Spectacle, Sexualities*. London: Roundledge.
- Dewey, J. 1951. *Experience & Education*. New York: The MacMillan.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.
- Gard, M., Meyenn, R. 2000. Boys, bodies, Pleasure, and pain: Interrogating contact sport in schools. *Sport, Education and Society*, 5, 19–34.

- Gard, M. 2003. Moving and Belonging: dance, sport and sexuality. *Sex Education*, Vol. 3, No. 2, 2003, 105–118.
- Grönfors, M. 1982. *Kvalitatiiviset kenttätömenetelmät*. Juva: WSOY.
- Hanna, J., L. 1987. *To Dance Is Human: A Theory of Nonverbal Communication*. Chicago, IL: The University of Chicago Press.
- Hanna, J., L. 1988. *Dance, sex and gender: Signs of identity, dominance, defiance, and desire*. The University of Chicago Press.
- Happonen, M. & Meriläinen, S. 2003. *Breakdancea aikuisille – alkeiskurssi ydinoppimismenetelmällä*. Jyväskylän yliopisto. Liikuntakasvatuksen laitos ja Opettajankoulutuslaitos. Pro gradu -tutkielma.
- Hirsjärvi, S., Hurme, H. 2000. *Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Helsinki: yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S., Remes, P & Sajavaara, P. 2002. *Tutki ja kirjoita*. Helsinki: Tammi.
- Hoppu, P. 1999. *Symbolien ja sanattomuuden tanssi: Menuetti Suomessa 1700-luvulta nykyaikaan*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Hoppu, P. 2003. *Tanssitutkimus tienhaarassa*. Teoksessa H., Saarikoski (toim.). *Tanssi tanssi. Kulttuureja, tulkintoja*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Häyrynen, T. 2003. *Lapsuuden haaveesta totta: aikuisbaletin opetus-oppimisprosessi ensiaskelista piruettiin*. Liikuntatieteiden laitos. Jyväskylän yliopisto. Lisensiaatintyö.
- Jinks, V., N. 1971. *Dance and sexism*. Teoksessa Fallon, D., J. (toim.) *Encores for dance. Selected Articles on dance III 1968-1977*. University of Missouri – St. Louis, 82.

- Jokinen, A. 1999. Suomalainen miestutkimus ja –liike: muutoksen mahdollisuus? Teoksessa A., Jokinen (toim.). Mies ja muutos – kriittisen miestutkimuksen teemoja. Tampere University Press, 15–51.
- Juntunen, M. 1986. Edmund Husserlin filosofia. Fenomenologia ja apodiktisen tieteen idea. Helsinki: Gaudeamus.
- Klemola, T. 1995. Liikunta tienä kohti varsinaista itseä. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Laine, T. 2001. Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma. Teoksessa J. Aaltola & R. Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino.
- Lampi, I., Mäntylä, A., Niiranen, H., Turpeinen, I. 2002. POPEDA: Poikien tanssipedagogiikka työryhmän muistio. Vantaa tanssiopisto. Suomen Kansallisoopperan Balettioppilaitos.
- Lee, A. M., Fredenburg, K., Belcher, D., Cleveland, N. 1999. Gender Differences in Children's Conceptions of Competence and Motivation In Physical Education. *Sport, Education and Society*, 4, 161–175.
- Lehikoinen, K. 2004. The Fear of Dancing Queerly: An Intertextual Analysis of Dance for Boys in Finland from Mid to Late 20th Century. Paper Presentation. Programme in Choreography, University College of Dance, Stockholm.
- Lehikoinen, K. 2006. Stepping queerly? : Discourses in Dance Education for Boys in Late 20th-Century Finland. Bern, Peter Lang.
- Levin, D., M. 1988. The Opening of Vision: Nihilism and the Postmodern Situation. New York, Routledge.
- Lukion opetussuunnitelman perusteet. 2003. Opetushallitus. Vammalan kirjapaino.

- Metsämuuronen, J. 2005. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. Helsinki, International Methelp.
- Murtorinne, T. 1994. Ilmaisun merkitys tanssissa. Teoksessa J. Lehtonen & H. Tanttu-Knapp (toim.) *Draama. Nyt Kirjoituksia ilmaisukasvatuksen alalta*. Jyväskylän yliopiston täydennyskoulutuskeskus tutkimuksia ja selvityksiä 14. Jyväskylä, 259–270.
- Morrison, L., Krohn, J. 1997. Dance Perceptions and Attitudes of Education and Physical Education Students Enrolled in a Beginning Dance Class at the University of Saskatchewan. *Proceedings of the 1997 Conference of Dance Education and the Child: International. The Call of the Forests and Lakes. July 28th – August 3rd. Kuopio, Finland*, 252–260.
- Neal N. D., Laakso, L. 1987. Amerikkalaisten ja suomalaisten peruskoululaisten tanssiasenteista. *Liikunta ja tiede* 24, 196–199.
- Nieminen, P. 1997a. Neljä tietä tanssiharrastukseen - tutkimus tanssiin sosiaalistumisesta ja tanssijoiden harrastusprofiileista. Teoksessa A. Sarje (toim.) *Näkökulmia tanssinopettamiseen; suomalaisten tanssitaiteilijoiden ja tanssin tutkijoiden kirjoituksia 1997*. Opetusministeriö, Kulttuuriosasto sekä Turun taiteen ja viestinnän oppilaitos, 31–50.
- Nieminen, P. 1997b. Tanssiharrastukseen sosiaalistumiseen vaikuttavia tekijöitä; kirjallisuuskatsaus. Teoksessa A. Sarje (toim.) *Näkökulmia tanssinopettamiseen; suomalaisten tanssitaiteilijoiden ja tanssin tutkijoiden kirjoituksia 1997*. Opetusministeriö, Kulttuuriosasto sekä Turun taiteen ja viestinnän oppilaitos, 2–7.
- Nieminen, P. 1998. *Four Dance Subcultures: A Study of Non-Professional Dancer's Socialization, Participation, Motives, Attitudes and Stereotypes*. *Studies in sport, Physical Education and health*, 55. Jyväskylän yliopisto.
- Nieminen, P. 2001. Liikunnanopettaja tanssinopettajana: oma osaaminen heijastuu asenteisiin ja oppilaisiin. *Liikunta & Tiede* 2, 4–8.

- Nieminen, P. 2002. Tanssin monet kasvot. Teoksessa P. Heikinaro-Johansson, T. Huovinen & L. Kytökorpi (toim.) Näkökulmia liikuntapedagogiikkaan. Helsinki: WSOY, 218–231.
- Nieminen, P., Varstala, V. 2000. I Think That Dance Teaching Should...: Finnish Physical Education Teachers' Perceived Competense in Dance and Their Opinions About Dance in Schools and in Physical Education Teachers Education. Proceedings of the 8th Dance and the Child Conference July 30 – August 5 2000 in Canada, 129–135.
- Pakkanen, P. 1997. Tanssin yksilöohjaus mittatilaustyönä: pohdintaa tanssinopettajan taiteellisen ja pedagogisen käytännön tutkimisesta. Teoksessa A. Sarje (toim.) Näkökulmia tanssinopettamiseen; suomalaisten tanssitaiteilijoiden ja tanssin tutkijoiden kirjoituksia 1997. Opetusministeriö, Kulttuuriosasto sekä Turun taiteen ja viestinnän oppilaitos, 151–181.
- Pakkanen, P. Parviainen, J., Rouhiainen, L. & Tudeer, A. 1999. Askelmerkkejä tanssin historiasta, ruumista ja sukupuolesta. Teoksessa P. Pakkanen, J. Parviainen, L. Rouhiainen & A. Tudeer (toim.) Askelmerkkejä tanssin historiasta, ruumiista ja sukupuolesta. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta. Tanssintutkimuksen vuosikirja 3, 9–11.
- Parviainen, J. 1994. Tanssi ihmisen eksistenssissä: filosofinen tutkielma tanssista. Tampereen yliopisto.
- Perttula, J. 1995. Kokemus psykologisena tutkimuskohteena: johdatus fenomenologiseen psykologiseen. Tampereen yliopisto. Suomen fenomenologinen instituutti.
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. 2004. Opetushallitus. Vammalan kirjapaino.
- Raunio, K. 1999. Positivismi ja ihmistiede. Sosiaalitutkimuksen perustat ja käytännöt. Helsinki: Gaudeamus.

- Saarela-Kinnunen, M. & Eskola, J. 2001. Tapaus ja tutkimus = tapaustutkimus? Teoksessa J. Aaltola & R. Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittavalle tutkijalle. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino.
- Shen, B., Chen, A., Scrabis, K. A. & Tolley, H. 2003. Gender and Interest-Based Motivation in Learning Dance. *Journal of teaching in physical education* 22, 396–409.
- Siljamäki, M. 2002a. Afrikkalaisen tanssin oppimistapahtuma – tapaustutkimus lukion liikunnan valinnaiskursista. Jyväskylän yliopisto. Liikuntapedagogiikan lisensiaattitutkimus.
- Siljamäki, M. 2002b. Tanssin oppiminen – enemmän kuin askeleita. Teoksessa P. Heikinaro-Johansson, T. Huovinen & L. Kytökorpi (toim.) Näkökulmia liikuntapedagogiikkaan. Helsinki: WSOY, 211–217.
- Silvennoinen, M. 1987. Koululainen liikunnanharrastajana: liikuntaharrastusten ja liikuntamotiivien sekä näiden yhteyksien muuttuminen iän mukana peruskoululaisilla ja lukiolaisilla. University of Jyväskylä. Jyväskylä. *Studies in sport, physical education and health*.
- Spurgeon, D. 1988. Dance for Boys. *The ACHPER National Journal* 120, 19–20.
- Spurgeon, D. 1997. The Mens's Movement. The 7th International Dance and the Child Conference. *The Call of Forest and Lakes*, Kuopio, 8–17.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2004. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Turpeinen, I. 1997. Poikia, taikarumpuja ja bokeneita Raatikon tanssikoulussa. Teoksessa A. Sarje (toim.) Näkökulmia tanssinopettamiseen; suomalaisten tanssitaiteilijoiden ja tanssin tutkijoiden kirjoituksia 1997. Opetusministeriö, Kulttuuriosasto sekä Turun taiteen ja viestinnän oppilaitos.

- Valverde, C. E. 1987. Dance as a Recreation: A Comparison of College Students' Perceived Values in Dancing. Ann Arbor, MI: UMI.
- Vilkka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Keuruu: Otava.
- Viitala, M. 1998. Tanssia elämyksen ehdoilla. Dance as an art experience. Helsinki: Svoli-Palvelu Oy.
- Weinberg, R., Gould D. 2006. Foundations of Sport and Exercise Psychology. Champaign, IL : Human Kinetics.
- Williams G. M. 1990. Rytmi rikkoo rajat. Liikunta ja Tiede 5.
- Wiemers, N. 2006. Kunhan ei mitään tangoja tanssita! Toimintatutkimus peruskoulun 8.-luokan poikien tanssikasvatusjaksosta. Jyväskylän yliopisto. Liikuntakasvatuksen laitos. Pro gradu -tutkielma.
- Yin, R. K. 2003. Case study research. Design and methods. Third edition. USA: Sage Publications.
- Ylönen, M. 2000. Tanssi sinisen pellon kaduilla: kokemuksia ja kohtaamisia Bluefieldin kaupungissa Nicaraguassa. Jyväskylän yliopisto. Liikuntapedagogiikan lisensiaattitutkimus.
- Ylönen, M. 2002. Kulttuuri luo tanssia – tanssi luo kulttuuria. Teoksessa P. Heikinaro-Johansson, T. Huovinen & L. Kytökorpi (toim.) Näkökulmia liikuntapedagogiikkaan. Helsinki: WSOY, 201–210.
- Ylönen, M. E. 2004 Sanaton dialogi. Tanssi ruumiillisena tietona. Jyväskylän yliopisto. Studies in Sport, Physical Education and Health.
- Yrjönsuuri, R. 1995 Orientaatioita kokemuksia reflektioita opettajaksi opiskelussa. Kasvatustieteiden tiedekunnan tutkimuksia. Joensuu.

LIITTEET

Liite 1. Alkukysely.

ALKUKYSELY

NIMI: _____
SÄHKÖPOSTI _____
PUHELIN _____

IKÄ: _____

1. Oletko harrastanut jotakin tanssimuotoa vapaa-ajallasi?
→ Kerro mitä, missä, milloin ja kuinka pitkään.

2. Millaisia toiveita ja odotuksia sinulla oli menneillään olevasta L-ryhmän tanssikurssista etukäteen?

3. Miten mielelläsi osallistut tälle kurssille?

Kiitos!
Terveisin, Juha-Matti Laakko.

Liite 2. Kyselylomake, streetdance.

Tanssikokemuksia streetdancestä. 30.9

NIMI: _____

Kysely koskee kolmea ensimmäistä tanssituntia. Kirjaa ylös kaikenlaiset fiilikset!

1. Millaisia tuntemuksia tanssitunnit sinussa herättivät?

2. Miten koit pienryhmäesitysten harjoittelun?

3. Tunnilla oli tehtäviä, joissa sait itse tuottaa liikettä. Miten koit ne?

4. Koitko jonkun harjoituksen sinulle sopimattomana miehenä/naisena?

5. Muuta sanottavaa?

Liite 3. Kyselylomake, minä ja tanssi.

MINÄ JA TANSSI

NIMI _____

1. Miten perheessäsi on suhtauduttu tanssiin? Eroaako vanhempiesi suhtautuminen toisistaan?

2. Miten läheinen ystäväpiirisi suhtautuu tanssiin?

3. Kerro omista lapsuuden/nuoruuden tanssikokemuksista?

4. Koetko tanssin sinulle luonnollisena? (Onko se miellyttävää, ahdistavaa?)

5. Millaisessa roolissa näet tanssin elämässäsi tulevaisuudessa?

Kiitos! Terveisin, Juha-Matti Laakko.

Liite 4. Kyselylomake, seuratanssit.

TANSSIKOKEMUKSIA SEURATANSSEISTA 28.10

NIMI: _____

Kysely koskee seuratanssitunteja eli paritansseja. Kirjaa ylös kaikenlaiset fiilikset!

1. Millaisia tuntemuksia tanssitunnit sinussa herättivät?

2. Miten koit paritanssien harjoittelun?

3. Paritansseissa tanssitaan yhdessä. Millaisia ajatuksia se sinussa herättää? Miten koit sen?

4. Miehen rooli paritansseissa on ”viedä” ja naisen ”eläytyä”. Miten koit sen?

5. Muuta sanottavaa?

Liite 5. Kyselylomake 4, salonkitanssit ja opetusharjoitukset.

TANSSIKOKEMUKSIA 11.10

NIMI: _____

Kysely koskee salonkitansseja ja niiden opetuksia (tänään ja edellistä).

1. Millaisia tunteita tanssitunnit sinussa herättivät?

2. Miten koit tanssin opetuksen?

3. Muuta sanottavaa?

Liite 6. Strukturoitu loppukysely.

LOPPUKYSELY 29.11.

NIMI _____

Lue kysymykset huolella ja valitse väittämistä sopivin ympyröimällä. Vastaa jokaiseen kysymykseen.

Kysymykset 1-17 koskevat syksyn tanssikurssia:

1. Tanssien oppiminen oli helppoa?

Kyllä / Ei / En osaa sanoa

2. Olisin halunnut lähteä pois kesken ainakin yhdeltä tunnilta?

Kyllä / En / En osaa sanoa

3. Kohtasin kurssilla onnistuneita hetkiä?

Kyllä / En / En osaa sanoa

4. Olisin kaivannut kurssille mies opettajaa?

Kyllä / En / En osaa sanoa

5. Olisin kaivannut enemmän kannustavaa palautetta?

Kyllä / En / En osaa sanoa

6. Kohtasin kurssilla ahdistavia hetkiä?

Kyllä / En / En osaa sanoa

7. Korjaavaa palautetta olisin kaivannut enemmän

Kyllä / En / En osaa sanoa

8. Tanssitunnit olivat taidollisesti riittävän haasteellisia?

Kyllä / Ei / En osaa sanoa

9. Tunnit olivat minun taidoilleni helppoja

Kyllä / Ei / En osaa sanoa

10. Tunnit olivat taidoilleni vaikeita

Kyllä / Ei / En osaa sanoa

11. Nautin tunteista?

Kyllä / En / En osaa sanoa

12. Ainakin osan opetuksesta olisi pitänyt tapahtua omissa sukupuoliryhmissä?

Kyllä / Ei / En osaa sanoa

13. Olisin kaivannut tunneille enemmän voimakkaita liikkeitä tai rajuutta?

Kyllä / Ei / En osaa sanoa

14. Kurssilla opin?

Paljon Vähän

15. Kurssilla ilmapiiri oli mielestäni?

Hyvä Huono

16. Koin onnistuvani kurssilla?

Harvoin / Ajoittain / Usein

17. Koin epäonnistuvani tunneilla?

Harvoin / Ajoittain / Usein

Kysymykset 18-30 koskevat käsityksiäsi ja kokemuksiasi tanssista yleensä:

18. Liikuntalajeista tanssi on minulle yksi epämieluisimmista?

Kyllä / Ei / En osaa sanoa

19. Tanssi on yksi vahvimista liikuntalaji osaamisistani?

Kyllä / Ei / En osaa sanoa

20. Tanssi on mielestäni tärkeä osa koululiikuntaa?

Kyllä / Ei / En osaa sanoa

21. Tanssiminen on mukavaa?

Kyllä / Ei / En osaa sanoa

22. Tanssi on yksi heikommista liikuntalaji osaamisistani?

Kyllä / Ei / En osaa sanoa

23. Liikuntalajeista tanssi on minulle yksi mieluisimmista?

Kyllä / Ei / En osaa sanoa

24. Opetan tanssia mielelläni koulussa?

Kyllä / Ei / En osaa sanoa

25. Tanssiminen on minulle vastenmielistä?

Kyllä / Ei / En osaa sanoa

26. Mielestäni oppilaat(peruskoulussa, lukiossa,..) pitävät koulussa tanssimisesta?

Kyllä / Ei / En osaa sanoa

27. Olen opettanut tanssia aiemmin koulussa (peruskoulu, lukio,..)

Kyllä En

28. Tanssiminen on minulle?

Helppoa Vaikeaa

29. Tanssin opettaminen on minulle?

Helppoa Vaikeaa

30. Äänellä rytmittäminen on minulle

Helppoa Vaikeaa

Kysymykset 31 ja 32 koskevat valintojasi vapaaehtoisissa ja valinnaisissa opinnoissa:

31. Aioin valita/olen valinnut tanssipedagogiikan erikoistumiskursseja(pidetään iltaisin)?

Kyllä / Ei / En osaa sanoa

32. Valitsin/valitsen syventäviin liikeoppeihin tanssia

Kyllä / Ei / En osaa sanoa

Jos vastasit kyllä, ympyröi valitsemasi kurssi(t): tanssin syventävä
koulu ja tanssi

Arvio omia taitojasi:

Tanssitaito huono / välttävä / tyydyttävä / hyvä / erinomainen

Tanssinopetustaito huono / välttävä / tyydyttävä / hyvä / erinomainen

Tarkistathan että kaikkiin tuli vastattua.

Kiitos!

Liite 7. Yksilöhaastattelurunko

Haastattelurunko opiskelijoille.

1. Tarkista antamasi vastaukset oheisista papereista. Kerro mahdollisista virheistä ja epäselvyyksistä. Vastauksia voidaan siis muokata ja muuttaa tässä vaiheessa.
2. Jokaisen tutkittavan kohdalla yksilöllisesti kysytään täydentäviä kysymyksiä puutteellisiin lomakekyselyiden vastauksiin (merkitty litteroituun aineistoon alleviivauskysymyksellä).
3. Vastasit kurssin alussa sinulla olleen seuraavanlaisia odotuksia tanssikurssilta. (Haastateltava lukee vastauksensa). Täyttyivätkö odotuksesi kurssilla?
4. Mitä uutta sait ja opit kurssilta?
5. Haluaisitko vielä täydentää vastauksiasi?
6. Haluaisitko sanoa vielä jotakin aihe alueeseen liittyen?

Kiitos vastauksistasi! Ja urakastahan oli luvassa kahvit!

Liite 8. Tanssikurssin sisältö.

TANSSI L05

Syksy 2005

20 tuntia

Opettaja Marjaana Siljamäki

Sisältö:

- Musiikkiliikunta
- Streetdance
- Seuratanssit
- Afrotietoa
- Juhlatanssit

Liite 9. Tanssikurssin tavoitteet ja sisällöt.

SYKSY 2005

TANSSI

20 tuntua Op. Marjaana Siljamäki

Kurssin tavoitteet

- oppia perustaidot ja -tiedot kurssilla tanssittavista tanssimuodoista
- saada ideoita eri tanssimuotojen opetukseen ja työtapoihin
- oppia itse ohjaamaan tanssia

Sisällöt

1. Musiikkiliikunta (bodypercussion, tanssisarjan muuntamista eri tyyleiksi)
2. Streetdance
3. Streetdance
4. Seuratanssit
5. Afroesityksen seuraaminen (Mami Wata-ryhmä)
6. Seuratanssit
7. Seuratanssit
8. Juhlatanssit (harjoitellaan ohjaamaan ja tanssimaan perinteisiä juhlatansseja)
9. Juhlatanssit (harjoitellaan ohjaamana ja tanssimaan perinteisiä juhlatansseja)
10. Juhlatanssit (isossa ryhmässä)

Hyvää ja tanssillista syksyä!

Mansku